

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
DENİZ BİLİMLERİ VE İŞLETMECİLİĞİ ENSTİTÜSÜ

ANTALYA-LARA
ENTEĞRE KIYI ALANLARI YÖNETİM MODELİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ali BAĞCI
Denizel Çevre Ana Bilim Dalı

Danışman
Doç. Dr. Cem GAZİOĞLU

ŞUBAT, 2007

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
DENİZ BİLİMLERİ VE İŞLETMECİLİĞİ ENSTİTÜSÜ

ANTALYA-LARA
ENTEĞRE KIYI ALANLARI YÖNETİM MODELİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ali BAĞCI
Denizel Çevre Ana Bilim Dalı

Danışman
Doç. Dr. Cem GAZİOĞLU

ŞUBAT, 2007

ÖNSÖZ

“Antalya-Lara Entegre Kıyı Alanları Yönetim Modeli” konulu tez aşağıda belirtilen yedi bölümde incelenmiştir:

Tezin birinci bölümünü oluşturan giriş bölümünde konu tanıtılmıştır. Amaç, yöntem ve alan çalışması yapılan bölgenin seçilme nedenleri anlatılmıştır.

İkinci bölümde kıyı, kıyı mekanı ve kıyının alt bölümleri ile ilgili kavramlar ve tanımlar üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde kıyıların oluşumu üzerinde durulmuş ve kıyı tipleri incelenmiştir.

Dördüncü bölümde ise kıyıların kullanımından bahsedilmiş, kıyı alanlarında yaşanan sorunlara değinilerek bu sorunlara alternatif çözümler üretilmiştir. Bölümde ayrıca kıyı kaynağının rasyonel kullanımı ve kıyı bölgelerindeki sürdürülebilir kalkınma konuları ile koruma-kullanma dengesi ile ilgili yaklaşımlar da incelenmiştir.

Beşinci bölümde ise kıyı alanlarında yönetim modeli gerekliliğinden bahsedilerek en uygun yönetim modeli olan Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi (BKAY) incelenmiştir. Bölümün sonunda ise bahse konu yönetim modeline ilişkin bir örnek verilmiştir.

Altıncı bölümde alan çalışması yapılan bölge tanıtılmış, alan çalışmasında elde edilen veriler değerlendirilmiştir.

Yedinci bölümde alan çalışması yapılan bölgeye ilişkin sonuçlar ortaya konmuş, bölgenin bütünleşik kıyı alanı yönetim modeli oluşturulmuştur.

Tez süresince İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü'nün başta müdürü Prof.Dr. Ertuğrul DOĞAN olmak üzere değerli öğretim üyelerinin engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığı gibi bu konuda enstitünün azımsanamayacak bilgi birikimine sahip kütüphanesinden de faydalanılmıştır. Ayrıca geçmiş yıllarda konuyla ilgili yapılan tezler incelenmiştir.

Konunun yerinde incelenmesi amacıyla Antalya-Lara bölgesine gidilmiştir. Alan çalışması yapılan bölge gezilmiş ve bölge halkının konuya ilişkin görüşleri sorulmuştur.

Tezin hazırlanması sırasında yardımlarından dolayı sonsuz teşekkürlerimi ifade etmek istediğim tez danışmanım Doç.Dr. Cem GAZİOĞLU'na şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER	Sayfa
ÖNSÖZ	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
TABLO LİSTESİ.....	iv
ŞEKİL LİSTESİ	v
SİMGE LİSTESİ	vii
KISALTIMA LİSTESİ.....	viii
EK LİSTESİ	x
I. GİRİŞ.....	1
1.1. Amaç	1
1.2. Yöntem	2
1.3. Alan Çalışması Yapılan Bölgenin Seçilme Sebepleri	3
II. KAVRAMLAR, TANIMLAR	5
2.1. Kıyı ve Kıyı Mekanı Kavramlarının Tanımları	5
2.2. Kıyı Alt Bölümlerinin Tanımları	8
III. KIYILARIN OLUŞUMU VE KIYI TİPLERİ.....	12
3.1. Kıyıların Oluşumu.....	12
3.2. Kıyıların Şekillenmesinde Rol Oynayan Etkenler ve Süreçler.....	14
3.3. Kıyı Tipleri.....	16
IV. KIYILARIN KULLANIMI VE KIYI ALANLARINDA YAŞANILAN SORUNLAR.....	22
4.1. Kıyıların Kaynak ve Kullanım Talepleri	22
4.2. Kıyı Kaynağının Rasyonel Kullanımı.....	24
4.3. Kıyı Bölgelerinde Sürdürülebilir Kalkınma.....	27
4.4. Kıyı Bölgelerinde Yaşanılan Sorunlar.....	28
V. BÜTÜNLEŞİK KIYI ALANLARI YÖNETİMİ (BKAY).....	33
5.1. Kıyı Alanlarında Yönetim Modeli Gerekliği.....	33

	Sayfa
5.2. Neden BKAY.....	35
5.3. Kıyı sistemi.....	36
5.3.1. Sistem analizi.....	36
5.3.2. Kullanıcı Fonksiyonları.....	38
5.3.3. Altyapı.....	39
5.4. Yaklaşım.....	40
5.4.1. Bütünleşim.....	40
5.4.2. Düzenlemeler.....	41
5.5. BKAY'ın Aşamaları.....	43
5.5.1. Bir BKAY süreci: Başlangıç.....	43
5.5.1.1. Halkın Katılımının Gerekliliği.....	44
5.5.2. Bir BKAY süreci: Planlama.....	46
5.5.3. Bir BKAY süreci: Uygulama(Gerçekleştirme).....	47
5.5.4. Bir BKAY süreci: İzleme ve Değerlendirme.....	48
5.6. Yöntemler, Araçlar, Teknikler.....	50
5.7. Örnek bir uygulama: Gökova İç Körfezi ve Sedir Adası.....	52
VI ALAN ÇALIŞMASI YAPILAN BÖLGENİN TANITILMASI, ALAN ÇALIŞMASI İÇİN ELDE EDİLEN BULGULAR ve BU BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	56
6.1 Alan Çalışması İçin Seçilen Bölgenin Tanıtılması	57
6.1.1 Yerleşimin Doğal Özellikleri	58
6.1.2 Yerleşimdeki Planlama Kararları	61
6.1.3 Yerleşimdeki Mevcut Durum ve Yaşanılan Sorunlar	69
6.2 Alan Çalışması ile Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi	77
6.2.1 Sosyal Bulguların Değerlendirilmesi	78
6.2.2 Önceki Konutun Değerlendirilmesi	81
6.2.3 Mevcut Konutun Değerlendirilmesi	82
6.2.4 Mevcut Konut Çevresinin Değerlendirilmesi	86
6.2.5 Yakın Çevrenin Değerlendirilmesi	89

	Sayfa
6.2.6 Alan Çalışması Yapılan Bölgede Falezlerin Değerlendirilmesi	90
VII. SONUÇ	94
7.1 Antalya-Lara Bölgesinin BKAY Teknikleri Kullanılarak Planlanması	98
KAYNAKLAR	100
EKLER	104
ÖZGEÇMİŞ	145

ÖZET

**Antalya-Lara Entegre Kıyı Alanları Yönetim Modeli,
Ali BAĞCI**

Bu tez kıyıların oluşumunu, kıyılar ile ilgili kavramları, kıyıların sınıflandırılmasını, kıyıların rasyonel kullanımı ile sürdürülebilir kalkınma hedefinde kıyı kullanımını, korunmasını, yönetimini, mevzuatı ve planlanmasını içermektedir. Tez de en uygun kıyı yönetimi olarak “Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetim” modeli benimsenmiştir. Antalya-Lara bölgesi bu tezde model olarak ele alınmış ve incelenmiştir.

İlk olarak kıyı ile ilgili kavramlar açıklanmıştır. Rasyonel kullanım ve sürdürülebilirlik kavramı kıyı bölgesi kapsamında irdelenmiştir. Bu kapsamda Antalya-Lara Bölgesi model olarak alınmış, kıyı kaynakları, potansiyeli, kapasitesi ve sorunları ile irdelenmiş ve kıyısı rasyonel kullanım açısından değerlendirilmiştir. Kıyı yönetimi ve mevzuatı incelenmiş, ülkenin ekonomik dinamikleri ve büyük kıyı potansiyelinin yeterince kullanılmadığı ve korunmadığı gerçeği ile kıyı mevzuatı eksiklikleri ortaya konulmuştur. Kıyı kentleri ve kıyı kırsal alanlarının çok hızlı gelişmesi, planlama ve yönetim sorunlarının artması, kıyı kaynaklarının yeterince korunamaması, kapasite-kullanım dengesinin kurulmaması gibi nedenlerden dolayı sürdürülebilirlik olanağının azaldığı görülmüştür.

Araştırma sonunda;

Kıyı mekanının planlanması için özellikle bir sistem oluşturmak ve sistem ile çevrenin karşılıklı etkileşimlerini dikkate almak gerektiği, sadece kıyı mekanının planlanmasının yeterli olmadığı, sistemi oluşturan tüm parçaların aynı önem derecesinde düşünülerek, karşılıklı etkileşimlerinin dikkate alınarak planlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Antalya-Lara Bölgesi kıyı alanlarının rasyonel kullanımı ile sürdürülebilir kalkınması için, çevresel ve sektörel etkileşmeyi kapsayan yeni bir "kıyı bölgesi planlaması" anlayışı getirilmiş, yasal ve yönetsel olarak yeni bir bütüncül düzenlenmeye ihtiyaç olduğu sonucuna varılmıştır.

ABSTRACT

Integrated Coastal Zone Management Of Antalya-Lara As A Model, Ali BAĞCI

This thesis aims the formation of coast, the concept of coast, the clasification of coast, examination of coastal areas, legislation and planning within the scope of sustainable development and rational land use.

According to this thesis the optimum coast management is “Integrated Coastal Zone Management”. Antalya-Lara is the model of this thesis. At the end of this thesis the model of Integrated Coastal Zone Management have been formed for the Antalya-Lara .

Primarily the concept and characteristics of the coastal areas have been considered. The rational use and sustainable development of coastal areas have been searched. The coast of Antalya-Lara is under debated on this scope. The source of Antalya-Lara, the potential of Antalya-Lara, the capability of Antalaya-Lara and the problems of Antalya-Lara will be searched. Coastal management and legislation have been examined. These have proved that Turkish coastal regions are unprotected due to failures in coastal management and legislation.

High rate of development and increase in management and planning problems, lack of balance between capacity and utilisation have decreased sustainability. Turkish coastal areas should be planned comprehensively as a region taking in to consideration the approach of ecological planning for natural and sectional resources.

The thesis concludes with a proposal comprising a new coastal regional planning approach aiming at rational land use and sustainable development and an extensive arrangement legislation and management for the sustainable development and rational land use of Antalaya-Lara. And there have been an example of Integrated Coastal Zone Management for Antalaya-Lara coastal areas at the end of thesis.

TABLO LİSTESİ	Sayfa
Tablo 1: Kıyı Tipleri	17
Tablo 2: Kıyıdaiki sektörel kaynaklar ve kullanımlar	22
Tablo 3: Kıyı Yönetimi Organizasyon Şeması	34
Tablo 4 : BKAY Aşamaları	43
Tablo 5: Anket uygulanan hane halkının önceki konutu değiştirme sebepleri	81
Tablo 6: Anket uygulanan hane halkının mevcut konuta taşınma sebepleri	84
Tablo 7: Anket uygulanan hane halkının çevredeki kentsel servislerle ilgili düşünceleri	86
Tablo 8: Açık alan düzenlemesindeki birimlerin değerlendirilmesi	87
Tablo 9: Konut çevresindeki açık alanların kullanım sıklığının değerlendirilmesi	88
Tablo 10: Bölgede değiştirilmek istenen özellikler	92
Tablo 11: Antalya-Lara bölgesine ilişkin BKAY teknikleri kullanılarak oluşturulan model	98
Tablo 12: KAY-TMK Konferansları	132

ŞEKİL LİSTESİ	Sayfa
Şekil 1: Kıyı yasasına göre kıyı ve alt grupları tanımlarını gösterir kroki	11
Şekil 2a: Kıyı Sistemini oluşturan unsurlar	37
Şekil 2b: Kıyı Alt Sistemini Oluşturan Unsurlar	38
Şekil 3: Lara'nın uydu görüntüsü	57
Şekil 4: Falezlerden eski bir görünüm	59
Şekil 5: Falezlerden genel bir görünüm	59
Şekil 6: Falezlerden şehrin genel görünümü	60
Şekil 7: Falez kıyı yapısını gösteren bir görünüm	60
Şekil 8: Bölgedeki bir otelin görünümü	64
Şekil 9: Bölgedeki bir otelin plajından falezlerin genel görünümü	65
Şekil 10: Nazım imar planına ilave ile kıyı kullanım talebindeki değişim	67
Şekil 11: Bölgede bulunan turistik bir otel	70
Şekil 12: Antalya'nın ilk beş yıldızlı oteline genel bir bakış	70
Şekil 13: Alan çalışması yapılan bölgedeki diğer bir turizm tesisi	71
Şekil 14: Eski Lara yolunda bulunan konut guruplarına uzaktan bir bakış	71
Şekil 15: Konut guruplarının falezlerden görünümü	72
Şekil 16: Eski Lara yolundaki konutlara ve bu konutların önünde yeni bir yapılaşma için açılan alana bir bakış	72
Şekil 17: Falezlerin hemen üzerinde yapımına başlanan restoran inşaatından görünüm	73
Şekil 18: Bölgede katlı yapılaşmanın sürdüğünü gösterir bir inşaat	73
Şekil 19: Bölgede yapılaşmanın sürdüğünü gösterir bir inşaat	73
Şekil 20: Bölgedeki konutlardan bir görünüm	74
Şekil 21: Bölgede düzenlenmekte olan yaya yolundan bir görünüm	74
Şekil 22: Bölgede turizmin canlı olduğu yerlerden biri Karpuzkaldıran Şelalesi	74
Şekil 23: Bölgede turizmin canlı olduğu yerlerden biri Karpuzkaldıran Şelalesi	75
Şekil 24: Bambus Plajı	75
Şekil 25: Alan çalışması yapılan bölgede rastlanılan kirletilmiş yerlerden bir görüntü	76
Şekil 26: Bölge yollarında tespit edilen bozulmalara bir örnek	76
Şekil 27: Anket uygulanan bölgedeki hane halkı sayısı	78
Şekil 28: Anket uygulanan hane halkının yaş durumu	78
Şekil 29: Anket uygulanan hane halkının eğitim durumu	79
Şekil 30: Anket uygulanan hane halkının iş durumu	79
Şekil 31: Anket uygulanan hane halkının gelir durumu	80
Şekil 32: Anket uygulanan hane halkının Antalya'da ikamet etme süresi	80
Şekil 33: Anket uygulanan hane halkının önceki konut durumu	81
Şekil 34: Anket uygulanan hane halkının önceki konutu değiştirme nedenleri	82
Şekil 35: Anket uygulanan hane halkının mevcut konutta oturma süresi	83
Şekil 36: Anket uygulanan hane halkının mevcut konuta taşınma sebepleri	84
Şekil 37: Anket uygulanan hane halkının mevcut konut kat sayısı	85
Şekil 38: Anket uygulanan hane halkının komşuluk ilişkileri	86
Şekil 39: Anket uygulanan hane halkının çevredeki kentsel servislerle ilgili düşünceleri	87

Şekil 40: Açık alan düzenlenmesindeki birimlerin değerlendirilmesi	88
Şekil 41: Konut çevresindeki açık alanların kullanım sıklığının değerlendirilmesi	89
Şekil 42: Sahil şeridini ifade eden minimum mesafe hakkındaki görüşler	90
Şekil 43: Bölgedeki çevre sorunlarına neden olan yapıların değerlendirilmesi	91
Şekil 44: Bölgede değiştirilmek istenen özellikler	92

SİMGE LİSTESİ

m.	metre
km.	kilometre
m ²	metrekare
km ²	kilometrekare
yy	yüzyıl
İÖ	İsadan Önce
MÖ	Milattan Önce

KISALTMA LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
Ar-Ge	: Araştırma Geliştirme
ATAK	: Akdeniz-Ege Turizm Altyapısı Kıyı Yönetimi Projesi
BİB	: Bayındırlık ve İskan Bakanlığı
BKAY	: Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi
BKYE	: Bütünleşik Kıyı Yönetimi Eylem Planı
BM	: Birleşmiş Milletler
BSEP	: Karadeniz Çevre Programı
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemi
ÇED	: Çevresel Etki Değerlendirmesi
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
EKAY	: Entegre Kıyı Alanları Yönetimi
EUCC	: Avrupa Kıyı Koruma Birliği
EUROCOAST	: Avrupa Kıyı Bölgeleri Birliği
GATA	: Güney Antalya Turizmi Geliştirme ve Altyapı Projesi
GAP	: Güneydoğu Anadolu Projesi
GATAB	: Güney Antalya Turizmi Geliştirme ve Altyapı İşletme Birliği
GÇP	: Güney Anadolu Çevre Projesi
GEF	: Global Environment Facility
GEP	: Küresel Çevre Programı
GKBY	: Gökova Bütünleşik Kıyı Yönetimi
ICZM	: Integrated Coastal Zone Management
IPCC	: Intergovernmental Panel on Climate Change (Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli)
KAY	: Kıyı Alanları Yönetimi
KAY-TMK	: Kıyı Alanlarının Yönetimi Türkiye Milli Komitesi
KEİ	: Karadeniz Ekonomik İşbirliği
MAP	: Akdeniz Eylem Planı
MEDCOAST	: Akdeniz Kıyı Örgütü
METAP	: Akdeniz Kıyı Alanları Turizm Altyapı Projesi
OECD	: Organization For Economic Cooperation and Development (Ekonomik İşbirliği Teşkilatı)
ÖÇK	: Özel Çevre Koruma
PAP	: Öncelikli Eylemler Planı
PCU	: Program Koordinasyon Ünitesi
PTK	: Planlama Teknik Kurulları
RIO-92	: 1992 Rio de Janeiro'da BM çevre ve kalkınma toplantısı
SMAP	: Short and Medium-Term Priority Environmental Action Programme(Kısa ve Orta Dönem Öncelikli Çevresel Eylem Programı)
SPDA	: İskandinav Planlama ve Geliştirme Örgütü

STÖ	:	Sivil Toplum Örgütü
UÇEP	:	Ulusal Çevre Stratejisi ve Eylem Planı
UMAR	:	Akdeniz Mimarlığı Günleri
UNEP	:	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
UNEP MAP	:	Birleşmiş Milletler Çevre Programı Akdeniz Eylem Planı
UNESCO-IOC	:	UNESCO Hükümetlerarası Denizbilimleri Komisyonu

EK LİSTESİ

EK1	Kıyı Kanunu
EK2.	Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik
EK3	Kıyı Yönetiminde Ulusal ve Uluslararası Girişimler
EK4	Antalya-Lara Bölgesinde Uygulanan Anket Soruları

I. GİRİŞ

Kıyılar deniz ile karaların birleştikleri eko sistemler olarak değişik hayvan ve bitki türleri için uygun habitatlar oluştururlar. Aynı zamanda sundukları pek çok doğal, estetik, ekonomik ve coğrafi olanaklar nedeniyle tarihin ilk çağlarından itibaren kıyılar insan toplulukları için çok değerli yerleşme alanları oluşturmuşlar ve pek çok medeniyetin beşığı olarak günümüze dek uzanan çeşitli tarihi ve mimari mirası barındırmışlardır.

Ancak görülmüştür ki doğal zenginlikler içeren kıyılarımız zamanla yerleşimlerin kirlenmesiyle karşı karşıya kalmış bu zengin doğa değerleri çeşitli etkilerle kirlenmeye hatta yok olmaya başlamışlardır.

Kara ile suyun birleştiği derinlikli, üç boyutlu geometrik bir mekan olan kıyı tükenebilir doğal bir kaynaktır. Doğal yapılarının değişik olması nedeni ile her kıyı mekanı kendine özgü özellikler taşır. Kıyı mekanı, taşıdıkları özellikleri ve yükledikleri görevlerinden dolayı, tükenebilir ve bozulabilir olmaları nedeni ile bir ikilem oluştururlar. Kıyıların koruma ve kullanma dengesi içinde sürdürülebilir kalkınma doğrultusunda planlanması gerekir. Sürdürülebilir hedeflerin belirlenmesi ile kıyıların özelliklerini kaybetmeden ve ekolojik olarak bir parçası oldukları ekosisteme zarar vermeden kullanılması günümüzde sağlanamamaktadır. Ülkemizdeki göç hareketleri sonucu artan kaynak ve mekan gereksinimi geleceğimizi tehlikeye atmaktadır. Şu anda bu konuda ülkemizde bir çok problem yaşanmaktadır. Ülkemiz kıyılarına baktığımız zaman özellikle turizm hareketleri sonucu yoğun yapılaşmanın yaşandığı görülmektedir. Turizm hareketleri ve turizmin devamı olan ikinci konutlar sonucu kıyılarımız yoğun ve katlı yapılaşmaya maruz kalmıştır. Kıyı mekanı ve gerisindeki yerleşimler birbirinden bağımsız düşünülerek kıyı kentlerimiz bir kara kenti gibi planlanmaktadır.

Kıyı mekanının planlanması için özellikle bir sistem oluşturmak ve sistem ile çevrenin karşılıklı etkileşimlerini dikkate almak gerekmektedir. Sadece kıyı mekanının planlanması yeterli değildir. Sistemi oluşturan tüm parçaların aynı önem derecesinde düşünülerek, karşılıklı etkileşimlerinin dikkate alınarak planlanması gerekmektedir. Yapılan tez çalışmasında kıyı mekanı ve gerisindeki konut alanının bir bütün olarak düşünülmesi gerekliliğinden hareket edilerek, alan çalışması yapılan bölgedeki kullanıcıların bu konudaki gereksinim ve isteklerinin neler olduğu incelenmiştir. Alan çalışması için seçilen bölgenin bu konuda yapılaşmanın yoğun olarak devam ettiğini gösteren bir örnek alan olması nedeni ile bölgedeki süren tahribat vurgulanmak istenmiştir. Alan çalışması ile kıyı ve gerisindeki konut alanları incelenmiştir.

Araştırmanın ilk aşamasında kıyı alanları yönetimi ve bölge hakkında üniversite kütüphanelerinde literatür taraması yapılarak daha önce bu konuda yapılmış olan tezler incelenmiş ve bu tezlerde anlatılan durum ile günümüzdeki durum karşılaştırılmıştır. Konu ile ilgili güncel gelişmelerin takip edilmesi amacı ile bilgisayar ortamında sayısal tarama yapılmıştır. Araştırmanın başında alan çalışması yapılan bölge ile ilgili gerekli bilgiler ve projeler belediyeden ve yerel yönetimlerden temin edilmiştir.

Araştırmanın belli bir sisteme oturtulması amacı ile literatür çalışmalarının yanı sıra alan çalışması yapılan bölgedeki çalışmalar öncelikle gözlem, görüşme niteliğinde yapılmıştır. Daha sonra bölgedeki tespitler sonucu hazırlanan anket çalışması kıyı mekanının hemen gerisindeki konut kullanıcılarının üzerinde uygulanmıştır.

Alan çalışması için seçilen bölge içerdiği tarihi ve doğal özelliklerden dolayı 'I. Derece Doğal Sit' alanıdır. Kültür Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun "Tabii (Doğal) Sit Alanları, Koruma ve Kullanma Koşulları"na yönelik aldığı 19.04.1996 gün ve 417 sayılı "İlke Kararı" da bu alanda geçerli bir yasal dayanak oluşturmaktadır. Lara Falez Kesimi 1. Derece Doğal Sit Alanı olarak belirlenmiştir.

Bölge ile ilgili diğer bir değişiklik de kıyı kullanım ilke kararlarında yaşanmıştır. Turistik tesislerinin konumlandırılmasıyla ilgili kullanım ilke kararları ile bölgedeki turistik tesis kararlarının konut lehine değiştirildiği görülmektedir.

1985 yılında yürürlüğe giren 3194 sayılı İmar yasası ile planlama yetkileri yerel yönetimlere devredilmiş, hiçbir denetleme organı belirtilmemiştir. İmar yasasının 6. maddesinde bu yetki şöyle açıklanmaktadır: "Belediyeler İmar kanununa aykırı olmamak

üzere ve yönetmelik hükümleri ayrı kalmak şartı ile beldelerinin özelliklerine uygun gördükleri hususları Belediye Meclis kararına bağlayarak bu yönetmeliğe ilave edebilirler." Bölge ile ilgili yoğunluk arttırıcı kararlar bu yetkiye dayanılarak Belediye Meclisi'nde alınan kararlar ile Antalya İmar Plan Lejantına eklenmiştir. Bölgedeki yoğunluk arttırıcı kararlar sonucu kıyı mekanı gerisindeki konutlar rüzgar ve manzara yönünden olumsuz etkilenmektedir.

Yoğun ve çok katlı yapılaşma sonucu bölgedeki kentsel kimliğin ve jeomorfolojik özelliğın önemli bir ögesi olan falezlerin varlığının ikinci derece görünüme düşürüldüğü tespit edilmiştir. Lara Falez kesimi incelendiğinde falezlerin kütleli biçimi ve yüksekliklerinin yarattığı kentsel kimliğin yoğun ve katlı yapılaşma ile tahrip edildiği görülmektedir.

Bölgedeki yerleşimler için bir kanalizasyon sisteminin olmaması sonucu deşarjlar yeraltına verilmekte, böylece falezlerin ve bitki örtüsünün bu atıklar nedeni ile tahrip olduğu değerlendirilmektedir.

Bölgede falezlerin doğal özellikleri gözardı edilerek oluşan yoğun yapılaşma sonucu bölgeyi tehdit eden bozulmalar oluşmaktadır. Lara Falez bölgesinde gerekli jeolojik incelemeler yapılmadan izin verilen yoğun ve katlı yapılaşma ile falezlerin doğal yapısının zarar gördüğü tespit edilmiştir.

Bu özelliklere sahip olan bölgede öncelikle fiziksel tespitler yapılmıştır. Bölgede yapılan gözlem ve görüşmeler yanı sıra mevcut durumun ifade edilebilmesi için fotoğraflar çekilmiştir.

Alan çalışmasındaki konut gruplarına ait gereksinim ve isteklerin belirlenmesi üzerine anket çalışması hazırlanmıştır. Alan çalışması tespitlerindeki anketlerde, birebir sorulan sorularla kullanıcıların gerçek düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Anket sonuçlarının daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla grafikler oluşturulmuştur.

Unutulmamalıdır ki çevre kirliliği yalnızca bir fabrika bacasından çıkan zehirli bir gaz veya suya verilen zehirli atıklar değildir. Deniz kenarından geçirilen bir karayolunun kıyı ekolojisini bozması da aynı önemde bir çevre kirliliğidir. Bir utanç duvarı gibi sahilleri kateden apartmanlar da çevre kirliliğidir.

Hızlı bir şekilde artan dünya nüfusu ile birlikte kıyı alanlarına olan toplumsal talepler artmakta ve çeşitlenmektedir. Sanayileşme süreci ve bunlara bağlı olarak ortaya çıkan

kentleşme olgusu kıyı değerlerinin azalmasına neden olmakta, kıyı kaynaklarını tehdit etmekte bu durum kamunun güncel ve gelecekteki kıyı kullanımını kısıtlamaktadır.

Bu nedenle kıyı alanları ve kıyı alanlarının yönetimi ile ilgili konular ulusal bir sorun olarak algılanmalı, toplumsal beklenti ve endişeleri en aza indirmek veya ortadan kaldırmak için bu sorunlar iyi tanımlanarak bu sorunların çözümüne yönelik planlamalar yapılmalıdır.

II. KAVRAMLAR, TANIMLAR

2.1. "Kıyı" ve "Kıyı Mekanı" Kavramlarının Tanımları

Dünyanın büyük bir kısmı yaşam dengesinin başlıca ögesi olan denizlerle kaplıdır. Denizler dünya yüzeyinin dörtte üçünü kaplamakta olup toplam yüzeyi 360×10^6 km²'dir. Denizler, dünyanın su dengesinin, iklim yapısının ana öğeleridir. Yıllık olarak 360×10^9 ton oksijen üretimleri sayesinde de atmosferi hava niteliği açısından yenilemektedirler. Kıyıları, dünya kabuğunun yüklü olduğu enerji ile şekil değiştirme sürecinde oluşmuş, değişik etkenlerle yoğrularak şekil almışlardır.

Kıyı, günlük dilde ve basit anlatımla deniz, göl, akarsu vb. gibi her türlü doğal ve yapay su kütlelerini çevreleyen toprak şeridi olarak tanımlanmaktadır. Bu basit tanımdan da anlaşılacağı üzere kıyı, su kütlelerini çevreleyen ve onun boyunca uzanan kara parçasıdır (Doğan v.d., 2005).

Bugün kıyı tanımı 1950'li yıllardaki klasik tanımdan ve coğrafi yaklaşımdan uzaklaşarak sosyo-ekonomik olarak içerik açısından zenginleştirilmiş ve farklı akademik çevrelerce yeniden tanımlanmıştır. Bu tanımlara değinecek olursak;

a. Jeomorfoloji ve Kıyı Kavramı :

Kıyının neresi olup olmadığı konusunun kavramsal analizi ilk defa ve kapsamlı olarak jeomorfoloji bilimi tarafından yapılmıştır. Jeomorfoloji bilimine göre kıyı sadece kara ile su arasındaki bir sınırsal çizgi değil, genişliği meteorolojik olaylara göre sürekli değişiklik gösteren bir alandır. Jeomorfoloğlara göre kıyı, meteorolojik olaylara göre değişime konu olan bir çizgi, genişliği yer yer değişebilen bir şerit, iç ve dış etkenler nedeniyle de sürekli değişen ve bu etkenlere bağlı olarak ortaya çıkan, karanın denizde son bulduğu yatay yönde gelişmiş belirli bir genişliği olan karasal alandır. Jeomorfolojik tanımda kıyı, deniz veya göl sularının en alçak oldukları zaman çekildikleri sınır ile falezlerin tabanı arasında kalan şeride karşılık gelmektedir (Erinç, 2001).

b. Çevre Bilimi ve Kıyı Kavramı :

Kıyı şeridi doğal ve çevresel kaynaklar yönünden çok zengin bir alandır. Ekoloji açısından deniz çevresi ve kıyı özel olarak korunması gereken alanlardır. Çevre bilimcilere göre kıyı denizel ortam ile karasal ortam arasındaki etkileşimin nitelik ve yoğunluğunu kontrol eden bir alandır. Bu bölgedeki kaynakların doğal yapılarının ve ekolojik değerlerinin korunarak sürdürülebilirliğinin devamı ekolojik olarak son derece önemlidir. Ekoloji kıyıya korunması gereken bir zenginlik olarak bakmaktadır (Doğan ve Erginöz, 1997).

c. Coğrafya Bilim ve Kıyı Kavramı:

Kıyı denizi çevreleyen değişken bir geometrik alan olmasının sonucu coğrafya bilimi ile yakından ilişki içersindedir. Coğrafya terimi olarak kıyı suyun biriktirme, aşındırma ve yığma suretiyle oluşturduğu yüzeysel biçim olarak tanımlanmakta, bir yeryüzü şekli olarak kabul edilmektedir (Doğan v.d., 2005).

ç. Ekonomi Bilimi ve Kıyı Kavramı:

Ülke ekonomisi açısından kıyılar büyük önem taşımaktadır. Miktarı sınırlı ve üretilemeyen doğal kaynaklar ve özellikle de kıyıların kullanımında bu bölgedeki toprak sahiplerinin ekonomik çıkarı ile toplum çıkarı arasında bir yapısal denge kurulmalıdır. Ekonomik çevrelerce kıyının tanımlanmasında mülkiyet ilişkileri ön plana çıkacak şekilde kavramsal tanımlamaların yapıldığı görülmektedir (Doğan v.d., 2005).

d. Hukuk Bilimi ve Kıyı Kavramı:

Doğal bir yeryüzü biçimi olarak kıyı; jeomorfoloji, coğrafya, ekoloji vb. bilimlerinin konusu olduğu kadar zaman içersinde kazanmış olduğu sosyo-ekonomik önemle birlikte hukuk sistemi tarafından kendisine bir takım hukuki sonuçların bağlandığı bir sistem haline gelmiştir (Akın, 1998).

1972 yılına kadar Türk Hukuk sisteminde kıyıya ait özel bir hukuki düzenlemeye rastlanmamaktadır. 1982 Anayasal sisteminde kıyidan hukuk tekniği olarak söz edilmiş ve buna bağlı alt hukuk düzenlemeleri olarak 3086, 3621, 3830 Sayılı Kıyı Kanunları ile kıyı farklı farklı tanımlanmıştır.

Kıyı tanımı farklı iki özel duruma bağlı olarak verilmiş ve 04.04.1990 tarihli 3621 sayılı yasada "Kıyı: Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alan" olarak tanımlanmıştır. (EK 1)

Kıyı bir çizgi değil “alan, bölge”dir. Anayasa Mahkemesi, 25.2.1986 tarih ve E: 1985/1, K:1986/4 10.7.1986 sayılı kararında kıyıyı “... bugün bu yerler salt olarak kara ile su arasında kalan bir sınır çizgisi değil denizden karaya doğru şeritler halinde uzanan kıyının kullanım ve korunmasını sağlayan bu alanın uzunlamasına ve derinlemesine olmak üzere iki boyutlu bir takım bölgeleri kapsayan bir alan olarak kabul edilmektedir.” şeklinde tarif ederek bu hususu ortaya koymuştur.

Kıyı konusundaki en uygun tanım Anayasada öngörülen kullanım ve korumayı sağlayacak genellikte bir kavram olmalıdır. Kıyı bölgesi sadece denizel alanların değil kara yönündeki bu bölgeyi etki altında tutan iç bölgelerin de bu alana dahil edilmesini gerekli kılan bir alan olarak tanımlanmalıdır.

Kıyı; deniz, göl, akarsu gibi her türlü doğal su kütlelerini çevreleyen, doğal olarak uzunlamasına ve derinlemesine iki boyutu içeren kara parçası, deniz ve göllerde taşkın durumlar dışında suların kara yönünde en çok ilerlediği anda belirlediği kıyı çizgisi ile bu çizginin devamında kıyı hareketlerinin oluşturduğu kumluk, çakıllık, taşlık, kayalık, sazlık, bataklık kesimlerin kara yönünde doğal sınır çizgisi arasında kalan alandır (Doğan v.d., 2005).

Kıyı mekanı, taşıdıkları özellikleri ve yükledikleri görevlerinden dolayı, tükenebilir ve bozulabilir olmaları nedeni ile bir ikilem oluştururlar. Kıyı mekanı içerdiği özellikler gereği öncelikle doğal bir tanımı gerektirmektedir. Deniz hareketleri ile karanın yapısının zaman içinde karşılıklı etkileşimleri kıyının yapısını, karanın toprak yapısını, eğim ve yüksekliklerini, özel iklim koşullarını, bitki ve hayvan dokusunu, kıyı yerleşimlerini ve üzerindeki insan eylemlerinin hepsini etkiler ve değiştirebilir. Bu yaklaşım ile kıyı mekânının bütününe temel tanımları bulunabilir. Ekolojik veriler ile yapılan diğer bir yaklaşımda ise kıyı mekânının ekolojik bir zincir oluşturması tanımlamasına yer verilmektedir (Karabey, 1984).

Karabey (1984) kıyı mekânına görsel bir mekan olarak yaklaşarak da şöyle bir tanım getirmektedir: "Bir görsel mekan olarak ele alındığında kıyı, denizde ufuk çizgisine, karşı olarak karada silüet çizgisine dayanan ve üçüncü boyutta havaya ve su altına doğru devam eden bir bütündür. Kıyı bu yapısı yüzünden bir çizgi ya da yüzey değil derinlikli, üç boyutlu bir geometrik mekandır. Doğal yapılarının değişik olması yüzünden her kıyı parçası kendi özelliklerini taşıyan bir sit, kıyı mekânı ise bir sitler dizisidir. Alan olarak ufak bile olsa, bu sitler bazen akarsu ağızları, kıyı yamaçları, koylar, adalar, boğazlar gibi nitel değerler

kazanırlar." Doğal yapı farklılıklarının her kıyı mekanına verdiği farklı özellikler ile kıyı mekanı bir çok sektör tarafından cazip konuma gelmektedir. Kıyı mekanının sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı ile düzenlenmesi, her kıyı mekanının kendi özelliklerinin ön plana çıkarılarak koruma kullanma dengesi içinde kullanılmasını gerektirmektedir. Karabey'in (1984) de belirttiği gibi kıyı mekanının tanımlanması konusundaki diğer bir yaklaşım da imar plancılarının yaklaşımıdır. Bu yaklaşımın amacı "dünya üzerindeki insan yerleşimlerini özgün bir yöntem ile incelemek"tir. Bu yaklaşımda yerleşmeler beş (doğa, insan, toplum, kabuk, şebekeler) alt gruba bölünebilen iki temel öğeden, kapsam ve kapsayan öğelerinden oluşur. Bu tanımlamalardan yola çıkarak da çevre olgusu incelenmiştir. Bu beş birim birbirleri ile sürekli alışveriş halindedir. Bu yöntemler ile karmaşık çevre ilişkileri ayrıntılı olarak incelenmektedir.

Sosyolojik açıdan incelendiğinde ise kıyı mekanı şöyle tanımlanmaktadır: "Kent insanların dünyası daha karışık yada karmaşık görünür. Önce kent soylu ile sonradan kentleşmiş ayrımı yapılır. Deniz-dağ ayrımı, kentliler içinde geçerlidir. Kıyı kentleri dünyaya daha açık, özgür bir hayatı seçerken, yayla-dağ kentlerinde güçlü bir iç denetim egemendir. Suyun berisindekiler nüfus ve toplum yapısı ile dünya görüşü açısından kasabalı yani taşralıdırlar" (Güvenç, 1995).

2.2. Kıyı Alt Bölümlerinin Tanımları

Kıyı Çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun kara parçasına değdiği noktaların birleşmesinden oluşan meteorolojik olaylara göre değişen doğal çizgidir.

Kıyı Kenar Çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsuların, alçak basık kıyı özelliği gösteren kesimlerinde kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu kumsal ve kıyı kamularından oluşan kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık benzeri alanların doğal sınırı; dar- yüksek kıyı özelliği gösteren kesimlerinde ise şev ya da falezin üst sınırıdır.

Kıyı: Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alandır.

Dar-yüksek Kıyı: Plaj ya da abrazyon platform olmayan veya çok dar olan şev veya falezle son bulan kıyılardır. Karadeniz kıyıları, Antalya-Lara Falez bölgesi bu çeşit kıyılara örnek teşkil eder.

Alçak-Basık Kıyı: Kıyı çizgisinden sonra da devam eden, kıyı hareketlerinin oluşturduğu plaj, hareketli ve sabit kumulları da içeren kıyı kordonu lagün alanları, sazlık, bataklık ile kumluk, çakıllık, taşlık ve kayalık alanları içeren kıyılarıdır. Ülkemizde bir çok kıyı alçak-basık kıyı alanı niteliğinde olup bu alanlardan Antalya-Lara Kumsal Bölgesi ve Antalya Beldibi Beldesi Plajı kullanım hatası nedeniyle doğal dengesi bozulan alçak-basık kıyı alanlarına örnek gösterilebilir. (Doğan v.d., 2005).

Sahil Şeridi: Deniz, tabii ve suni göllerin kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alandır.

İki bölümden oluşan bu alan kullanım amacı ve doğal eşeklere göre belirlenir.

Sahil şeridinin birinci bölümü;

Sahil şeridinin tümü ile sadece açık alanlar olarak düzenlenen; yeşil alan, çocuk bahçesi, gezinti alanları, dinlenme ve bu yönetmelikte tanımlanan rekreatif alanlardan ve yaya yollarından oluşan, kıyı kenar çizgisinden itibaren, kara yönünde yatay olarak 50 metre genişliğinde belirlenen bölümdür.

Sahil şeridin ikinci bölümü;

Sahil şeridinin birinci bölümünde sonra kara yönünde yatay olarak en az 50 metre genişliğinde olmak üzere belirlenen ve üzerinde sadece 3621 sayılı Kıyı Kanununun 8 inci maddesinde (EK-1) ve 3830 sayılı Kıyı Yönetmeliğinde tanımlanan toplumun yararlanmasına açık gününbirlik turizm yapı ve tesisleri, taşıt yolları, açık otoparklar ve arıtma tesislerinin yer aldığı bölümdür (EK 2) (Şekil 1.).

Dolgu Alanı : Denizel ortam, tabii ve suni göller daha uygun alternatif alanın bulunamaması ve kıyı alanının yetersizliği nedeniyle kanunda belirtilen yasal ve idari prosedüre uygun olarak kamu yararı amaçlı kullanılan alandır.

Kıyı şeridi: Deniz veya göl sularının en alçak oldukları zaman çekildikleri sınır falezlerin kaidesi arasında kalan şerittir.

Ard kıyı: Herhangi bir anda kıyı çizgisi ile suların en çok ilerlediği sınır arasındaki şerit.

Ön kıyı: Kıyı çizgisi ile suların en çok çekildiği sınır arasındaki şerittir.

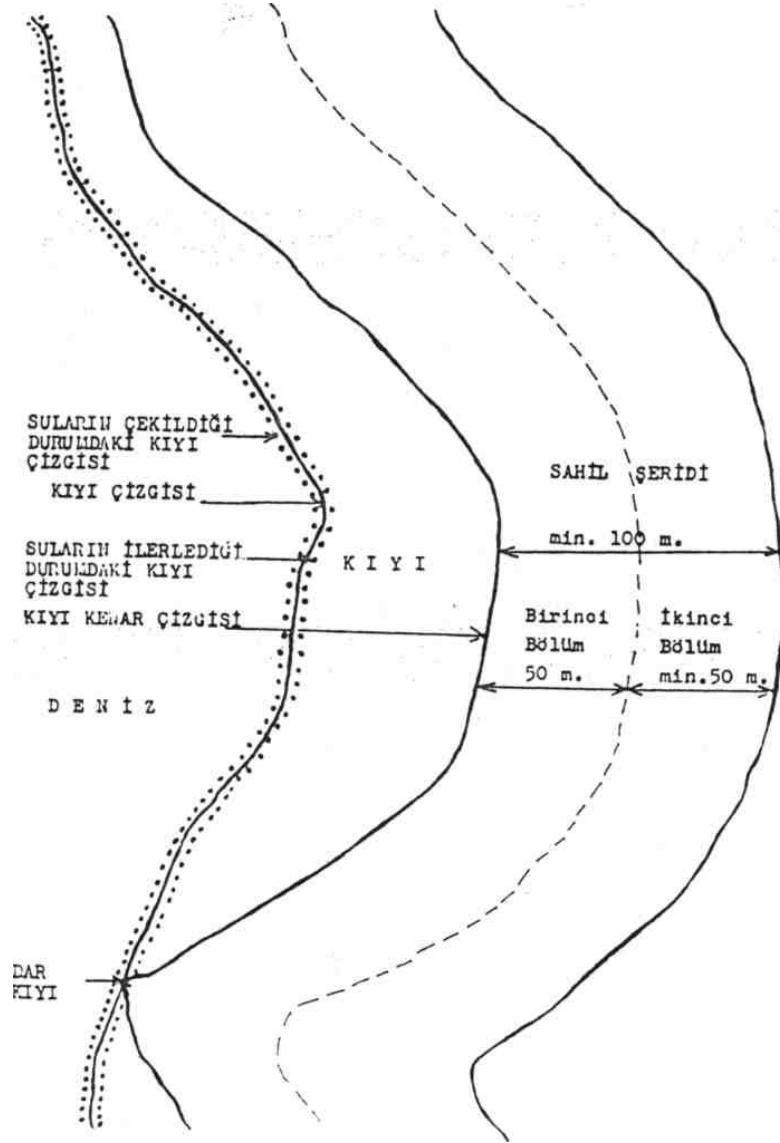
Açık kıyı: Ön kıyının dış sınırından, açıklara doğru uzanan sığ ve genişliği değişik bölgedir.

Kıta Sahahlığı: Ön kıyının dış sınırından, yaklaşık 200 m. derinlikte su altı zemini eğim ve kırılma noktasına kadar uzanan az eğimli bölgedir.

Kıyı Yamacı: Su altı zemininin kıta sahanlığı sınırından sonra hızla derinleştiği bölgedir." (Büyükvelioğlu, 1998).

Kıyı Gerisi: Kıyı kuşağının kara içi yönündeki sınırı dışında kalan ve kıyıdan yararlanma bakımından fazla önem göstermeyen alanlardır.

Akarsu Yatağı : Yılın bir mevsiminde kuruyan, akarsularda iki yandaki kıyı kenar çizgileri arasındaki kumluk, çakıllık, kayalık, çalılık alanlardır. Akarsu yatakları uygulamada deniz kıyıları ile eşdeğer sayılır (Doğan ve Erginöz, 1997).

Şekil 1. Kıyı yasasına göre kıyı ve alt grupları tanımlarını gösterir kroki (Doğan v.d., 2005).

III. KIYILARIN OLUŞUMU VE KIYI TIPLERİ

3.1. Kıyılarının Oluşumu

Kıyı şekillerinin meydana gelişi ve gelişmelerini açıklayabilmek için çok çeşitli etken ve süreçleri göz önüne almak gerekir. Belki hiçbir topoğrafya tipi, çeşitli etken ve süreçlerin etkisine bu kadar karışık bir şekilde bağlı değildir. Gerçekten kıyı topoğrafyası ve kıyı tipleri, iç ve dış etkenlerin özellikleri ve bunların oluşturabilecekleri çeşitli düzenlere bağlı olarak çok çeşitli şekil ve tipleri kapsar. Kıyı şekillenmesi ve sonuç olarak kıyı tiplerinin meydana gelişi üzerinde rol oynayan bu etkenleri şu şekilde özetleyebiliriz:

a. Yapı ve litoloji: Kıyıyı oluşturan tabakaların durumu, yapısı ve bu tabakaların litolojik özellikleri kıyı şekli üzerinde gerek anahatlarıyla, gerekse ayrıntıda derin etkiler oluşturur. Örneğin tabakaların kıyı çizgisine paralel kıvrımlar halinde kıvrımlanmalar oluşturdukları sahalarda kıyı genellikle düz bir uzanış gösterir. Oysa kıvrım doğrultusu kıyıya dik olduğu veya kıyı ile bir açı oluşturduğu durumlarda kıyı girintili çıkıntılı bir şekil kazanır. Tabakaların denize doğru eğimli olduğu kıyılarda yatık profilli falezler meydana gelir. Buna karşılık tabakaların karaya doğru eğimli veya yatay olduğu kıyılar daha dik falezlerin oluşumuna uygundur.

b. İç etkenler: İç etkenlerin kıyı şekillenmesi üzerindeki etkileri iki yoldan olur. Birincisinde bunlar kıyının asıl şeklini ve kıyı bölgesinin yapısını belirleyerek etki ederler. İç etkenlerin ikinci etkisi ise taban seviyesinde değişikliklere neden olarak kıyı şekillenmesinde çeşitliliklere yol açmasıdır. Örneğin kıyı bölgesinin tektonik hareketlerle yükselmesi ile kıyı taraçaları oluşur.

c. Dış etkenler: Karaların şekillenmesinde rol oynayan dış etkenler arasında dalgalar, akıntılar, gel-git hareketleri ve organizmaların aktiviteleri önemli rol oynar. Fakat kıyıların şekli ve gelişimleri aynı zamanda çözülme, kütle hareketleri, sellenme, rüzgar, buzlanma, akarsular gibi diğer dış etken ve süreçlere de sıkı bir şekilde bağlıdır.

İç etkenler gibi dış etken ve süreçler de bir taraftan asıl kıyı şeklinin özelliğini belirtmek, diğer taraftan da kıyı şekillenmesinin sürmesi sırasında etki oluşturmak şeklinde rol oynarlar.

ç. Zaman unsurunun etkisi: Zaman unsuru topoğrafya şekillerinin meydana gelişi üzerinde önemli rol oynar. Bu kıyı topoğrafyası için de geçerlidir. Zaman unsurunun doğrudan doğruya etkisi, şekillenmenin süresine bağlı olarak kıyının geçirdiği gelişim devrelerinde kendini gösterir. Zamanın dolaylı etkisi ise bu gelişimde çeşitli özellikte kesintilerin ve karışıklıkların ortaya çıkması ve yeni kıyı şekillerinin meydana gelmesine yol açılması şeklinde kendini gösterir.

d. Kıyı bölgesinin jeomorfolojik özellikleri: Kıyı çizgisinden başlayarak belli bir uzaklık boyunca geriye doğru uzanan kıyı bölgesinden topografya özellikleri, bir taraftan asıl kıyı şeklini belirlemek, diğer taraftan kıyının işlenmesi ve gelişimi üzerinde rol oynayarak çok önemli etki yapar. Kıyı bölgesinin topografik özellikleri kıyı şekilleri ve tipleri üzerinde çok büyük bir öneme sahiptir.

Yukarda yapılan açıklamalardan çıkarılabilecek üç sonuç üzerinde özellikle durmak gerekir. Bunlardan biri, kıyıların çeşitli etken ve süreçlerin etkisi altında şekillenmiş ve şekillenmekte olmaları olayıdır. İkinci önemli sonuç asıl kıyı tiplerinin meydana gelişini ilgilendirir. Halen yeryüzünde gözlenen kıyı tipleri aslında iki etkene bağlı olarak meydana gelmiştir. Bunlardan biri taban seviyesinin son pozitif hareketi diğeri ise bu hareketle oluşan sınır aşımı, ihlal sonucunda karanın denizle ilişki haline geçerek kıyıya dönüşen bölgenin jeomorfolojik özellikleridir. Taban seviyesinin son hareketi bir transgresyon şeklinde ortaya çıktığına göre bütün kıyıları, sınırlı sayıda bazı kuraldışı olanlar dışında karaların alçalması veya denizin yükselmesiyle oluşan boğulmuş kıyıları grubuna girer. Bu ortak oluşum mekanizmasına karşın yeryüzünde çeşitli kıyı tiplerinin görülmesi, sular altında kalan sahaların topografik özellikleri arasında büyük farkların var olmasının bir sonucudur. Buna karşılık, kıyı haline geçen sahanın morfolojik özelliklerinin asıl kıyı tiplerinin meydana gelmesi bakımından en önemli ve kesin rolü oynamış olduğu söylenebilir. Yukarıdaki açıklamalardan çıkan üçüncü sonuç, kıyı çizgisi sürekli aynı yerde kalmamış, aksine zamanın akışı sırasında bazen karaya bazen de denize doğru ilerlemiştir. Bu olayın jeomorfoloji bakımından büyük önemli sonuçları vardır. Buna göre bugünkü kıyı çizgisi, kara ile deniz

arasında çok daha yakın bir jeolojik geçmişte çizilmiş bir sınırdır. Bu sınırın daha yukarısında eski kıyı şekilleri var olabileceği gibi bugün deniz tarafından örtülmüş olan sahalarda da belli bir derinliğe kadar eski kara şekillerine rastlanabilir. Bundan ötürü morfoloji bakımından bugünkü kıyı çizgisi ile ondan daha geniş bir saha kaplayan kıyı bölgesini bir diğerinden ayırt etmek gerekir. Kıyı çizgisi, genişliği yer yer değişen kıyı bölgesinde oluşan bir şerit üzerinde geçmiş pek eski olmayan bir sınır, büyük olasılıkla tekrar yeri değişebilecek geçici bir durak oluşturur (Erinç, 2001).

3.2 Kıyıların Şekillenmesinde Rol Oynayan Etkenler ve Süreçler

Dalgalar, akıntılar, canlılar ve buz basıncı kıyıların şekillenmesinde rol oynayan en önemli ve birincil etkenlerdir. Ayrıca çözülme, kütle hareketleri, seller ve yüzeysel akış, akarsular, rüzgarlar da ikincil olarak kıyı şekillenmesine etki ederler.

a. Dalgalar: Dış etkenlerden biri olarak denizin kıyıda yaptığı aşındırıcı etkiler dört süreçten meydana gelir.

(1) Hidrolik etki: Denizaltı suyunun özellikle kıyıya hücum eden dalgaların karaya çarpma şeklinde oluşturduğu aşındırma şeklidir.

(2) Korazyon (Dar anlamda abrazyon da denir.): Kum, çakıl, blok gibi döküntü ile yüklü dalgaların kıyıda ve deniz dibinde meydana getirdikleri oyma ve aşındırma aktivitesidir.

(3) Atrasyon: Taşınan döküntünün zemine veya birbirine sürünmek veya karaya çarpma şeklinde karşı karşıya kaldıkları parçalanma ve ufalanmalardır.

(4) Korozyon: Deniz suyunun kimyasal olmayan yoldan yani kayaları eritme şeklinde meydana getirdiği aşınmadır. Bununla birlikte korozyon kireçtaşlarından oluşmuş kıyıları dışında önemli bir süreç değildir.

Kıyıların aşındırılmasında en önemli rol şüphesiz dalgalara özellikle önkıyı kesiminde çatlayan dalgalara aittir. Dalgaların yukarıda açıklanan yollardan meydana gelen bütün aşındırma etkileri genelde abrazyon adı altında toplanır.

b. Akıntılar: Kıyıların şekillenmesinde dalgalardan sonra en önemli etkiyi yapan etken akıntılar, özellikle kıyı kesiminde gözlenen akıntılardır. Akıntıların şiddetleri ve morfolojik bakımdan etki derecesi rüzgarın şiddetine, dalgaların enerjisine, denizin derinliğine ve kıyının şekline bağlıdır. Akıntılar oluşum mekanizmalarına göre dört grupta toplanabilir.

(1) Kıyı akıntısı: Kıyı çizgisinin oldukça düz olduğu ve kıyıda bol miktarda döküntü bulunduğunda kıyı akıntıları önemli oranda döküntü taşıyarak bir takım şekillerin meydana gelmesine neden olurlar. Kıyı akıntılarının başlıca rolü, dalgaların veya akarsuların getirdikleri kum ve mil gibi ince unsurlu maddelerin taşınması ve bunların, akıntının taşıma gücünün zayıfladığı veya işlevin sona erdiği yerlerde biriktirilmesi şeklinde ortaya çıkar.

(2) Alt akıntı: Dalgalarla kıyıya varan sular kendilerine bir yol arar. Bu sırada bir kısmı yanlara saparak kıyı çizgisi boyunca hareket edebilir. Fakat kıyıda biriken suların en önemli kısmı, çatlayarak ileriye doğru atılan dalgaların altından bir alt akıntı halinde açığa doğru çekilir. Buna alt akıntı denir.

(3) Rip akıntısı: Aynı şartlar altında fakat yüzeyde meydana gelen ve yine açığa doğru ilerleyen bir diğer akıntı tipi daha vardır ki buna rip akıntısı denir.

Gerek rip akıntıları gerekse alt akıntılarının kıyı şekillenmesi açısından başlıca rolleri ince unsurlu maddelerin açığa doğru sürüklenmesi şeklinde kendini gösterir. Yani plajın fazla suyu yanında kumlarını da taşırlar. Souçta kıyının yani plajın boşaltılması söz konusu olup kıyıda oluşmuş kumlar, rip akıntılarının zorlu olarak bulunduğu alt akıntının yardımıyla kıyının açığına taşınır.

(4) Gel-Git akıntıları: Kıyı şekillenmesi üzerinde gel-git(med-cezir) hareketlerine bağlı olarak meydana gelen gel-git seviye değişimleri ve gel-git akıntıları da bunların önemli ölçülere vardığı sahalarda büyük rol oynar. Kıyı çizgisi gel-git hareketleri sırasında değişir.

c. Canlılar: Kıyıların şekillenmesinde rol oynayan canlılar Mercanlar, Algler(Su yosunları), Mangrov ve Su yosunları ile İnsanlar 'dır.

Bu canlı toplulukları arasında en önemlisi resifleri oluşturan mercanlardır. Mercan kolonilerinin üst üste yığılmaları sonucunda meydana gelen oluşuma resif adı verilir. Bugün yeryüzünde mercan resiflerinin en büyük gelişime eriştiği sahalarda Büyük Okyanus'un tropikal kısmı, Hint Okyanusu'nun doğu kısmı, Karaib denizi ve Meksika Körfezi'nin batı kısımlarıdır.

Alg adı verilen su bitkileri de mercanların etkisi ile karşılaştırılmamakla birlikte kıyı topografyasında rol oynayabilirler. Algler yani su yosunları yeşil su yosunları, esmer su yosunları, kırmızı su yosunları ve mavi su yosunları diye başlıca dört sınıfa ayrılır. Yaşamları için ışık gerekli olduğundan 200m.'yi aşan derinliklerin altında yaşayamazlar. Sularda kalsiyum karbonatın çok miktarda bulunduğu sahalarda alg'ler yaşamsal işlevleri sonucunda,

kalsiyum karbonatın sudan ayrılarak dibe çökmesine yardım ederler. Bu şekilde bazen büyük hacimlere erişen ve kalsiyum karbonattan oluşan değişik çökelme şekilleri meydana gelir.

Kıyıların özelliklerinde ve kısmen de şekillenmesinde rol oynayan organik etkenler arasında mangrov ve yosun formasyonları da sayılabilir. Bunlardan mangrovlar ancak bazı tropikal ve subtropikal kıyılarda görülür ve gel-git seviyeleri arasında kalan kıyı şeridinde sık bir topluluk oluştururlar. Mangrov ağaçları çoğu zaman insan boyundadır. 10-15m. yüksekliğe ulaşan türleri de vardır. Bunlar karadan denize doğru yavaş yavaş ve sık, uzun, kavisli toprak üstü kökler salarak ilerler. Böylece asıl kıyı çizgisi ile mangrov topluluğunun dış sınırı arasında gittikçe genişleyen bataklık bir birikim sahası meydana gelir.

Tüm bunların yanı sıra kıyıların şekillenmesinde rol oynayan canlılar grubuna insanları da dahil etmek gerekir. Buna neden olarak olumlu veya olumsuz etkileri ile insanın isteklerine dayalı kıyı alanı kullanımını gösterebiliriz. Kıyıların kullanımında insan azda olsa özellikle geçici kıyı çizgisi üzerinde birçok etkiler oluşturabilir.

ç. Buz Basıncı: Donma-çözülme sonucunda kıyıların şekillenmesinde rol oynayan bu etkenin etkisi, soğuk ılıman ve yarı kutupsal bölgedeki deniz ve özellikle göl kıyılarında gözlenir. Bu donma-çözümler sonucunda kıyıda çökmeler, üst üste yığılmalar ve düzgün olmayan şekiller meydana gelir (Erinç, 2001).

3.3. Kıyı Tipleri

Çok çeşitli olan kıyı tiplerinin bir sınıflama çerçevesi içinde toplanması güç bir problemdir. Pek çok bilim adamı tarafından bugüne kadar çeşitli sınıflamalar yapılmıştır. Suess, D.W. Johnson, de Martonne ve Shepard tarafından yapılan sınıflamalar bunlara örnek gösterilebilir.

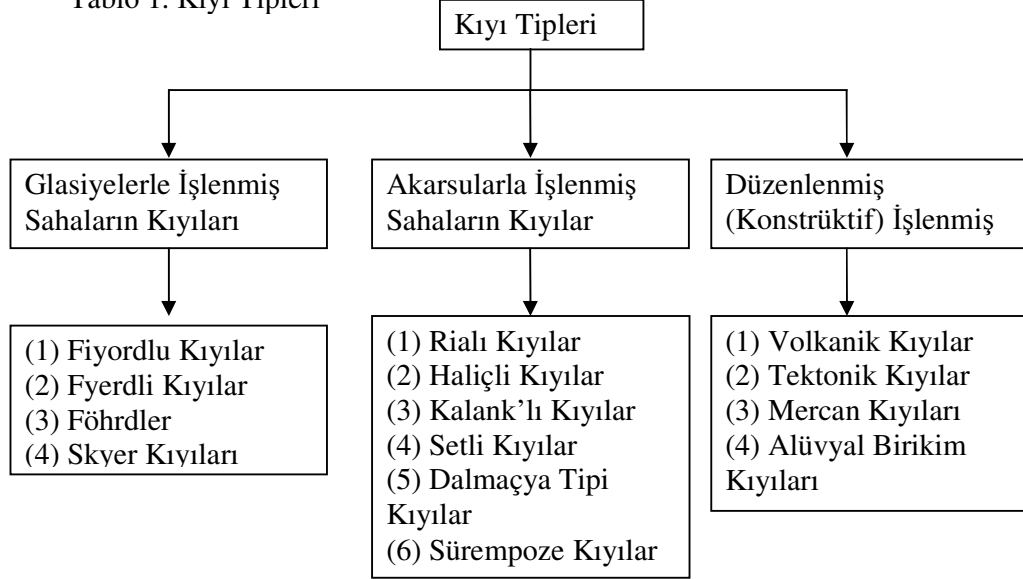
Başlıca kıyı tiplerinin meydana gelişinde en önemli rolü, seviye değişikliğinin yönü ve bu değişimin sonunda, kıyı haline geçen sahaların morfolojik karakteri oynar. Fakat büyük ölçüdeki son seviye değişikliklerinin yönü, hemen bütün kıyılarda aynı olduğuna göre kıyı tipleri arasındaki fark da aslında kıyı haline geçen sahanın morfolojik karakterine bağlıdır. Buna dayanarak kıyı tipleri de bu prensibe göre sınıflandırılmalıdır.

Kıyı tipine karakteristik özelliklerini veren asıl etken söz konusu sahanın akarsu veya glasiye vadileri tarafından şekillendirilmiş olmasıdır. Bu sınıflama prensibine göre ayrılacak kıyı tiplerine düzenlenmiş (konstrüktif) kıyı tipleri adı altında Volkanik kıyıları, Tektonik kıyıları, Mercan kıyıları ve Alüvyal birikim kıyıları da eklenebilir. Düzenlenmiş(konstrüktif)

kıyı tipleri ile asıl karakterleri, zamanın akışı sırasında meydana gelen belli iç ve dış süreçler ile geniş ölçüde değişikliğe uğramış, esas özelliklerini taban seviyesinin hareketi ile ilgili olmayan daha sonraki süreçlerle kazanmış kıyı tipleri kastedilmektedir.

Yeryüzünde gözlenen kıyı tiplerini üç ana başlık altında toplayarak inceleyebiliriz:
(Tablo1)

Tablo 1. Kıyı Tipleri

a. Glasiyelerle İşlenmiş Sahaların Kıyıları

Bu sınıfa giren kıyı tiplerine geçmeden önce glasiyeler ve glasiye tipleri hakkında bilgi vermenin doğru olacağı kanaatindeyim:

Glasiyeleri rekristalize kardan oluşan ve özel bir akış hareketi sunan buz kütleleri olarak tanımlamak mümkündür. Bir glasiyeyi diğer kar ve buz kütlelerinden ayıran özelliklerden biri glasiye buzunun özelliği ikincisi de bu özel yapılı buz kütesinin hareket halinde olmasıdır. Buz bir kayaya benzetilirse glasiye buzunu metamorfik bir kaya olarak sunmak gerekir. Glasiye buzunu düşen karların çeşitli evrelerden geçerek sanki metamorfizmaya uğraması sonucunda oluşur. Herhangi bir buz kütesi ile glasiye arasındaki asıl farklardan biri de daha önce anlatıldığı gibi glasiye buzunun hareket halinde olmasıdır. Glasiyelerin hareketi bir tür akış hareketi olarak ele alınabilir.

Kar halindeki yağışların , buharlaşma ve erime ile meydana gelen kayıptan daha fazla olduğu sahalarda yıl içinde düşen karlar tamamen ortadan kaldırılamaz. Bu şekilde yıllar

boyunca biriken karlar bir taraftan bir halden bir hale geçerek glasiye buzuna dönüşürlerken bir taraftan da buz kütesinin kalınlığı artar. Sonuçta kalınlık belirli bir sınırı aşarak buz kütesi kendi ağırlığının ve çekimin etkisi altında harekete başlayınca bir glasiye meydana gelmiş ve glasisyon terimi ile ifade edilen süreç başlamış olur. Glasiyeleri üç ayrı tipte inceleyebiliriz. Bunlar vadi glasiyeleri, örtü glasiyeleri ve karışık tipteki glasiyelerdir.

Vadi glasiyeleri genellikle yeryüzündeki bir çok yüksek dağlar üzerinde rastlanan bir glasisyon tipini oluştururlar. Alplerde tipik olarak gelişmişlerdir. Glasiyelerin ikinci büyük tipi küçük ve büyük bir örtü oluşturan glasiyelerden meydana gelir. Bunlar tek bir kütle görünümü sunması ile belirirler. Örtü glasiyelerinin en genişlerine inlandsis adı verilir ve bunlar çok kalındırlar. Yeryüzündeki en geniş inlandsisleri Geronland ve Antarktika üzerindeki oluşturur. Fakat örtü tip glasiyelerin hepsi bu kadar büyük değildir, bazıları ancak dağların zirve kısmını kaplayan külahlar şeklindedir. Ağrı dağı üzerindeki glasiye bu tipe örnek oluşturur. Üçüncü tip olan karışık tip glasiyeler gerçekte bireysel tipler olmayıp yukarıda açıklana glasiye tiplerinden birine bağlanabilirler veya iki tipin özelliklerini aynı zamanda gösterirler. Glasiyelerle işlenmiş sahaların kıyılarını dört ana başlık altında inceleyebiliriz. Bunlar:

(1) Fiyordlu Kıyılar: Derin glasiye vadilerinin deniz tarafından işgali sonucunda meydana gelmişlerdir. Dik ve çıplak kayalardan oluşan yamaçları, U şeklinde enine profilleri, sular altında kalmış eşikleri ve sürgüleri, kapalı havzalar oluşturan aşırı oyma çanakları fiyordlu kıyıların tipik özelliklerindedir. Bu fiziksel özelliklerle vadi tipi glasiyelerle benzerlik gösterirler.

(2) Fyerdli Kıyılar: Oldukça alçak bir plato üzerinde oyulmuş ve derinliği pek fazla olmayan glasiye vadilerinin sular altında kalması ile meydana gelmişlerdir. Bu tipin en karakteristik olarak görüldüğü saha doğu İsveç platolarının kıyılarıdır.

(3) Föhrdler: Glasiye altında meydana gelen akarsuların kazmış oldukları özel şekilli vadilerin daha sonra sular altında kalması ile meydana gelen bir kıyı tipidir. Föhrdeler genelde karaya doğru gittikçe daralarak sonuçlanan boynuz şekilli haliçler görünümü verirler. Bu tipin karakteristik yayılış sahası Almanya'nın Batlık kıyılarıdır. Kiel Föhrde'si bu tip kıyılara bir örnektir.

(4) Skyer Kıyıları: İnlandsislerde meydana gelen aşınım ve birikim şekillerinin sular altında kalması ile meydana gelen kıyı tipine skyerli kıyı denir. Bu gibi sahaların deniz

basmasına uğraması sonucunda binlerce adacıktan ve bunlar arasındaki karmakarışık geçitlerden oluşan bir kıyı görünümü ortaya çıkar. Bu tipin en güzel örneklerini İsveç ve Finlandiya kıyıları oluşturur.

b. Akarsularla İşlenmiş Sahaların Kıyıları

(1) **Rialı Kıyılar:** Akarsularla derin bir şekilde yarılmış olan oldukça yüksek bir sahada, vadilerin aşağı çığırlarının sular altında kalması sonucunda tıpkı vadiler gibi bükümlenmeler göstererek uzanan koylar meydana gelir. Bunlar derindir, iç kısımlara doğru fazla sokulur ve aynen bir vadi şebekesi gibi bir takım kollara ayrılır. Bu görünümü sunan koyalara İber Yarımadasında rastlanır. Bununla birlikte rialı kıyı terimi yeterli derecede açık değildir. Bu terim geniş anlamda yani deniz basmasına uğramış olan bütün flüvyal kıyı tiplerini açıklamak için kullanıldığında oluşum mekanizması bakımından aynı olan haliçleri, limanlı kıyıları, kalankları ve Dalmaç tipi kıyıları da bu tipe sokmak gerekir. Oysa adı geçen kıyılar bireysel ayrı tipler olarak adlandırılmıştır. Bu nedenle ria terimi daha çok eski kütleler içinde yarılmış akarsu vadilerinin sular altında kalması ile meydana gelen kıyı tipini belirtmek üzere kullanılmalıdır. Türkiye’de rialı kıyıların özellikle güneybatı Anadolu’da çok güzel örnekleri vardır. Haliç ve özellikle İstanbul Boğazı da bir riadır. İspanya’nın Galisya, güneybatı İrlanda, güney İngiltere ve Kore kıyılarında Rialı kıyılara örnek gösterilebilecek pek çok kıyı bulunmaktadır.

(2) **Haliçli ve Limanlı Kıyılar:** Oluşum mekanizması olarak rialı kıyılar ile aynıdır. Fakat onlardan kıyı haline geçen sahanın morfolojik özellikleri bakımından ayrılırlar. Gerçektende akarsularla hafif bir şekilde yarılmış olan oldukça yüksek bir sahanın sular altında kalması sonucunda rialar gibi dallı fakat onlardan farklı olarak yamaçları daha basık olan bir takım koylar ve haliçler meydana gelir. Bu karakteri sunan kıyılara Haliçli kıyılar denir. Koysetleri ile denizden ayrılarak lagünlere dönüşmüş olan eski haliçli kıyılara limanlı kıyılar denir. Fransa’da Sen Nehri kıyıları, Madagaskar’ın kuzeybatı kısmı kıyıları Haliçli kıyılara; ABD’de Atlas Okyanusu’nun Carolina kıyıları, Almanya’nın Batlık Denizi kıyıları ise Limanlı kıyılara örnek gösterilebilir.

(3) **Kalank’lı Kıyılar:** Karstik sahalardaki kanyon şekilli gömük ve kuru vadilerin deniz tarafından işgal edilmesi halinde görünüm olarak rialara benzer çok derin koylar meydana gelir. Bu koyalara güneydoğu Fransa’da Provence kıyılarında kalanque adı verilir. Akdeniz’de Malta Adası’nda Valensiya kıyıları kalank şeklinde koyalara kaplıdır. Bu koylar

doğal liman özelliğinde kullanıma sahiptir. Bu isim de benzer koyların görüldüğü kıyıları belirten bir terim olarak kullanılır. Türkiye’de karstik süreçlerin çok yoğun olduğu Taşeli kıyılarında özellikle Mersin ile Silifke arasında oldukça tipik kalanklar görülür. Şile ve Kerpe kıyılarında da minyatür kalanklara rastlanır.

(4) Setli Kıyılar: Çok hafif eğimli düzlüklerin kısmen sular altında kalması veya çok hafif eğimli deniz diplerinin sular yüzeyine yükselmesi durumunda beliren kıyı tipleridir. Lidolu kıyılar olarak da adlandırılır.

(5) Dalmaçya Tipi Kıyılar: Kıyıya paralel adalar, kanallar, koylar ve körfezlerin varlığı ile belirir. Dalmaçya kıyısı kadar karakteristik boyuna yapılı kıyı örneği çok azdır. Dalmaçya tipi kıyılara Adriyatik kıyısındaki Dalmaçya’da, İrlanda güneyinde ayrıca ülkemizde Akdeniz kıyılarında Kaş-Kekova arasında rastlanır.

(6) Sürempoze Kıyılar: Fosil bir topografya yüzeyini örten az dirençli depolardan oluşan bir örtünün var olduğu kıyılarda görülür. Başlangıç anında kıyı süreçleri örtü tabakaları üzerinde gerçekleşir. Daha sonra dalgaların aşındırmasıyla bu örtü tabakası tamamen ya da kısmen ortadan kalkar ve fosil topografya yüzeye çıkar. Çeşitli tipler sunması mümkün olan bu yeni görünüm bir sıyrıлма olayının sonucunda meydana çıktığı için bu tip kıyılara sürempoze kıyılar denir.

c. Düzenlenmiş (Konstrüktif) Kıyılar

(1) Volkanik Kıyılar: Deniz seviyesinin son yükselmesini takiben oluşan volkanik aktivitelerin eseri olan aşınım veya birikim şekillerinin denizle temas etmesi halinde meydana gelirler. Ege Denizi’ndeki Santorin adaları kıyıları bu tip kıyılara örnek gösterilebilirler.

(2) Tektonik Kıyılar: Deniz seviyesinin son yükselişini takiben oluşan tektonik deformasyonlar (bükülmeler, kırılma, çarpılma v.b.) sonucunda oluşmuş olan kıyılardır. Eksenleri kıyı çizgisine paralel olarak uzanan faylar tarafından oluşturulmuş falezlerde bulunur. Genelde sarp bir görünüşleri olan falezler gerçekte fay yüzeyleridir. Ülkemizde Karadeniz’de Cide ve Akçakoca, Marmara’da İzmit Körfezi ve Gemlik Körfezi kıyıları, Edincik kıyıları, Kapıdağ Yarımadası kuzeyi, Şarköy-Tekirdağ arası kıyılar, Ege Denizi’nde Saroz Körfezi kıyıları, Edremit Körfezi güney kıyıları, Akdeniz’de Antalya-Gelidonya Burnu arasındaki kıyı ayrıca Amanos Dağları’nın batıya bakan kesimindeki kıyılar tektonik ya da faylı kıyılara örnek olarak gösterilebilir.

(3) **Mercan Kıyıları:** Mercanların yayılış sahasında görülür. Kuzeydoğu Avustralya'da Mercan Denizi kıyılarında en tipik örnekleri izlenir.

(4) **Alüvyal birikim kıyıları:** Alüvyal birikimin büyük ölçülere eriştiği sahalarda, özellikle deltalarda kıyının görüntüsü bu birikim süreçlerine bağlıdır. Bu tip kıyılarda genellikle artkırı setleri ve önkırı setleri görülür ve bu nedenden dolayı alüvyal kıyılar setli kıyı tipine yakınlık gösterirler.

Bahsedilen kıyı tiplerinden Mercan kıyıları, Sürempoze kıyıları ve Setli kıyıları başlangıç tipi kıyıları olmayıp ikincil kıyı tipleridir(Erinç, 2001).

IV. KIYILARIN KULLANIMI VE KIYI ALANLARINDA YAŞANILAN SORUNLAR

4.1. Kıyıların Kaynak ve Kullanım Talepleri

Kıyının en temel özelliği deniz ve kara arasında bir geçiş şeridi olmasından dolayı oluşan özel konumudur. Bu özel konumu kıyı için çok yönlü kaynak olma özelliği oluşturmaktadır. Bu çok yönlülük ise kıyı kullanılışlarını çeşitlendirmekte ve cazip özellikleri olan kıyıya talebi artırmaktadır. Kıyı kırsal alanları da içerdiği özellikleri ile kentleşme ve yerleşme açısından olduğu gibi turizm ve tarım amaçlı kullanımlar için de cazip özelliklere sahiptir. Kıyıların kaynaklık ettiği sektörler ve kullanım alanları bir tablo haline getirilerek aşağıda sunulmuştur. Bu tabloya göre kıyılar 9 sektöre kaynaklık etmekte, 63 alan tarafından da kullanılmaktadır (Büyükvelioğlu, 1998) (Tablo 2).

Tablo 2. Kıyıdaki sektörel kaynaklar ve kullanımlar (Büyükvelioğlu, 1998)

SEKTÖRLER	KULLANIM ALANLARI
Tarım Sektörü Kıyı Kaynakları	Deniz bitkileri tarımı
	Karasal kıyı tarımı
	Kıyı ormanları ve bağlı faaliyetler
	Kıyı bitkileri toplama
Su ve Su ürünleri(Gıda) Kaynakları	Deniz ticaret yolları
	Balıkçılık
	Yolcu taşımacılığı hatları
	Kent içi programlı ulaşım
	Kentler arası ulaşım
	Yolcu limanları ve yan tesisler
	Ticaret limanları ve yan tesisler
	Demirleme alanları (sığınma)

	Yüzer liman - havalimanı
	Denizaltı nakil (su,yakıt,enerji)
	Denizaltı iletişim hatları
	Liman olanakları
Ticaret Sektörü Kıyı Kaynakları	Deniz ulaşımı-nakliye olanakları
	Serbest bölgeler
	Kıyı bankacılığı
	İthalat-ihracat
Turizm Sektörü Kıyı Kaynakları	Plaj olanakları
	Yat limanları ve yat turizmi
	Yüzer turistik tesis
	Deniz, su, sualtı sporları
	Günübirlik turizm
	Gözleme, araştırma, eğitim
	Tur turizmi amaçlı olanaklar
	Ulaşım olanakları
	Doğa turizmi
	Tarihi ve arkeolojik alana yakınlık
	Rekreatif olanaklar
	Güneşlenme, iklim
	Tatil kullanımlı yapı olanakları
Sanayi Sektörü Kıyı Kaynakları	Hammadde kaynakları olanakları
	Suyu soğutma aracı olarak kullanma
	Depolama olanakları
	Suyu beslenme girdisi olarak kullanan endüstri olanaklılığı
	Gemi endüstri alanları
	Yüzer gemi inşası ve gemi bakımı
	Ulaşım nakliye ve taşıma olanakları
	Hammadde nakline bağlı endüstri

	Endüstriyel atıkları depolama
	Deniz aşırı yüzen tesisler
	Pazarlama olanakları
	Yatırım-güvence olarak kıyı arazisi
Enerji Sektörü İçin Kıyı Kaynakları	Su hareketlerinden enerji üretimi
	Suyu soğutma amacı için kullanan enerji santralleri
	Yüzer enerji santralleri olanakları
	Denizaltı nakil ve depolama
	Güneş enerjisi ,(diğer bölgelere göre daha çok faydalanma)
Madencilik Sektörü Kıyı Kaynakları	Agregat (kum, çakıl, taş, kalker) çıkarma
	İdrokarbür (petrol ,doğalgaz vb.)
	Yüzer maden çıkarma
	Tuz çıkarma
	Kömür vs. maden çıkarma
Depolama Kıyı Kaynakları	Özel yöntemlerle denizde depolama
	Özel yöntemlerle kıyıda depolama
	Özel yöntemlerle atıkların, deniz altında depolanması
Savunma İçin Kıyı Kaynakları	Kıyıda askeri alanlar
	Deniz gücü eğitim alanları
	Denizaltı eğitim olanakları
	Denizaltı limanları
	Deniz gücü üs alanları

4.2. Kıyı Kaynağının Rasyonel Kullanımı

Kıyı kaynağı çabuk bozulabilen, tükenbilir doğal bir kaynaktır. Bu özellikleri kıyı kaynağının hassas bir konuma sahip olduğunu gösterir. Kıyı kaynağının bilinçsiz kullanımları, kıyı kaynağının rasyonel kullanımının gerekliliği konusunu gündeme getirmiştir. Bu konu dünya literatüründe koruma ve kullanma dengesi olarak tanımlanan "sürdürülebilir kalkınma" (sustainable development) kavramı ile gündeme gelmiştir.

Genel anlamda sürdürülebilirliğin tanımı, bir toplumun ekonomik sisteminin yada sürekliliği olan herhangi bir sisteminin işlevini kesintisiz, bozulmadan, çürümesine meydan vermeden aşırı kullanımla tüketmeden ya da sistemin hayati bağı olan ana kaynaklara aşırı yüklenmeden sürdürülebilmesidir (Karaman, 1993).

Dünya literatüründe koruma ve kullanma dengesini sağlayarak gelişmeyi tanımlayan "Sürdürülebilir Kalkınma" ilkesi, 1987 Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nda şöyle tanımlanmaktadır: "Bugünün ihtiyaçlarını, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama kabiliyetinden ödün vermeden karşılayan kalkınmadır."

1982 yılında Rio De Janeiro'da toplanan Dünya Zirvesi'nde uluslararası topluluk sosyal, ekonomik ve çevresel faktörlerin birbiri ile karşılıklı ilişki içinde olduklarını ve bu faktörlerin birbirini etkilediklerini vurgular. Topluluk, uzun vadede sürdürülebilir sonuçların alınması için ihtiyaçların birbiri ile dengeli karşılanması gerekliliğini ortaya koyar. Dünya zirvesinde tüm dünya için ortak amaç "Sürdürülebilir Kalkınma" kavramıdır. Zirvede uluslararası topluluk sürdürülebilir eylem planı olan "Gündem 21"i kabul etmiştir (Karaman, 1993).

Gündem 21'de "Okyanusların, Tüm Denizlerin, Kıyı Alanlarının ve Canlı Kaynaklarının Rasyonel Kullanımı ve Geliştirilmesi" başlığıyla yer alan on yedinci bölümde kıyı alanlarının rasyonel kullanımı hususuna değinilmiş, ülkesel, bölgesel ve küresel düzeyde gerçekleştirilecek hedef programlar şu şekilde belirlenmiştir:

- a. Kıyı alanlarının ve ekonomik bölgelerin bütüncül yönetimi ve sürdürülebilir kalkınması,
- b. Deniz çevresinin korunması ve yönetilmesi,
- c. Canlı deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve korunması,
- ç. Küçük adaların sürdürülebilir kalkınması hedefleri doğrultusunda kullanımı,
- d. Bu konularda kıyı ve deniz alanlarında bölgesel ve uluslararası işbirliğinin ve eşgüdümünün güçlendirilmesi (Ünal, 1997).

Kentleşmenin yoğun olduğu yerlerde doğal kaynakların rasyonel kullanım bilinci yitirilmiştir. Yoğun kullanılan doğal kıyı kaynakları tahrip edilmiştir. Burada sorun doğal kıyı kaynaklarının koruma-kullanma dengesi içinde kullanılmayarak taşıma kapasitelerinin çok üzerinde kullanımların gerçekleşmesidir.

Taşıma kapasitesi; "doğal bir kaynağın, kendisinin veya onun bir kullanma ürününün özellik ve kalitesinde kabul edilmez bir bozulma olmaksızın, belirli bir yönetim altında taşıyabileceği rekreasyon kullanım düzeyidir "(Yıldız, 1979).

Gelişme aşamasındaki ülkelerde kıyılarda belli bir derinlikte şerit tanımlanmaktadır. Gelişmiş ülkelerde ise özel kıyı kesimleri birden fazla yasa ile korunmakta buna karşın yapılaşmaya açılacak kıyı kesimlerinin sahil şeridi, derinliği ve kullanımı planı tarafından yönenin fiziki yapısı ve toplumun mahalli ihtiyaçları göz önüne alınarak belirlenmektedir. Bu yaklaşım ülke kıyılarının doğal kaynaklarının envanterini çıkarmış ülkeler için rasyonel bir yaklaşım olmaktadır. Planlamaya tanınan esneklik yerel ve bilimsel verilere dayanan bir çerçeve ile belirlenmektedir (Eke, 1995).

Kıyı tüketimi açısından turizm sektörüne baktığımızda da amaç; kıyının rasyonel kullanımın sağlanması yani doğa, kültür, ekonomi ve sektör kaynaklarının sürekliliğinin korunmasına yönelik koruma-kullanma dengesinin sağlandığı fiziksel planlama kararları olmalıdır. Turizm sektörü açısından rasyonel kullanımın sağlanmasına yönelik olarak dengelenmesi gereken en önemli faktör bölgeye geçici bir süre için gelen artı nüfustur. Turizm insana hizmet veren bir faaliyettir. Bu faaliyetler için de turizmin hammaddesini içeren doğa, kültür ve tarih değerlerinin kullanımı gerekmektedir. Koruma-kullanma hassas dengesinin kurulması doğal, kültürel ve tarihi değerlerin sürekliliğinin sağlanması zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir (Bayer, 1990).

Rasyonellik ancak karşılık, oy birliğine dayandığında yani iletişimsel olduğunda anlam kazanmaktadır. Yerel planlamanın gerçekleşmesi için gerekli olan dört temel hedef vardır. Biricisi; yaşanabilir ekonomidir. Dış ilişkileri bakımından dünya ekonomik sistemiyle bütünleşmiş, dünyadaki fırsatları algılayabilir bir yapı, iç ilişkileri ile ise bütünlüğünü koruyan bir üretim bütünlüğü geliştirmesidir. İkincisi; yaşanabilir bir çevre oluşturmaktır. Ekonomik gelişme kaynak kullanımı bakımından sürdürülebilir olmalıdır. Üçüncüsü öğrenen bir yerel olmasıdır. Dördüncüsü; o yerelin ilk üç hedefini gerçekleştirmesini sağlayacak bir yönetim sistemi geliştirmesidir (Tekeli, 1997).

Kıyı kaynağının sürdürülebilir kalkınma kavramı kapsamında rasyonel kullanımının sağlanabilmesi ancak kıyı alanlarının yönetimi ile mümkün olabilir. Günümüzde yerel yönetimlerce savurganca kullanılan kıyı kaynağı tükenmektedir. Kıyı kaynağının rasyonel kullanımını için kısa vadeli çözümler yani çeşitli kamu kuruluşlarının ve yerel yönetimlerin

belirli durum ve olaylar karşısındaki anlık çözümleri yerine ulusal niteliği ön plana çıkan yaklaşım ve politikalar oluşturulmalıdır. Kıyı alanları için geliştirilecek ulusal politikalar ışığında, yönetimde ve yasal yapıdaki düzenlenmelerin de yapılarak ortaya çıkacak olan rasyonel kıyı kullanımı prensibi doğrultusunda bir "Kıyı Alanları Yönetim" (düzenleme) birimine ihtiyaç duyulmaktadır. Kıyı alanlarının sürdürülebilir kalkınma doğrultusunda rasyonel kullanımı ancak kıyı alanlarının yönetimi ile mümkün olacaktır.

4.3. Kıyı Bölgelerinde Sürdürülebilir Kalkınma

Sürdürülebilir planlama; doğal ve yapılı fiziki çevrede sürdürülebilir bir gelişmenin sağlanabilmesi ve çevre kalitesinin yükseltilebilmesi için çevre kirliliği ve kaynak tahribatının önlenbilmesine ve bu kapsamda mevzuat, kurumsallaşma, halkın katılımı ve finansman gibi yönetim araçlarının geliştirilmesine yönelik temel ilke, politika, strateji ve programları belirleyen planlama yaklaşımıdır (Yıldırım, 1993).

Sürdürülebilir kalkınma, çevresel değerlerle, ekonomik faaliyetler ve politikalar arasında karşılıklı uyumlu ilişkinin kurulmasıdır. Sürdürülebilir kalkınma, insanoğlunun bugünkü ve gelecekteki gereksinimlerini karşılarken; çevrenin korunması, geliştirilmesi ve insanlar arasında eşitlik sağlanmasını ve herkesin hayat standardının geliştirilmesini amaçlar (Karaaslan 1996).

1972 yılında ilk kez ABD'de kıyı bölgeleri yönetimi hükümetin programına alınmıştır. 1970 ve 1980 sonrası ise uluslararası programlar ile Avrupa'da geliştirilmiştir. Sürdürülebilir Kalkınma ve Entegre Kıyı Alanları Yönetimi(EKAY, Integrated Coastal Zone Management (ICZM)), ki ülkemizdeki yaygın kullanım Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi (BKAY) şeklinde olup tezin bundan sonraki bölümlerinde bu terim kullanılacaktır, ilk olarak 1992'de Rio De Janeiro'da gündeme gelmiştir. Sürdürülebilir bölgesel kalkınma, hükümetler arası işbirliğiyle BKAY teknikleri ile yapılan araştırmalar sonucunda sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda geliştirilmiştir.

1982 yılındaki Avrupa Konseyi'nin, Avrupa Kıyı Bölgelerinin Sosyo-Ekonomik gelişimi ve planlaması raporunda; kıyıların sürdürülebilir gelişimi ve kalkınmasına yer verildiği görülür. Raporda, kıyı bölgelerinde tespit edilen yüksek yoğunluktaki insan yerleşim alanlarına, kıyı kuşağı bölgelerinin daha çok kentsel özellik taşıdığına ve kıyı bölgelerindeki yüksek sektörel farklılıklara dikkat çekilmektedir (Büyükvelioğlu,1998).

4.4. Kıyı Bölgelerinde Yaşanılan Sorunlar

Yeniden kazanılması güç bir kaynak olan kıyı mekanının düzenlenmesi bir yörenin veya bir bölgenin coğrafi boyutlarını aşmaktadır. Ulusal bir sorun niteliğinde olan çok sayıda doğal kaynağa sahip olan ve değer biçilemez kültürel ve tarihsel varlıkları bünyesinde barındıran kıyı ve deniz alanlarımızın tahrip edilmesi yalnızca bugünü ilgilendiren bir sorun değil ayrıca geleceği de doğrudan ilgilendirecek niteliktedir. Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizin kıyı ve deniz alanlarında sahip olduğu potansiyel, uygun olmayan kullanımlar, yetersiz planlamalar, tanım ve mevzuat eksiklikleri sebebiyle ulusal sorunlara dönüşmüşlerdir. Bahse konu eksiklikler nedeniyle kıyı alanlarımızda yaşanan sorunları şu şekilde sıralayabiliriz:

- (a) Deniz ve kıyı alanları yönetimi ile ilgili hususlarda ulusal kıyı politikası eksikliği vardır.
- (b) Turizm sektörünün teşvik edilmesi zararlı çevresel ve ekonomik gelişmelere yol açmıştır.
- (c) İkinci konut alanlarının turizm sektörüne entegrasyonu çabaları yetersiz kalmaktadır.
- (ç) Sanayi ard bölgelere çekilmemekte veya kıyı ile bu alanların ilişkilendirilmesi yeterince sağlanamamakta, kıyı içinde ve yakın çevresinde ağır sanayi tesisleri kurulmaktadır.
- (d) Su ürünleri üretimi, kamu sağlığı, çevre kirliliği ve yat turizmi açısından çeşitli koyların kapatılması ve kirletilmesi engellenememektedir.
- (e) Türkiye kıyı alanlarında çevre kirliliği sorunları birikmektedir.
- (f) Kıyıları çevresi ve hinterlandı ile ekosistemler bütünlüğü içinde ele alınmamaktadır.
- (g) Kıyı çevre değerlerine önem verilmemektedir..
- (ğ) İlgili kurum ve kuruluşlarca kıyıdaiki tüm kullanımların ve kaynakların envanteri, kıyılardaki kullanım yoğunluğu, taşıma kapasiteleri belirlenmemiştir.
- (h) Sürdürülebilir çevre ve kalkınma; bütüncül plan ve programlara gerek duymaktadır. Türkiye kıyı bölgelerinin mevcut kalkınma planları, çevre yönetim programları, sektörlerin gelişme projeleri ve bölge planları birbirinden ayrı ve uyumsuzdur.
- (ı) Kurumlar arası yetki karmaşası ve eşgüdümsüzlüğü kıyı planlamasında sorun yaratmaktadır.
- (i) Yerel yönetimler arası doğal olarak var olan ayırım, bütüncül kıyı planlamasında özellikle kıyı kırsal alanında sorunlar yaratmaktadır.

(j) Valilikler ve Belediyeler kıyı ile ilgili plan ve uygulamalarda yetersiz kalmaktadır. Kıyı kenar çizgisi sağlıklı tespit edilememektedir.

(k) Özellikle hızlı gelişen kıyı alanlarında yönetim boşlukları ve zaafılar görülmektedir.

(l) Kıyıda yerel yönetimler kıyı yasasını, imar yasasını ve kıyı ile ilgili diğer yasaları yeterince bilmemekte ve uygulamada personel, teçhizat ve personelin eğitimi açısından eksik kalmakta, hatalı uygulamaları sıkça yapmaktadırlar. Aslında küçük belediyelerin çoğunluğunda olan bu sorun kıyıda merkezi yönetim temsilcisi valiliklerde dahil olmak üzere tüm yönetimlerin, kamu kuruluş ve kurumlarında da görülmektedir.

(m) Türkiye kıyı alanlarında gerçekleştirilen faaliyetlerin büyük bir kısmı konusu kıyı alanı olmayan meslek gurupları tarafından gerçekleştirilmektedir. Artniyet taşımaksızın gerçekleştirilen bu çalışmalar, kıyı alanlarının özgün yapısı hakkında yeterli bilgisi olmayan bu tür guruplar tarafından gerçekleştirildiği için bu faaliyetlerden yeterli fayda sağlanamamaktadır.

(n) Turizmin hızla geliştiği ve yoğunlaştığı kesimlerde yerel yönetimler "geçici nüfus" sebebi ile asli görevleri olan belediye hizmetini yerine getirememektedirler.

(o) Yerel yönetimler bitişiklerindeki kıyı kırsal alanında gelişen ikinci konut yerleşmelere seyirci kalmakta daha sonra kendi sınırlarına dahil ederek büyük sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu anlamda yerel yönetim ve merkezi yönetimin temsilcisi olan valilikler kıyıda beklenen gelişmelere, sorunlara çözüm üretememektedirler.

(ö) Belediyeler plan yapılması ve onanması ile plana ilişkin kararların uygulanmasının denetiminde rasyonel ve kalıcı kararlar üreten güçlü bir merkezi yönetimin yönlendirmesine ihtiyaç duymaktadırlar.

(p) Sektörlerin gelişiminde kıyı alanlarında çatışma başlamıştır. Ayrıca bu alanlarda söz sahibi olan kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonsuzluk sorunu vardır.

(r) Türkiye'de mevcut kıyı mevzuatı, Türkiye kıyı alanlarında ve Dünyada yaşanan gelişmelere cevap verememektedir.

(s) Kıyı yasası bölgesel farklılıkları gözetmediğinden kıyı bölgesi içindeki gelişmelere de cevap verememektedir.

(ş) Mevcut kıyı yasasında "kıyı kenar çizgisi", "sahil şeridi" ve "kısmi yapılaşma" kavramları bilimsel temellerden yoksun, uygulama ve denetim realitesi olmayan kavramlar olarak yasada yer almaktadır.

(t) Bu kavramlarla ilgili uygulamalar yasadaki amaç ve hedeften uzaklaşan bir gelişim göstermiştir.

(u) Bu konuda yasada yetkiler ve denetim düzenlenmemiştir. Türkiye kıyıları kıyı kenar çizgisi bilimsel kriterlerden yoksun ve sağlıklı belirlenmektedir.

(ü) Anayasa'da yer alan kamu yararı ilkesine kıyı ile ilgili yasalarda açıklık getirilmemiştir. Bu nedenle kamu yararı ilkesi kıyı ile ilgili konularda soyut bir kavram olarak olumsuz gelişmelerde sık sık karşımıza çıkmaktadır (Büyükvelioğlu, 1998).

Burada kıyı ile ilgili konularda 'kamu yararı' ve 'toplum yararı' kavramlarının ne anlama geldiğini açıklamanın uygun olacağını değerlendirmekteyim:

Kıyılar ilke olarak "kamuya ait" yerler olarak sayılmaktadır. Özel mülkiyete konu olamayacağı, özel mülkiyete geçirilemeyeceği geçirilmiş olsa bile bunların kaldırılacağı kabul edilmektedir.

Anayasanın 43. maddesinde; "Kıyılar, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Deniz, göl ve akarsu kıyıları ile deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada özellikle kamu yararı gözetilir." Kıyı kanununun 1. maddesinde ise: "Bu kanun deniz, tabii göl, suni göl ve akarsu kıyıları ile bu yerlerin etkisinde olan ve devamı niteliğinde bulunan sahil şeritlerinin doğal ve kültürel özelliklerini gözeterek koruma ve toplum yararlanmasına açık, kamu yararına kullanma esaslarını tespit etmek amacıyla düzenlenmiştir." denilmektedir.

Anayasa ve kıyı mevzuatı kıyı ve sahil şeritlerinin korunmasını, bu korumanın bahse konu alanları kullanmayarak değil de bizzat toplum yararlanmasına açık bir şekilde yapılmasını ve kamu yararına kullanma esaslarının düzenlenmesini öngörmektedir. Yani "Kamu Yararı"na kullanılan kıyıları "toplum yararı" gözetilerek korumak gerektiği belirtilmektedir. "Kamu Yararı"na kullanılan kıyıları "toplum yararı" gözetilerek korumanın nasıl olabileceği büyük bir soru işaretidir. Pek çok yerde eş anlamlı olarak kullanılan kamu ve toplum yararı terimleri çok farklı ve çelişen anlamlar içermektedir. Örneğin, Marmaris'in tek kentsel rekreasyon alanı olan Pamucak deniz kenarı, orman, piknik alanı ve halk plajı, turizm teşvik yasası ile kamu yararı anlayışı kapsamında Altın Yunus Oteline kırk dokuz yıllığına kiralanmış ve bu alan halka kapatılarak beş yıldızlı otel inşa edilmiştir. Buradaki kamu yararı döviz gelirinin artması sonucu ülke ekonomisine yapılan bir girdi ile sınırlıdır. Fakat bu uygulama sonucu toplum yararının yanı sıra, kıyı doğası ve dengesi büyük zarar görmüştür.

Yatırım amacı olarak kamu yararı göz ardı edildiğinde, kısa sürede kamuya da zararlı bir sonuç ortaya çıktığı görülmüştür (Ekinci, 1992).

Kamu yararı, mülkiyet hakkının sınırlarının belli edilmesinde kullanılan bir kamu hukuku ölçüsü, toplum yararı ise özel mülkiyet hakkının kapsamını oluşturan yetkilerin ne amaçla kullanılacağını gösteren bir ölçüdür (Doğanay, 1974).

Kamu yararı, kurulu düzenin korunmasındaki çıkarı anlatmaktadır. Özel mülkiyete dayanan bir düzende, bu düzenin korunması amaçlandığından “Kamu Yararı” kavramı, sonuçta bireysel çıkarlarla özdeşleşmiş olur, oysa toplum yararı, ülkede yaşayan tüm insanların çıkarıdır (Keleş, 1983).

Yukarıda maddeler halinde sıraladığımız sorunların çözümüne yönelik öneriler aşağıda verilmiştir:

(a) Çözüm kaynaklarının sürdürülebilir kalkınma doğrultusunda geliştirilmesi için kıyı politikaları belirlenmeli, sürekli ve kalıcı hale getirilmeli, ilgililerce benimsenmelidir.

(b) Kıyıda özellikle ticaret sektörü geliştirilmeli, yeterince serbest ticaret bölgesi kurulmalıdır.

(c) Turizm sektörü teşvikleri kaldırılmalı, ikinci konut vergileri artırılarak turizme entegre edilmesi teşvik edilmelidir.

(ç) Denizyolu ulaşımının geliştirilmesi, limanların yeterli kapasiteye ulaştırılması ve yeni liman alanlarının planlanarak aşırı kullanım yükünün ve çevre zararlarının azaltılması gerekmektedir.

(d) Türkiye genelinde kıyılardaki bu gibi sektörel kullanımlar rasyonel kullanım açısından ve sürdürülebilir kalkınma ölçütleri ile değerlendirilmeli ve ulusal kıyı politikaları geliştirilmelidir.

(e) Türkiye kıyı alanları, kullanımları ve kaynakları, ekolojik sistemler ve habitatları araştırılmalıdır.

(f) Çevre araştırmaları yapılması için eğitimler verilmeli, laboratuvarlar oluşturulmalı ve envanter çalışmaları yapılmalıdır.

(g) Bu konuda Türkiye'nin kıyısız alanları tanımlanmalı ve kıyı etkilenme sınırları belirlenmelidir.

(ğ) Kurumlar arası yetki karmaşası ve eşgüdümsüzlüğü kıyı planlamasında sorun yaratmaktadır.

- (h) Ayrıca yerel yönetimler arası doğal olarak var olan ayırım bütüncül kıyı planlamasında özellikle kıyı kırsal alanında sorunlar yaratmaktadır.
- (ı) Valilikler ve Belediyeler kıyı ile ilgili plan ve uygulamalarda yetersiz kalmaktadır. Kıyı kenar çizgisi sağlıklı tespit edilememektedir.
- (i) Türkiye kıyıları bütünlük bir planlama sistemine kavuşturulup Bütünlük Kıyı Alanları Planlaması yapılmalıdır.
- (j) Kıyıda yerel yönetimler teknik personel, teçhizat bakımından güçlendirilmelidir. Belediyelerde en az bir şehir plancısı istihdam edilmelidir.
- (k) Kıyı yerel yönetimleri için eğitim programları hazırlanmalıdır. Ayrıca kıyı ile ilgili konularda bilgilerin artırılması için valiliklerce kıyı ile ilgili programlar hazırlanmalıdır.
- (l). Yeni bir yönetim modeli oluşturulmalıdır.
- (m). Kıyı alanlarının sürdürülebilir kalkınma doğrultusunda gelişmesi için çözüm Bütünlük Kıyı Alanları Yönetimidir.
- (n) Kıyı mevzuatı ile ilgili planlama ve uygulamalar geçmişten itibaren denetlenmelidir.
- (o) Özellikle kıyı ile içice olan mevcut kamu kurum ve kuruluşların kıyıda işlevine göre kamu yararını gözeterek yasal düzenlemeler yapılmalıdır,
- (ö) Türkiye'de bu amaçla yeni bir kıyı yasasına gereksinim vardır. Bu yasa kıyı bölgesi kavramını içine alan , bölgesel farklılıkları gözeterek bir yasa olmalıdır,
- (p) Kıyı ile ilgili yasalarda diğer bakanlıkların yetkileri kısıtlanmalıdır.
- (r) Sahil şeridinin değişkenliği; bölgelere göre düzenlenmelidir (Büyükvelioğlu,1998).

V. BÜTÜNLEŞİK KIYI ALANLARI YÖNETİMİ(BKAY)

5.1. Kıyı Alanlarında Yönetim Modeli Gerekliliği

Tüm Dünyada hassas kıyı alanlarındaki nüfus artışı, sanayi ve turizmin gelişmesi; deniz kaynaklarının aşırı tüketimi ile karşı karşıyadır. Küresel iklim değişimine bağlı olarak, doğal afetlerin ortaya çıkış riski de artmıştır. Sonuç olarak, ilgi alanlarının çatışması daha fazla görülmekte, doğal ve çevresel kaynakların sürdürülebilir kullanımı üzerinde tehditler oluşmaktadır. Bu tehditlerin önüne geçebilmek için uygun bir yönetim modelinin tespit edilmesi gereklidir.

Kıyı mekanının akılcı yönetimi için aşağıdaki hedeflere yönelik bir organizasyon sağlanmalıdır: (Özaydın, 1999)

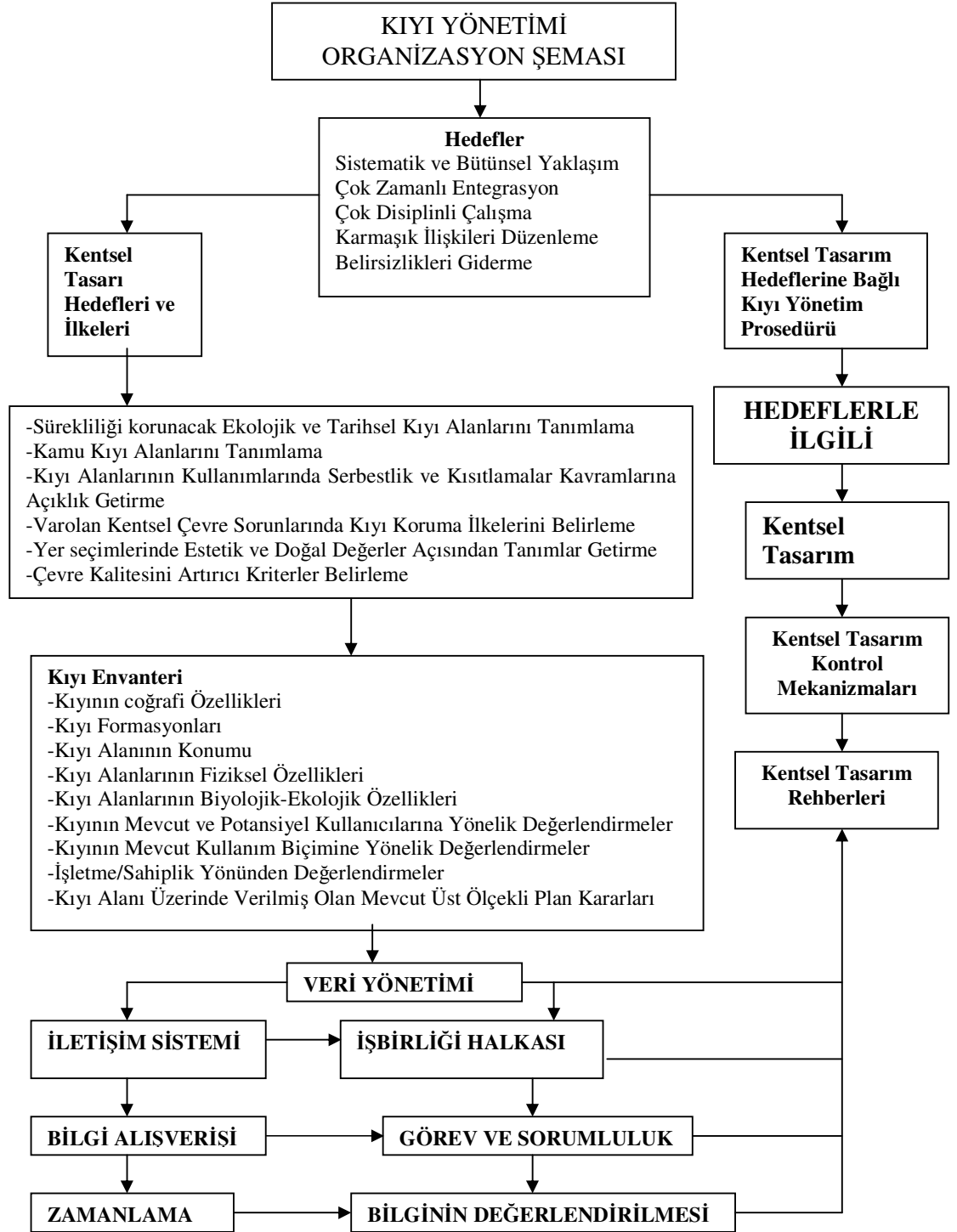
- a. Sistemik ve bütüncül bir yaklaşım izlemenin gerekliliği,
- b. Çok zamanlı entegrasyonun sağlanabilmesi,
- c. Çok disiplinli çalışma,
- ç. Karmaşık ilişkileri düzenleme (öncelikler saptanarak),
- d. Belirsizlikleri giderme,

Kıyı mekanı ve gerisindeki konut alanları esas alınarak belirlenecek planlama kararlarında dört aşamadan oluşan aşağıdaki şema izlenerek bütüncül bir planlama sağlanmalıdır: (Tablo 3) (Özaydın, 1999)

- 1.Aşama : Kıyı ve gerisindeki mekanın tasarım hedeflerinin ve ilkelerinin belirlenmesi
- 2.Aşama : Bölgenin kıyı özelliklerinin, tasarımı etkileyen önemli bir veri olduğundan yola çıkarak "Kıyı Envanteri" yapılmasının gerekliliği,

- 3.Aşama : "Veri Yönetimi": İletişim Sistemi İşbirliği Halkası
Bilgi Alışverişi Görev ve Sorumluluklar
Zamanlama Bilginin değerlendirilmesi

Tablo 3. Kıyı yönetimi organizasyon şeması (Özaydın, 1999)

4.Aşama: Kıyı mekanının düzenleme kriterlerinin bir "Kontrol Mekanizması" ile tasarım ilkelerinin planlanan hedefler doğrultusunda olduğunun kontrollerinin yapılabilmesi, aşamalarının gerçekleştirilebilmesi gerekmektedir.

Yukardaki tabloya uyumlu, bütüncül bir planlama sağlayan kıyı alanları yönetim modeli Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi (BKAY)'dir. BKAY, genel amacı kıyı alanlarında sürdürülebilir gelişmeyi gerçekleştirmek ve kıyı alanlarındaki çeşitliliği korumak olan devamlı bir süreçtir. BKAY, toplumun şimdiki ve gelecekteki ihtiyaçlarına en iyi hizmet edebilecek kullanımların bileşimi hakkındaki kararları uygular. BKAY; hem çevre, hem de ekonomik avantajlar sağlar. Bu kapsamda, geri dönüşü olmayan çevresel zararların engellenmesine veya azaltılmasına, uzun vadede mali kazançların elde edilmesine yardımcı olur.

5.2. Neden BKAY?

Kıyı alanları, Dünya yüzeyinin sadece küçük bir yüzdesini kapsamasına rağmen, bir çok insan burada yaşamakta ve çalışmaktadır. Bunun sonucunda kıyı sistemleri, sürekli ve artan bir baskı altındadırlar. Bu ilgiden doğabilecek çatışmaların sonunda olabilecekleri şu şekilde sıralayabiliriz(EU, 1999):

- (a) Ekonomik değeri olan karasal kaynakların kaybı
- (b) Mal kaybı
- (c) Doğal ve görsel değeri olan karasal kaynakların kaybı
- (ç) Deniz ve karadaki canlı türlerinin kaybı
- (d) Tarihi ve arkeolojik kaynakların kaybı
- (e) Alan ve kaynaklara halk erişiminin kaybı
- (f) Gürültü ve karmaşa (kaos)
- (g) Hava kirliliği

Yukarda da bahsedildiği gibi kıyı kaynakları sürekli ve artan bir baskı altındadır. Kıyı kaynakları üzerindeki baskıyı artıran olguları şu şekilde sıralayabiliriz:

(a) Nüfus artışı ; 1950 yılından beri Dünya nüfusu iki katından fazla artmıştır. Ayrıca mevcut nüfusun %50-70 oranının, oldukça riskli bölgeleri kapsayan kıyı alanlarında yaşadığı tahmin edilmektedir (IPCC, 1993).

(b) Ekonomik gelişmeler; Nüfus artışına bağlı olarak gelişen ekonomilerle, kıyı alanları ve kaynaklarına ek talep olmakta ve bu alanların sürdürülebilirliği açısından yeni

tehlikeler oluşmaktadır. Bunlar arasında; kirleticilerin birikimi, erozyon, habitat ve doğal kaynakların yok olma hızındaki aşırı artışlar sayılabilir.

(c) Küresel iklim değişimi ; Günümüzde araştırmacılar, özellikle sera gazlarının emisyonu ile insanoğlunun iklimi etkilediğinden giderek daha da emin olmaktadır. IPCC'nin son raporunda, modern tahmin modellerinin kullanılması yoluyla, önümüzdeki 50 yıl sonunda 0,15 m. ve 2100 yılında ise 0,4 m. deniz suyu seviye yükselmesi öngörülmektedir (IPCC, 2001).

Bu durumda, alan ve kaynak taleplerinin doğrusal olarak bir artış gösterdiği açıktır. Kıyı alanlarının kullanımı ile kaynaklar arasındaki çatışmalar başladığında, koruma ve gelişme arasında bir pazarlık yapılması (uzlaşma) gerekecektir. Çoğunlukla bu seçim, ekonomik gelişme ile koruma arasında yapılıyor gibi gözüktüğü de, yine de bu iki kavramın çatışması gerekmeyebilir. Çünkü koruma ile uzun vadede gelişmeler (ekonomik kazançlar) elde edilebilir. Açıkçası, bu gibi durumlarda BKAY; değerli kaynakların kaybını en aza indirmek veya önlemek açısından büyük bir öneme sahiptir.

Yukarıda bahsedilen ve kıyı kaynaklarına olan ilgiden dolayı ortaya çıkabilecek çatışmalar BKAY ile azaltılacak veya önlenebilecektir. BKAY ile elde edilecek kazançları iki grupta toplayabiliriz:

(a) Etik kazançlar,

BKAY, doğanın ve kaynaklarının gelecek nesiller için korunmasına (sürdürülebilir kalkınma) yardım eder. Sosyal eşitliğin korunmasına ve geliştirilmesine, geleneksel kullanımların ve hakların korunmasına ve kıyasal kaynaklara eşit erişime yardımcı olur.

(b) Ekonomik kazançlar.

Etik değerlendirmelerin yanısıra, BKAY uygulamalarının ekonomik avantajları da gösterilebilir(EU,1999).

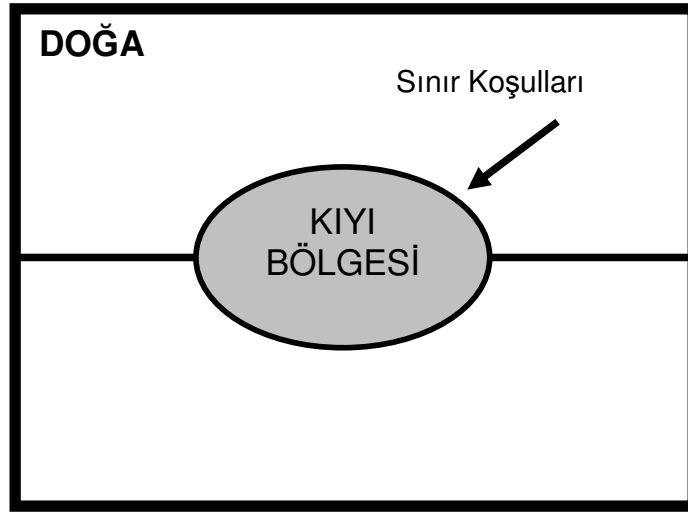
5.3. Kıyı sistemi

5.3.1. Sistem analizi

BKAY'nin konusu, kıyı alanlarıdır. Kıyı alanları pek çok fiziksel (insan, ağaç, su vb.) ve fiziksel olmayan (organizasyonlar, yasalar) kısımların yer aldığı ve birbiri ile etkileşimde bulunduğu karmaşık alanlardır. İyi bir BKAY programı, bu kısımların ve ilişkilerinin tam bir bütünleşme esası üzerine kurulmalıdır.

Kıyı alanları, etkileşimli ve karmaşık problemlerde kullanılması gereken sistem analizi için iyi bir örnek oluşturur. **Sistem analizi**, verilerin modeller içinde düzenli ve mantıklı olarak düzenlenmesini sağlayan geniş kapsamlı bir strateji sunar.

Aşağıdaki şekilde gösterildiği gibi, Dünya'yı bir kutu olarak düşünebiliriz. Taralı olan daire, bizim ilgilendiğimiz "kıyı alanları" bölümüdür. En soyut bir halde, kıyı alanları iki adet dinamik aktivite kaynağı ile kontrol edilmektedir: Bunlardan birincisi 'doğa' olup, insan faaliyetleri dışında herşeyi kapsayarak, doğal sınır koşullarını oluşturur. Bunlardan ikincisi ise 'insanlar' olup, sosyo-ekonomik kalkınma planlarını sunar. Bu şekilde aktif insan faktörü, az çok otoriter ve organize olmuş bir şekilde yönlendirici olarak işleme girer.

Şekil 2a. Kıyı Sistemini oluşturan unsurlar

Bir sonraki şema basamağında, kıyı alanları için üç ana alt sistem tanımlanmıştır:

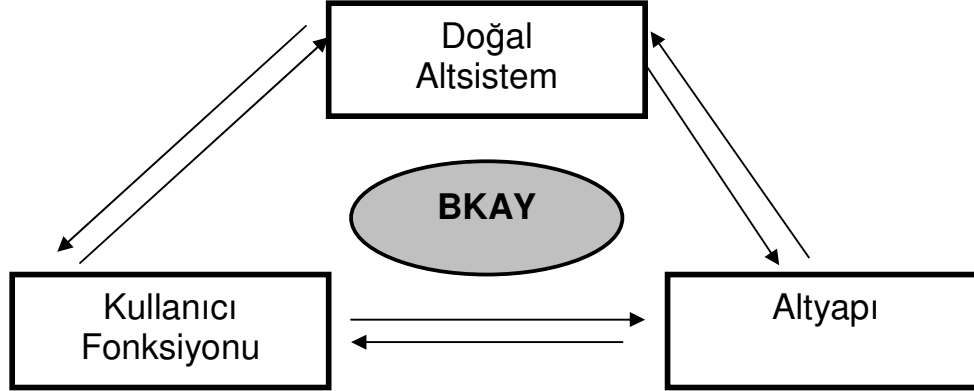
(a) Doğal sistem: İnsani olmayan tüm ilgili elemanların (atmosfer, litosfer, hidrosfer) kendi dinamikleri ile abiyotik, biyotik ve kimyasal işlemler yoluyla aralarındaki tüm etkileşimleri içine alır. Doğal kaynakların bütünü dahil edilerek insan varlığı olmadan da çok iyi bir şekilde var olabilir.

(b) Kullanıcı fonksiyonları: İnsanların doğal kaynaklardan sağlanan veya sağlanması mümkün olan tüm ilgi alanları, en geniş anlamı ile 'kullanım' terimi kullanılarak tanımlanabilir.

(c) Altyapı: Teknik ve organizasyona yönelik tüm altyapıları içerir. Bu altyapılar, istenilen kullanıcı fonksiyonlarının var olabilmesi ve kullanılabilmesi için gereklidir. Çoğu hallerde altyapılar, doğal sistem üzerinde planlanan veya planlanmamış etkiler yaratır. Bu

etkiler, doğrudan veya dolaylı olarak diğer kullanıcı fonksiyonlarına da ulaşır, sonuçta ise baskı ve çatışmalar gerçekleşir.

BKAY'nin amacı; bu üç alt sistem arasındaki işlemleri **anlamak, izlemek ve yönetmek** tir.

Şekil 2b. Kıyı Alt Sistemleri

5.3.2. Kullanıcı Fonksiyonları

Aşağıda fonksiyonlar ve kullanıcı kategorileri tanımlanmıştır:

- (a) Temel fonksiyonlar: besin üretimi, su temini ve enerji temini
- (b) Sosyal fonksiyonlar: barınma ve rekreasyon,
- (c) Ekonomik fonksiyonlar: ulaşım, kum alımı ve madencilik, endüstriyel gelişme
- (ç) Toplum (kamu) fonksiyonları: savunma ve atıksu arıtımı

Bu fonksiyonlar, kıyı alanlarının **doğal kaynaklarını** kullanmaktadır. Bu kaynaklar; ya 'yenilenebilir', ya da 'yenilenemeyen' kaynaklardan birine dahildir. 'Yenilenebilir' kavramı; bir sistemin, o kaynağı makul bir zaman birimi içinde tekrar oluşturması durumu için tanımlanır. Örnek: Balık popülasyonlarının teşkili, organik atıkların bozunması. 'Yenilenemeyen' kavramı ise; bir sistemin, kaynağı makul bir zaman birimi içinde tekrar oluşturamaması durumu için tanımlanır. Örnek: Deniz tabanından madenlerin çıkarılması, deniz tabanının tarama veya atıkların boşaltılması ile bozulması.

Kıyı Alanları Yönetimindeki (KAY) problemler genellikle, kıyı ve deniz kaynakları üzerindeki ortak ilgiden doğan ve çatışan (çelişen) taleplerden dolayı açığa çıkmaktadır. Çoğunlukla kaynaklara olan talep, doğrudan kullanıcı faaliyetlerine bağlı durumdadır. (örnek; alansal ve tarımsal faaliyetler). Ancak altyapı altsistemi de kaynaklar üzerinde önemli

taleplerde bulunmaktadır. Örnek olarak; bir kıyı lagün sisteminin denizden kapatılması yoluyla, deniz balıklarının lagündeki gelişim fonksiyonları engellenmiş olur.

5.3.3. Altyapı

Altyapı kavramı dahilinde farklı anlamlar bulunmaktadır: Yol, köprü, deniz duvarları ve dalgakıranlar gibi fiziksel elemanlar olarak anlaşılmasının yanı sıra, farklı kurumsal altyapı "düzenleme"lerini de kapsamaktadır.

(a) Fiziksel Altyapı:

Kıyısal yapılar, doğal sistem üzerindeki etkileri ve maliyetlerinden dolayı, KAY çalışmalarında önemli bir yer tutmaktadır. Kıyısal yapılar, kıyı sistemi üzerindeki etkilerine bağlı olarak aşağıdaki üç grup dahilinde tanımlanabilir:

(1) Tampon Yapılar (Sacrificial): Çoğunlukla kum-çakıl gibi doğal malzemelerden teşkil edilir. Kıyı alanlarının erozyondan korunması için bir tampon olarak kullanılır. Bu yapılara örnek olarak; yapay kumullar, yapay eşikler, kumsal beslemesi veya plaj düzenleme çalışmaları sayılabilir. Bu yapılar, doğal prosesler ile asgari etkileşimde bulunur veya onların içinde yer alır.

(2) Pasif Yapılar (Defensive): Kil, kaya veya beton gibi yapay elemanlardan oluşan daha dirençli yapılardır. Kıyı çizgisinin mevcut durumunu sabitlemek ve aşırı dalga veya gelgit hareketlerinden korumak için kullanılır. Örnek olarak, hendekler (seddeler) ve kumul kaplamalar sayılabilir. Olağanüstü bir durum oluşmadığı sürece, bu yapılar doğal proseslerle etkileşime girmezler. Böyle durumlarda ise, koruyuculuk fonksiyonu aktifleşerek kıyısal prosesleri etkilemeye başlar.

(3) Aktif Yapılar (Offensive): Tek veya tüm kıyısal faaliyetlerdeki koşulları geliştirmek için, kıyısal prosesleri aktif olarak etkilemek üzere tasarlanmış yapılardır. Bu amaçla, doğanın gücüne karşı koyabilecek tarzdaki yapay malzemelerden yapılırlar. Bunlara örnek olarak; dalgakıranlar ve mahmuzlar sayılabilir. Beklendiği üzere, bu tarzdaki yapılar kıyı sistemi üzerinde büyük bir etkiye sahip olmaktadır.

(b) Kurumsal Altyapı

Etkin bir kıyı yönetimi için, KAY hedeflerini formüle edebilecek, gelişmeleri izleyerek, gerektiğinde uygun görülen uzun veya kısa vadeli önlemleri alabilecek bir kontrol sistemi gereklidir. Bu bağlamda, temel olarak dört eleman tanımlanabilir. Bunlar:

(1) Politik sistem: KAY'nin uzun vadeli hedeflerini ve çeşitli senaryoların analizinde uygulanması gereken kriterleri belirler;

(2) Yasal sistem: Belirlenen politikaların uygulanmasını sağlayan tüm ulusal idari anlaşmalar, kanunlar, bölgesel ve yerel kurallar;

(3) Finansal sistem: Gerekli olan mali desteği sağlar;

(4) Uygulayıcı sistem: KAY'ne ilişkin tüm faaliyetlerdeki sorumlulukların kapsamını tanımlar.

Farklı tarihsel gelişmeler, farklı sosyal ve idari kültür yapıları, farklı finansman koşullarından dolayı her ülke, farklı bir kontrol sistemi geliştirmiştir. KAY'nin başarısı için kontrol sistemi hayati bir önemi olduğundan; bu sistemin kendi özellikleri ve sorumlulukları, kıyı yöneticileri tarafından belirlenmelidir.

5.4. Yaklaşım

5.4.1. Bütünleşim

BKAY'da geçen "Bütünleşik" terimiyle 'kıyı alanının tüm kullanımları ve bunların planlanması süreci' kastedilmektedir.. Bu tanımda her bir birey, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, ulusal ve uluslararası yönetimler yer alır. Bütünleşme çeşitlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

(a) Kamu kurumları arasında bütünleşme : Örnek olarak; yerel, bölgesel ve ulusal idari makamlar verilebilir. Buna 'dikey bütünleşme' de denilmektedir. Bu bütünleşik idare tipinin amacı; ulusal kurumların politika geliştirmesini, bunların nihai olarak yerel yönetimler tarafından uygulanması sürecini düzenlemektir.

(b) Sektörler arasında bütünleşme : Örnek olarak; Bayındırlık ile Turizm Bakanlıkları arasındaki ilişkiler verilebilir. Buna 'yatay bütünleşme' de denilmektedir. Kıyı alanlarındaki kara ve deniz kısımlarının geleneksel olarak farklı sektörler tarafından yönetildiği bir bütünleşik yönetim tipi olarak alansal bütünleşim, özel bir yapıdır. Örnek olarak; turizm ve balıkçılık gibi birbirini etkileyen iki sektör (faaliyet) verilebilir.

(c) Kamu kurumları ile sivil toplum örgütleri arasında bütünleşme : Buna örnek birimler olarak; yerel yönetimler (belediyeler), yerel doğa kuruluşları ve küçük sanayi işletmeleri verilebilir.

(ç) Bilim ile yönetim arasında bütünleşme: Açık olarak; sosyal, doğa ve mühendislik bilimleri, kıyı ve deniz yöneticilerini bilgilendirmek görevini taşımaktadır. Ancak birbirleri arasındaki iletişim, en uygun (optimal) düzeyde değildir.

(d) Uluslararası bütünleşme : Bazı durumlarda problemlili bölgeler, iki farklı ülkenin sınırları dahilinde ayrık halde bulunabilir. Doğal kaynakların kullanımından ortaya çıkan etkiler, ülkeler arası çizgiyi tanımayacağı için; uluslararası koordinasyon (eşgüdüm) bir zorunluluk olmaya başlayabilir. Eğer sorun, bölgesel nitelikte ise; bu hallerde merkezi yönetim, bir çözüm bulunması için önderlik yapabilir.

5.4.2. Düzenlemeler

BKAY'nin gerçekleşmesi için, değinilmesi gereken üç önemli düzenleme sahası tanımlanabilir. Bunlar:

(a) Kurumsal Düzenlemeler :

Bu kapsamda, yönetim uygulamalarının kamu kurumlarının farklı düzeyleri (dikey bütünleşim) ve sektörleri arasındaki (yatay bütünleşim) eşgüdüm süreci yer almaktadır. Bakanlıklar, araştırma kuruluşları veya bölümleri mevcut ise; aralarındaki bağlar oluşturulmalı veya güçlendirilmelidir. Eğer bu tür kurum veya kuruluşlar mevcut değilse, oluşturulması gerekmektedir. Kurumsal düzenlemeler kapsamında kıyı yönetiminde ulusal ve uluslar arası girişimlerden söz edilebilir (EK 3).

(b) Yatay ve dikey bütünleşim arasındaki düzenlemeler:

Bütünleşme yönü zamana bağlıdır. Planlama aşaması, farklı bakanlıkların planları arasındaki eşgüdüm ile başlayabilir. Uygulama sırasında her bakanlık dahilinde dikey bütünleşim gerçekleşir.

BKAY kapsamında yer alan kuruluşların üç farklı görevi (rolü) olabilir (UNEP, 1995). Bunlar:

(a) Uygulayıcı rol: Karar vermek için,

(b) Adli yol: Yönetmelik, yönerge, standartlar (ölçütler) ve mevzuat yaptırımları ve hakemliğin uygulamaya konulması için,

(c) Pazarlayıcı rol: Fon (kaynak) bulunması, teşvik veya destekleme önerilerinin bulunması için.

Her seviyede özel sorumluluklar gerekmede ve görülmektedir. Ulusal yönetim, genel bir kıyı yönetim politikasının uygulanması ve geliştirilmesi ile ilgilenmeli ve ulusal bazda bir

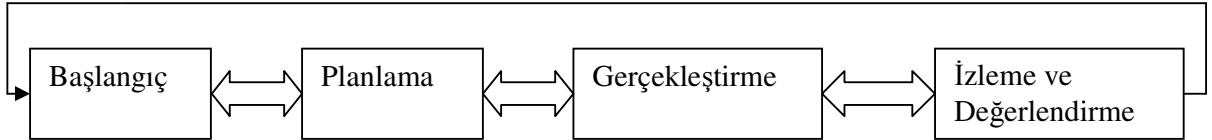
Ancak, kişilerin eğitimi veya görevlendirilmesi veya kurumların oluşturulması gerektiğinde, finansman ihtiyacı artmaktadır. Bu durum, özellikle kıyı alanlarında büyük projelerin uygulanması aşamasında geçerli olmaktadır.

1992 Dünya Zirvesi'nden beri, uluslararası kuruluşlar ve bağış sahipleri (yardımseverler) BKAY ile ilgili faaliyetlerde finansman sağlamayı daha çok arzu etmektedirler. Bunun bir nedeni de, artık uluslararası anlaşmalarda, ulusal boyutlarda kıyı alanlarındaki her faaliyetin, BKAY ilkelerine göre gerçekleştirilmesi yönünde kararlar alınmasıdır. Bu kapsamdaki fonlar (mali kaynaklar); Dünya Bankası (World Bank), bir bölgesel gelişme bankası, Global Environment Facility (GEF) ve bir çok ülkede bulunan uluslararası yardım kuruluşları tarafından sağlanabilir. Ayrıca, Avrupa Birliği de BKAY ile ilgili projelere mali destek sağlamaktadır.

5.5. BKAY'ın Aşamaları

Bir bölgede BKAY'nin uygulanması için genellikle birkaç aşama gerekli olmaktadır. Aşağıda gösterilen grafikte görüldüğü üzere; tüm aşamalar iteratif ve döngüsel bir yaklaşım içinde dikkate alınmaktadır. İteratif olmasının nedeni; herhangi bir aşamada, bir önceki aşamanın ikmal edilip edilmediğinin görülebilmesidir. Döngüsel olmasının nedeni ise; BKAY sürecinde kıyı sistemi daha iyi anlaşıldığından, yeni gelişme olanaklarının ve tehlikelerin daha belirgin olarak algılanabilmesidir.

Tablo 4. BKAY Aşamaları

5.5.1. Bir BKAY süreci: Başlangıç

BKAY'ne olan ihtiyaç, mevcut veya tahmin edilen çevresel bir kriz sonucu veya karşılaşılan ekonomik fırsatlar ve alınması gerekli kararlar sonucunda gündeme gelebilir. BKAY'nin başlatılması gereği ise, uluslararası anlaşmaların BKAY'nin geliştirilmesi yönündeki etkileri yoluyla ortaya çıkabilir.

Gerçekte, BKAY'nin başlatılması için politik kararlara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu nedenle, bütünlük bir yaklaşımın zorunluluk ve kazançlarını gösteren bilgiler, karar vericilere ulaştırılmalıdır.

BKAY'ne ilişkin bilgiler, diğer konularla birlikte bir teklif dökümanı içinde sunulabilir. Böyle bir teklif evrakı içinde bulunabilecek belgeler ve konular şunlardır:

- (a) Çözölebilecek sorunlar (zorunluluklar),
- (b) Mevcut sektörel yaklaşımın sınırları,
- (c) BKAY sürecinin taşıyacağı anlam,
- (ç) Problemlerin çözölmesine yönelik olarak, BKAY ile elde edilebilecek tüm iyileşmeler,
- (d) BKAY'nin işlevsel olması için gerekli aşamalar (çalışma planı, iş programı ve maliyetler) ve son olarak
- (e) Koordinasyon mekanizmasının ve rolünün belirlenmesi (süreci kim yönlendirecektir?)

5.5.1.1. Halkın Katılımının Gerekliliği

Sürdürölebilir kalkınma doğrultusunda kıyı mekanı düzenleme (yönetim) kriterleri belirlenirken alınan kararlar sadece yetkililer düzeyinde kaldığı zaman uygulanabilirliği azalmaktadır. Sürdürölebilir kalkınma doğrultusunda alınan doğal kaynakları korumaya yönelik kararlara halkın katılımını sağlamak, alınan kararların hayata geçirilmesini sağlayacaktır. Günümüzde alınan kararların hayata geçirilememesinden kaynaklanan tahribatların yaşandığı düşünölürse bu konunun önemi daha çok açığa çıkmaktadır.

Şimdi de İlhan Tekeli'nin sınıflandırılması ile kısaca halkın katılımının değişik düzeyleri üzerinde durulacaktır. Halkın katılımı beş farklı düzeyde incelenecektir (Tekeli, 1990).

Birinci katılım anlayışı; halka benimsetmektir. Planlamanın halka benimsetilerek halkın desteğinin kazanılmasını öngören bir katılım anlayışıdır. Amaç planlamanın halka benimsetilmesidir, fakat halkın tepkilerinin planlamanın biçimlendirilmesine hiçbir etkisi yoktur.

İkinci katılım anlayışı; katılım yolu ile plancının bilgilenmesidir. Plancı kendi planlama sürecine, halkın sorunlarını aktarmasına olanak veren ilişkilerin kurulmasını da eklemektedir. Bu katılımı yalnızca halkın tek yönlü isteklerini bildirmesi vardır.

Üçüncü katılım anlayışı; halkın planlama kararlarına katılmasını öngören katılım anlayışıdır. Halkın isteklerinin, sorunlarının bu anlayış kapsamında planlama sürecine yansıtıldığı görülür. Kıyı alanlarının sürdürölebilir kalkınma yaklaşımı açısından planlanması

kıyı alanlarının sürdürülebilirliği açısından önemli bir adım oluşturmaktadır. Halkın katılımının sağlanması ile planlama yeni bir kontrol mekanizması kazanacaktır.

Dördüncü katılım anlayışı; katılımın kritik rasyonalizmin gerçekleşmesi aracı olarak görülmesidir. Toplumda varolan bir sürece plancı katılmaktadır. Plancının planlama anlayışının geçerliliği, içinde bulunduğu toplumun oluşturduğu söyleme bağlıdır.

Beşinci katılım anlayışı; bölüşmeye değil yaratmanın heyecanına katılım anlayışı olarak özetlenebilir. Amaç varolan bir kaynağın kullanım alanlarını halkın özlemleri ile daha tutarlı hale getirmektir. Paylaşmaya katılımdır. Katılıma birlikte iş yapmanın, birlikte bir şeyler yaratmanın heyecanına katılım boyutu kazandırılırsa insanlar sadece kamu kaynakları ile değil kendi kaynakları ile de bir şeyler yapmaya çalışacaklardır. Böylece toplumdaki özel tüketim ve toplu tüketim dengesi değişecek, katılım kaynak sorununu çözücü bir boyut kazanmış olacaktır.

Kıyı alanlarının planlanması konusunda katılımın sağlanabilmesi için özellikle yerel yönetimlere büyük görevler düşmektedir. Katılımcı bir mekanizma için daha çok yerel yönetimlerin katılımcı politikayı benimsemeleri gerekmektedir. Kıyı alanlarının düzenlenmesinde (yönetiminde) hedef ortaya açıkça konulmalıdır. Kıyı alanlarının yönetiminde ise hedef, tükenebilir bir kaynak olan kıyı için sürdürülebilir kalkınma doğrultusunda izlenecek politikalar olmalıdır.

BKAY ile kıyı kaynaklarının halk için sürdürülebilir ve 'demokratik' bir şekilde kullanılması tasarlandığından, halkın katılımının mümkün olan en yakın sürede sağlanması, en iyi sonucu verir. Halkın katılımını sağlamak için olası bir yol da; kıyı kullanıcılarından bir grup yaratmaktır. Bir sivil toplum örgütü (STÖ) yapısında görünen bu grup; projelerin gelişmesinden bilgilendirilmeli, politikacıları alınması gereken kararlar konusunda bilgilendirerek öneriler sunabilmelidir. Böyle bir grup içinde, kıyı bölgesinin tüm kullanıcılarından (paydaş) birer temsilci yer almalıdır. Böylece büyük sanayilerden, ticari balıkçılıktan ve turizm tesisleri işletmelerinden gelen kişiler bulunabilir. Bunlara ek olarak; el sanatlarında yetişmiş kişiler, balıkçı esnafı ve hatta turistler, bu grupta katılımcı olmaları amacıyla davet edilmelidir.

5.5.2. Bir BKAY süreci: Planlama

Planlama aşamasının amacı; karar organlarına kıyı ve deniz alanları için, sürekli ve bütünleşik bir yönetim kurabilmesinde bir öneri hazırlamak ve desteklemektir. Veri toplanması, politika geliştirme ve karar alınması olmak üzere, üç alt aşama bulunmaktadır.

(a) Veri toplanması

Öncelikle bir kıyı profili hazırlanmalıdır. Sözkonusu bölgedeki tüm özellikleri içine alan genel bir çalışma olmalıdır. Doğal, sosyal, mühendislik, kurumsal ve yönetime ait özellikler içeriğe dahil edilmelidir. Dünya Bankası içeriği bir liste olarak aşağıdaki şekilde sunmaktadır (World Bank, 1993):

- (1) Kıyısal kaynak (veri tabanı)
- (2) Kıyısal bölgedeki sosyal yapılaşma
- (3) Çevre ve kaynaklarla ilgili mevcut programlar
- (4) Kurumsal, yasal ve mali kapasiteler
- (5) Kıyısal profil; sorunların detaylı bir şekilde anlaşılmasına ve tamamlanması gereken bilgi noksanlıklarına doğru bir yönlendirme yapar.

(b) Politika geliştirilmesi

İkinci bir alt aşama olarak, kıyısal profile dayalı bir BKAY programı içinde yazılmış ve BKAY sürecinin özünü oluşturacak bir politika geliştirilir. Bu doküman (dosya) içinde;

- (1) Ele alınan kıyısal alanın net bir şekilde anlatımı: sistem sınırlarını tanımlamak için fiziksel süreçler ve biyolojik süreçler in yanısıra, mevcut yasal çerçeve çalışmaları kullanılabilir.
- (2) BKAY programının hedefleri: iyi bir yönetim programının etkisini kaybetmemesi için, bu programın iyi tanımlanmış hedefleri olmalıdır,
- (3) Stratejiler: hedefleri gerçekleştirmek için, birkaç alternatif politika geliştirilmeli, bunlar hedeflere ulaşabilme başarılarına göre değerlendirilmelidir önerilen kurumsal düzenlemelerin açıklanması: programın çeşitli kısımları için, sorumluların atanması da bu kapsam dahilindedir,
- (4) Fon bulunması ve personel ihtiyacı
- (5) Planın resmi kabulünde gereken işlemlerin bir listesi ve yerine getirilmesi için önerilen bir iş programı.

(c) Karar alınması

Son olarak, karar vericiler tarafından BKAY programı kabul edilmeli ve resmen uygulanmalıdır. Programın zamanında onaylanma şansını artırmak için, bir programın

(1) Açık ve anlaşılır terimlerin bulunması gerekir.

(2) Kazançların ölçülebilir ve anlamlı terimlerle açıklanması gerekir.

(3) Tüm ilgili gruplar tarafından onaylanması gerekir.

(4) Programın, düzenlendiği süre dahilinde devamlı olarak güncel bilgileri alan kilit noktadaki (belirleyici, yönlendirici) politikacılar tarafından bilinmesi gerekir.

(5) Tüm işlemleri kapsayan maliyetleri ve karşılama yollarını göstermesi gerekir (Cicin ve Knecht, 1998).

5.5.3. Bir BKAY süreci: Uygulama(Gerçekleştirme)

Program onaylanmıştır ve şimdi sıra uygulamaya gelmiştir. Bu, belirlenmiş planların gerçekleştirilmesi ve programın işlevsel olması demektir.

Bir BKAY programında 'planın uygulanması'; planlamayı ve işleyişi mümkün kılacak düzenlemelerin etkin bir duruma getirilmesini ifade eder. Gerekli hususlar aşağıda verilmiştir:

(a) Kurumsal düzenlemeler; yönetimde yatay ve dikey bütünleşimi temin edecek idari yapının kurulması

(b) Yasal düzenlemeler; yönetimi mümkün kılacak yasalar, anlaşmalar, kararnameler ve standartlar,

(c) Mali düzenlemeler; süreçteki harcamaları karşılayacak mali kaynakların bulunması

Eğer BKAY için hazırlıklar iyi ve tam olarak yapılırsa, BKAY programının yürütülmesi ile istenen sonuçlar alınmaya başlar. İteratif ve karmaşık bir yapısı olan BKAY'nin idaresi, kolay ve doğrudan yerine getirilebilir bir görev değildir. İzleme ve değerlendirme programlarından alınan düşüncelerle mevcut programda değişikliğe gidilebilir. Bu durumda, bölgedeki proje unsurlarında yeni çatışmalar ve beklenmeyen sorunlar ortaya çıkabilir.

BKAY programlarının işleyişi sırasındaki temel konu, çatışmaların çözümlenmesidir. Çatışmanın çözülebilmesi için nedenlerinin ve etkilerinin iyi bilinmesi, bir sonuca varabilmek için açıklık (şeffaflık) yönteminin izlenmesi, kıyı kaynakları için önerilen kullanımların diğer kullanıcılar üzerinde olumsuz etkiler yaratmasına karşın, uygun önlemlerin alınmasını gerektirir.

Olabilecek çatışmalar; dikey tarzda; farklı seviyedeki kullanıcılar arasında veya yatay tarzda; aynı seviyedeki farklı sektörlerdeki kullanıcılar arasında gerçekleşebilir. Birinci duruma örnek olarak; doğa politikası yoluyla bir doğa koruma bölgesi kurmak isteyen ulusal bir yetkili kurum ile; yerel halkın gelir düzeyini artırmak için endüstriyel gelişime yönelik yatırım yapmak isteyen yerel bir topluluk (STÖ) arasında yaşanabilir bir çatışma verilebilir. İkinci duruma bir örnek olarak da; kıyı dışındaki inşaatlar için plajdan kum-çakıl alan kişiler (inşaat sektörü) ile; kıyıya yakın konumda yaşayan ve evleri kıyı erozyonu tehdidi altında bulunan kişiler (yerel halk) ve plajdan kum-çakıl alınmasına karşı çıkan kişiler (STÖ) arasındaki yaşanabilir bir çatışma verilebilir.

Daha büyük çatışmaları çözebilmek için BKAY programlarında bir hakemlik sistemi kurulmalıdır. Bu sistem, çatışmaların çözümlenmesi için açık bir yöntem sunmalı ve bir sonuca ulaşmalıdır. İdari ve sosyal mevzuatları birbirinden ayrı tutmak mümkündür. İdari mevzuat, idari katılımcıların işbirliği yapma talebine dayanır. Her bir çatışma için, o durumun özel ihtiyaçlarına bağlı olarak bir mevzuat (davranış tarzı) uydurulabilir. Özel bir soruna çözüm aramak için, (bir komisyon veya bilimsel bir kişi gibi) özel bir görev birimi kurulabilir. Çatışma durumunda olan grupları bir araya getirerek, bağımsız konumdaki birinin denetiminde tartışma olanağı sağlayacak, politik bir diyalog ortamı kurulabilir. Görüşmelerle bir çözüme ulaşmak mümkün olmaz ise; bir hakemlik süreci başlatılabilir. Bu girişim de başarısız olursa; bir çözüm bulmak için artık yasal yollara başvurulur. Bu yollar zaman ve paraya malolduğundan; çoğu kez bu yolla çözüm elde etmekten kaçınmak gerekir.

5.5.4. Bir BKAY süreci: İzleme ve Değerlendirme

(a) İzleme:

Bir BKAY programı, uygulamaya konulabilecek dereceye gelir gelmez (operasyonel, eylemsel olur olmaz), hemen ardından bir izleme programı da başlar. İzleme işlemleri ile sürekli bilgi toplanır ve bunlar değerlendirilir. Bu veriler diğer aşamalar için bilgi sağlar ve bir politika değişimi olması gerektiği şeklinde yönlendirme yaptırabilir. İzlemenin türü çoğunlukla, BKAY programının hedeflerine bağlıdır. Bu nedenle, program hedeflerinin açık olması gerekir.

İzleme programlarının gerçekleştirilmesi; bilimsel araştırma yapanlarca ve kurumlarınca yapılmalıdır. Bu uzman kişilerin uygun dallarda eğitilmiş olmaları gerekmektedir. Bu aşamada, uzaktan algılama (remote sensing) ve 'coğrafi bilgi sistemi'

(CBS) teknikleri önemli bir rol oynar. Çünkü bu teknikler, yüksek kaliteli verilerin sağlanmasını ve işlenmesini daha ekonomik bir şekilde gerçekleştirme özelliğine sahiptir.

İyi bir kıyı izleme programı; tüm ilgili alanları uzun bir süre için kapsamına almalıdır. Genellikle bütçe kısıtlı olduğundan, sadece birkaç noktayı kapsayan duyarlı veriler yerine, tüm kıyı sistemini kapsayan çok sayıda düşük kaliteli veri bulunmasının daha iyi olduğu vurgulanmaktadır.

(b) Değerlendirme :

Sürecin bir sonraki aşaması olarak; toplanan veriler, BKAY programı sonucundaki olaylarla, hedeflerde belirtilen sorunların çözülmesi veya yönlendirilmesinde ne kadar başarılı olduğunun analiz edilmesi için kullanılır. Eğer değerlendirme aşaması, BKAY programının eyleme konulması için bir uyarlamaya (adaptasyon) yönlendirme yaparsa; bu yeni uyarlanmakta olan politikaların peşinen (öncelikle) değerlendirilmesi hususuna dikkat edilmelidir.

Farklı seviyedeki hedefler aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır (Cicin, 1998):

1. seviye: Kurumsal düzenlemeler ve içeriklerinin formüle edilmesi (örnek: bir ajans kurulması)

2. seviye: Olumsuz davranışların önlenmesi ve kalkınma hareketlerinin gerçekleştirilmesi (örnek: sahildeki bina sayısının azaltılması)

3. seviye: Sosyal ve çevresel göstergelerde iyileştirmeler (örnek: insanların gelir düzeyinin yükselmesi)

4. seviye: Kaynakların sürdürülebilir kullanımı ve yaşam kalitesinde iyileştirme (örnek: doğal kaynakların sürdürülebilir yaklaşım ile tüketilmesi)

4. seviye ile en üstte yer alan hedef, tanım itibari ile kısa vadede gerçekleştirilemez. Bu nedenle de ilk değerlendirmeler sırasında da dikkate alınması beklenemez.

İki farklı değerlendirme birbirinden ayırt edilebilir. BKAY ajansı, yönetim ve politikaları geliştirmeye yardımcı olmak için, operasyonu (eylemi) sürekli olarak izler. Belirli dönemler sonunda da (her iki yılda bir kez) halka programın nasıl işlediğini göstermek için daha geniş bir değerlendirme yapılabilir. Bu; BKAY programının devamlılığı için gerekli desteği kazanmak ve sürdürmekte yardım eder.

5.6. Yöntemler, Araçlar, Teknikler

BKAY sürecinin belirli yöntemler, araçlar ve tekniklerle desteklenmesi gerekir. Bu araçlar, BKAY'ni yürüten kişilere ihtiyaç duydukları bilgileri sağlayacak ve karar vermelerine yardımcı olacaktır. Bu yöntemlerin bazıları tüm aşamalarda faydalı olurken, bazıları ise sadece belirli aşamalarda avantajlıdır. Aşağıdaki şekilde genel bir bakış verilmiştir.

(a) Politika analizi

Politikacıların, içinde sosyal kavramlar ve karşılaştırılmayan değerler bulunan karmaşık sorunların çözümünü aramalarında yardımcı olacak bir yöntemdir. BKAY programının daha yeni başladığı ilk aşamalarda uygulanır (Başlangıç - Planlama). Politika analizi yöntemi; problem analizini kullanarak, birkaç adımda çözüm aranmasını sağlar ve belirli bir proje için, alternatif gelişmeleri sunar.

(b) Veri yönetimi/CBS

Veri tabanı, BKAY'nin omurgasıdır. Çoğunlukla yöneticiler ve bilim adamları, veri tabanı ortamından yararlanarak iletişim sağlar. Bilimadamları, sisteme kendi verilerini koyar (örnek; zaman serisi), veri tabanı uzmanı da bunları yöneticilerin anlayacağı bir yapıya çevirir (örnek; grafikler ve haritalar). Burası, farklı türden bilgilerin bir araya geldiği bir alandır. Özellikle doğal bilimler ve ekonomi alanlarından bilgiler gelmektedir.

Veri tabanının tasarımı, BKAY programının ihtiyaçlarına uygun olacak bir şekilde özenle planlanmalıdır. Tasarım için en önemli sorular; Hangi temel ve uygulamalı veri türleri gereklidir? Bu verilerden elde edilen bilgi, en iyi hangi şekilde sunulabilir? Kıyı alanları yönetimini içeren bölge planlama amaçları için, bilgilerin gerçeğe karşılık gelen coğrafik birimlerle düzenlenmesi faydalı olabilir. Her bölümde; sosyal, ekonomik, alansal ve çevresel olmak üzere, 4 temel türde bilgi tanımlanabilir.

BKAY'ne dahil edilen bilgiler ne kadar çok alansal (yersel, yayılı) bir özellik taşırsa; beraberinde x ve y koordinatları da bulunursa, CBS'nde o derecede veri tabanı yönetim sisteminin önemli bir parçası haline gelir. CBS; alansal verilerin saklanması, işlenmesi ve gösterimi için özel olarak tasarlanmış bir bilgisayar programıdır.

(c) Veri toplanması / Uzaktan algılama

Uzaktan algılama; belirli bir mesafeden büyük miktarda alansal veri toplamak için uygulanan bir tekniktir. Uzaktan algılama sistemi içinde, yansıyan ışık veya ses dalgalarına

duyarlı bir algılayıcı (sensör) ve düzenli olarak bu algılayıcının tepkilerini okuyup saklayan bir bilgisayar bulunur.

(ç) Çevresel değerlendirme

Bu teknikler, önerilen uygulamaların (alternatif gelişmelerin) kıyı sistemi özellikleri üzerindeki etkilerinin analizinde yardımcı araçlar olarak kullanılmaktadır. Aşağıdaki özellikler için iyi tasarlanmış teknikler mevcuttur:

- (a) Doğal çevre kalitesi
- (b) Doğal felaketler (afet) riski
- (c) Ekonomik verimlilik

(d) Politika araçları

Bir kez proje değerlendirmesi yapılarak ilgili kararlar alındıktan sonra; artık projenin uygulanmasına geçilebilir. Bir proje uygulamasının politika araçları ile desteklenmesi gerekir. Politika araçları iki ana sınıf içinde bulunabilir; düzenleyici ve ekonomik.

(1) Düzenleyici Araçlar:

Düzenlemeler yoluyla kıyı alanındaki faaliyetler içinde hangilerine izin verilip, hangilerine izin verilmeyeceği hususları belirlenir. Örnek olarak; plajda bir ev inşaa edilemez, katı atıkları ise sadece resmi toplama sahalarına dökülebilir ve rekreasyonel balıkçılık ise kıyıdan belirgin bir uzaklıkta yapılabilir.

(2) Ekonomik Araçlar:

Bu araçlar temel olarak;

- (i) Kullanıcıların kıyı kaynaklarını kullanmak için ödeme yapması,
- (ii) Diğer kullanımlardan dolayı kaynaklarda gözlenen olumsuz etkiler için kullanıcının ödeme yapması, bazı durumlarda bu etkilerin azaltılması için ödeme yapması olarak sayılabilir. Yoğun olarak kullanılan bir teknik de; kaynakların ücretlendirilmesi: Bu yöntem, kaynakların çevresel ve bütünsel kullanımlarını yansıtacak bir fiyatlandırma işlemini kapsar. Böylece kullanıcılar, kıyı kaynaklarını kullanmak için ödeme yaparlar (EU, 1999).

5.7. Örnek bir uygulama: Gökova İç Körfezi ve Sedir Adası

Akdeniz Kıyı Örgütü (MEDCOAST) (EK 3) ve Kıyı Alanları Yönetimi Türkiye Milli Komitesi (KAYTMK) (EK 3) Kurucu Başkanı Prof.Dr. Erdal Özhan 2006 yılı Kıyı Alanları Yönetimi Ödülü' nü kazanmıştır.

Dünyadaki ilk kıyı yönetimi konferansını 1978 yılında San Francisco'da düzenleyen Orville T. Magoon ve arkadaşları tarafından 1984 yılında kıyı yönetimiyle ilgili çabaları desteklemek amacıyla kurulan Kıyı Alanları Vakfı, "Coastal Zone" adıyla dünyadaki en uzun uluslararası konferans serisini günümüze dek düzenlemiş ve desteklemiştir. İki yıl aralıklarla düzenlenen "Coastal Zone" konferans serisinin 15 inci toplantısı 2007 yılında Portland (Oregon) ABD'de gerçekleştirilecektir.

Avrupa Topluluğunun Avrupa-Akdeniz Ortaklığı (Euro-Mediterranean Partnership) çerçevesinde yürüttüğü MEDA Programının alt programlarından birisi olan Kısa ve Orta Dönem Öncelikli Çevresel Eylem Programı (Short and Medium-Term Priority Environmental Action Programme- SMAP)'nın 2005 yılında yapılan üçüncü kuşak yarışmalı proje çağrısının konusu "Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi ve Sürdürülebilir Kalkınma" idi.

Akdeniz'de Avrupa Topluluğu üyesi olmayan ülkelerdeki projeleri kapsayan çağrının 10,6 Milyon Avro toplam bütçeli Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi bölümüne Akdeniz ve Avrupa ülkelerinden 65 proje önerisi sunuldu. Türkiye kıyı alanlarıyla ilgili 4 projenin de yer aldığı 17 öneri ön elemeyi geçti ve kapsamlı proje önerisi hazırlamaya davet edildi. Kapsamlı proje önerilerinin değerlendirilmesi sonucunda çeşitli Akdeniz ülkelerine dağılan 10 kadar projenin desteklenmesine karar verildi. Bu projeler arasında, ülkemizden yalnızca Dekan Prof.Dr. Erdal ÖZHAN tarafından Mugla Üniversitesi Mühendislik Fakültesi adına önerilen **"Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesinde yer alan Gökova İç Körfezi ve Sedir Adası için tüm ilgililerin işbirliğiyle bütünleşik yönetim eylem planının hazırlanması ve uygulanması"** adlı, 3 yıl süreli ve toplam 1.334.500 Avro bütçeli Gökova projesi Avrupa Topluluğundan 1.067.600 Avro parasal destek kazandı.

Proje çalışmaları 2006 yılı ile birlikte başlatılmıştır. Bahse konu proje müteakip paragraflarda anlatılmıştır:

a. Proje Konusu: Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesinde yer alan Gökova İç Körfezi ve Sedir Adası için tüm ilgililerin işbirliğiyle bütünleşik yönetim eylem planının hazırlanması ve uygulanması

b. Proje Sahibi: Prof. Dr. Erdal ÖZHAN, Muğla Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dekanı

c. Projenin Dahil Olduğu Program: Avrupa topluluğu Avrupa-Akdeniz Ortaklığı (Euro-Mediterranean Partnership) MEDA programı Kısa ve Orta Dönem Öncelikli Çevresel Eylem Programı (short and medium-term priority environmental action programe)SMAP III

ç. Proje ortakları:

- (1) Muğla Üniversitesi (yürütücü)
- (2) Muğla Valiliği (Ula Kaymakamlığı, Özel İl İdaresi, İlgili İl Müdürlükleri)
- (3) Özel Çevre Koruma Kuruma Başkanlığı
- (4) Kıyı Alanları Yönetimi Türkiye Milli Komitesi
- (5) ODTÜ, Jeolojik Müh. Böl. Uzamakta Algılama ve CBS Lab.

d. Proje katılımcıları:

- (1) Turizmciler
- (2) Turistler
- (3) Balıkçılar
- (4) Deniz taşıyıcıları
- (5) Sivil Toplum Kuruluşları(STK)
- (6) Köy Muhtarlıkları
- (7) Diğer
- (8) Genel halk

e. Amaçlar:

- (1) Ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki yönetim kurumlarının bütünleşik kıyı yönetimi için "kültür" ve becerilerini geliştirmek;
- (2) Mevcut olan yasal ve kurumsal düzenlemeleri kullanarak, makul bir yönetim sistemine ulaşmak
- (3) Mevcut yönetim sisteminde, bütünleşik kıyı yönteminin etkili uygulanmasına engel olan eksiklikleri saptamak;
- (4) Eğer mevcut sistemin yetersizliği ortaya çıkarsa, daha etkili yönetim için yasal ve kurumsal iyileştirmeler için öneriler geliştirmek;
- (5) Diğer kıyı alanlarındaki benzer projeler için de yol gösterici örnek niteliğinde, iyi hazırlanmış kapsamlı bir kıyı yönetimi eylem planı hazırlamak;

(6) Önemli kıyı konularında, başka yerlerdeki benzer alanlar içinde örnek olarak kullanılabilir tematik yönetim planları örnekleri oluşturmak;

(7) Proje ortakları ve katılımcılarıyla birlikte yerel grupların ve genel halkın bilinç ve eğitimlerini yükseltmek;

(8) Başarılı kıyı yönetimine destek olan modern araç ve gereçlerin kullanımlarını ortaya koymak.

f. Proje Etkinlikleri ve Ürünleri

(1) Akyaka Belediyesinde yerleşik, Proje Koordinasyon ve Bütünleşik Kıyı Yönetimi Danışma Biriminin kurulması;

(i) Gökova İç Körfezi ve Sedir Adası için ilgili kurumlar ve kişiler ile iş birliği içinde kapsamlı bir Bütünleşik Kıyı Yönetimi Eylem (BKYE) planı hazırlamak.

(ii) Projenin üç yönetsel ortağının (Muğla Valiliği, Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı ve Akyaka Belediyesi) görev ve sorumluluklarını tanımlayan mevcut yasalar ve düzenlemeler çerçevesinde BKYE planının uygulanmasındaki görev paylaşımı konusunda yaklaşımlar ve yönetmeler tasarlama

(iii) BKYE planının hazırlanması ve uygulanmasında ortaya çıkabilecek olası tartışmalar ve çekişmeleri uzlaştırmak amacıyla bir forum olarak işlev görmek.

(iv) Tematik yönetim planının hazırlanmasını denetlemek ve bunları SMAP III projesinin esas ürünü olacak olan kapsamlı BKYE planının bölümleri olarak onaylamak.

(v) Çalış taylor, halk eğitimi araçları, programları ve kampanyaları tasarlamak ve uygulamak.

(2) Gökova İç Körfezi ve Sedir Adası için ilgili kurumlar ve kişiler ile işbirliği içinde Bütünleşik Kıyı Yönetimi Eylem Planının hazırlanması ve uygulanması.

(3) Sedir Adası'nın yönetim planı:

(i) Tarihi yerlerin kalıntılarının korunması

(ii) Ziyaretçi memnuniyetini artırmak için kalıntılarının rehberle gezilmesi ada, tarihi kalıntılar, ooidler ve Kleopatra plajı üzerine yayılan ve görsel malzemeler gibi düzenlemeler ile adanın sahip olduğu çekici özelliklerin geliştirilmesi

(iii) Kleopatra plajındaki kalker kumların korunması.

(iv) Ada çevresindeki sualtı kültür varlıklarının(batıklar)belgelenmesi ve rehberli dalışlar yapılması(serbest ve tüplü).

(v) Tekneler için yavaşma yeri ve yürüyüş yolları gibi adanın turistler tarafından kullanımı için gerekli altyapının geliştirilmesi.

(vi) Sedir adasıyla ilgili bilgilendirici malzemelerin (basılı, görsel, işitsel) eğitsel araçların ve programların, hediyelik eşya ve dinlenme imkânının sağlanacağı çekici bir ziyaretçi merkezinin kurulması

(4) Gökova İç Körfezi'ndeki kumsalların yönetim planı.

(5) Doğa koruma için yönetim planı

(6) Azmaklar için yönetim planı

(7) Gökova Körfezi'ndeki aile balıkçılığı için yönetim planı

(8) Su kalitesi ve çöp için yönetim planı

(9) CBS veri tabanı oluşturulması

(10) Halkın bilinçlendirilmesi ve eğitimi

(11) Halk toplantıları çalıştaylar ve konferanslar

(12) Gökova Bütünleşik Kıyı Yönetimi (GBKY) Kozasının ve Proje Web sayfasının oluşturulması

(13) Akyaka ve çevresi ve Sedir Adası için ziyaretçi merkezlerinin kurulması.

g. Proje Bütçesi: 1 334 500 Avro, Avrupa Topluluğu katkısı 1 067 600 Avro (%80)

ğ. Proje süresi: 3 yıl

h. Bütçenin Dağılımı:

(1) Personel : 256 200 Avro (%19,2)

(2) Yolluk /gündelik : 192 200 Avro (%14,4)

(3) Teçhizat/gereç : 184 500 Avro (%13,8)

(4) Ofis/sarf giderleri : 108 000 Avro (%8,1)

(5). Proje yönetimi ve diğer giderler : 86 950 Avro (%6,5)

(6). Araştırma, yayın ve diğer giderler : 506 650 Avro (%38,0)

Toplam : 1 334 500 Avro.

VI. ALAN ÇALIŞMASI YAPILAN BÖLGENİN TANITILMASI, ALAN ÇALIŞMASI İÇİN ELDE EDİLEN BULGULAR VE BU BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Antalya güney-batı Anadolu'da ve Akdeniz kıyı şeridi üzerinde bulunmaktadır. Antalya günümüze kadar kurulduğu dönemlerden beri pek çok tarihi döneme tanıklık etmiştir. Antalya, M.Ö. 159-138 yılları arasında Bergama Kralı Attalos tarafından kurulmuştur.

12. ve 13. yy sonlarına kadar süren Anadolu Selçukluları döneminde, Akdeniz donanmasının merkezi olmuştur. Bu dönemde kent tamamen sur içinde gelişerek iç kale kültürel-yönetimsel merkez işlevi görmüştür. Daha sonraki siyasi değişimler sonucu 15. ve 16.yy'a gelindiğinde kentin sur dışına kuzeye doğru büyüdüğü ve kent merkezinin sur dışında oluştuğu görülür.

Türkiye'de yaşanan teknolojik gelişmeler sosyal ve ekonomik yapı ile birlikte fiziksel yapıyı da etkilemektedir. Bu gelişmeler sonucu oluşan değişim Antalya'da kendini göç olarak göstermiştir. Aldığı göçler sonucu kentin kentsel alan gereksinimleri büyük ölçüde artmıştır. 15.yy'dan 19.yy'a kadar Antalya'nın nüfusu 15 000-20 000 civarına kadar ulaşmıştır. 1917-50 yılları arasında bakıldığında ise nüfustaki artış oranı %50 ile ülke ortalamasına eşittir. Daha sonra ise ülke ortalamasını aşan nüfus artışları görülen kentte 1950-60 yılları ile 1960-90 yılları arasında nüfus artışlarının farklı değerlendirilmesi gerekmektedir. İlk dönem 1950-60 yılları arasındaki nüfus artışları kırdan kente göç olarak değerlendirilmelidir. 1960-90 yıllarını kapsayan ikinci dönemde ise kent kırdan kente göçlerin yanı sıra diğer illerden de göç almıştır .

Kentin gelişimi eski yerleşim odağı olan kale ve çevresindeki kent merkezinden başlamıştır. Kentin genel biçimi, merkez çevresinde yoğunlaşan bir ana yerleşme kitlesi ve bu kitleden bağımsız ana yollar üzerinde gelişen irili ufaklı yerleşmelerden oluşmaktadır. Yoğun nüfus artışı hızlı büyümeyi beraberinde getirmiştir. Kent merkezinin yanı sıra Konyaaltı sahil bandının kuzeyi, Arapsuyu mevki ve Lara-Güzeloba arasında kalan alanlar gibi yerleşim açısından cazip bölgeler oluşmuştur.

6.1. Alan Çalışması İçin Seçilen Bölgenin Tanıtılması

Antalya'daki nüfus artışları sonucu yeni yerleşim alanları oluşmuştur. Yeni yerleşim alanları belirlenirken oluşan aşırı nüfus artışı Antalya'nın tamamının isteklere ve baskılara göre düzenlenmesine neden olmuştur. Daha öncede belirtildiği gibi yerleşim açısından çekici noktalar Konyaaltı sahil bandının kuzeyi, Arapsuyu mevki ve Lara- Güzeloba'ya kadar olan alanlardır. Çekici noktalara bakıldığında kıyı baskısı net olarak görülmektedir. Bu çekici noktaların bir bölümünü oluşturan bölge çalışma bölgesi olarak seçilmiştir. Alan çalışması için seçilen bölge Talya Otel'i ile başlayan ve Dedeman Otel'i'ne kadar devam eden konut alanlarının oluşturduğu yerleşim bölgesidir (Şekil 3).

Şekil 3. Lara'nın uydu görüntüsü

6.1.1. Yerleşimin Doğal Özellikleri

Alan çalışması yapılan bölgenin doğal özelliklerinin hem planlama kararları olarak, hem de alan çalışması yapılan bölgedeki kullanıcıların tercih nedeni olarak ön planda olmasından dolayı yerleşimin doğal özellikleri ayrı bir bölümde incelenmiştir.

Antalya'nın doğusunda yer alan Lara bölgesi kumsal ve kayalık iki farklı özellikte doğa yapısına sahip olan bir kıyı bölgesidir. Lara bölgesi toplam 18.5 km uzunluğundadır. Kıyıların sınıflandırılması bakımından baktığımızda 'alçak kıyılar' ve 'yüksek kıyılar' olarak tanımlanan kıyıların birlikteliğini bu bölgede görmek mümkündür. Bu bölge alçak kıyılar sınıfına giren 'Lara Kumsal' bölgesi ile 'yüksek, dar kıyılar' sınıfına giren 'Lara Falez' bölgesinden oluşmaktadır. Alan çalışması yapılan bölge 'Lara Falez' bölgesi kapsamındaki bölgede bulunmaktadır.

Lara kumsal bölgesi; 10 km uzunluğunda deniz kıyısında , bazı kısımlarda derinliği 250 m. 'ye ulaşan genişlikteki kumsallık alanlar ile gerisindeki Kundu Ormanına dahil ormanlık alandan oluşmaktadır. (Erol, 1993).

Lara Falez bölgesi ise yaklaşık 8.5 km uzunluğundaki bölümü kapsamaktadır. Lara Falez bölgesi ise denizden yükseklikleri 10 m.' den 35 m. 'ye kadar değişen falezlerden, küçükü büyüklü koylardan ve denize uygun eğime sahip plaj alanlarından oluşmaktadır.

Antalya'daki nüfus artışı sonucu oluşan kıyı baskısı ile Antalya ili, kentine özgü kültürünü ve kimliğini kaybetmeye başlamıştır. Yoğun yapılaşmanın neden olduğu yerleşim alanlarının gelişiminin hızlanması sonucu kentin sosyal, doğal ve yapay çevre kalitesinde bozulmalar görülmektedir. Falezler, Antalya'ya değer kazandıran en önemli doğal değerlerdendir. Antalya ili kendine özgü doğal ve yapay nitelikleri ve kültürel süreç içerisindeki uygarlık birikimleri ile kazandığı kimliğini yitirmektedir. Özellikle doğal tahribatın yaşandığı bölgede kent kimliği zarar görmektedir. Çalışma alanı olarak seçilen bölge falezler üzerine kurulmuş yoğun yapılaşma bölgesidir (Şekil 4,5).

Şekil 4: Falezlerden eski bir görünüm

Şekil 5. Falezlerden genel bir görünüm

Genellikle dayanıklı kayalardan oluştuğu için değişiklik göstermediği intibası yaratmasına rağmen değişim süreci falezlerde de sürmektedir. Zaman zaman kaya göçmeleri, heyelan görülebildiği gibi yavaşta olsa aşınarak gerilemektedir.

Dik ve kayalık kıyılar genellikle denizlerin karayı istila ettiği kıyı bölgelerinde gözlenir ve bu gibi bölgelerde kıyı yarlarının ancak üst kenarından "kıyı kenar çizgisi" geçirilmelidir. Örneğin, Antalya şehri böyle bir kıyı yar'ının hemen kenarında kurulmuştur (Erol, 1993).

Şekil 6. Falezlerden şehrin genel görünümü

İçi boşluklar, mağaralarla dolu olan kalkerlerin ve travertinlerin oluşturduğu bu yar, halihazırda üzerindeki ağır binaların yükünü çekemediği ve dibi dalgalarla oyulmuş olduğu için yar boyundaki binaların kaymaya başladığı bilinmektedir . Kıyı yarlarının kıyı kenar çizgisi yavaş da olsa karaya doğru hareket etmektedir (Erol, 1993). Bu özel durumları ile önceden gerekli envanterler ile kullanım kararlarının özenle incelenerek planlamaya aktarılması gerekliliği bulunmaktadır. Kıyı kayalıkları kıyı erozyonunun en şiddetli olduğu yerlerdir. Kıyı ve kıyı kenar çizgisi kavramlarının yanı sıra, sahil şeridi, kıyı kuşağı kavramlarının düzenleme ve planlamalara esas olacak şekilde açıkça tanımlanması gerekmektedir.

Şekil 7. Falez kıyı yapısını gösteren bir görünüm

3830 sayılı Kıyı yasasına ilişkin yönetmeliğe baktığımızda kıyıların dar yüksek kıyıları ve alçak basık kıyıları olarak belirtildiğini görmekteyiz. Kanuna ilişkin yönetmelik ile dar yüksek kıyı özelliği gösteren kıyılarda kıyı kenar çizgisi falezlerin üst sınırından geçirilmektedir. Yönetmelikte de falezin deniz hareketlerinden oluştuğu kabul edilmektedir. Bu konu Ek 2'de 3830 sayılı kıyı yasası ve yasaya ilişkin yönetmelikte detaylı olarak

belirtilmektedir. Jeomorfolojik açıdan falez kıyı yapısı oluşumlarından dolayı korunması gereken doğal kaynaklarıdır.

6.1.2. Yerleşimdeki planlama kararları

Antalya 1950'li yıllara kadar nüfusu 50 000 civarında olan tarım ve hizmet sektörlerinin ağırlıklı olduğu, bugünkü yat limanının bulunduğu iskele, kale içi ve kale civarındaki birkaç mahalleden oluşan bir sahil kenti idi. 1950'de başlayan göç, kentleşmenin getirdiği nüfus artışı ile Antalya'nın ekonomisi olumsuz etkilenmiştir. 1960 yılındaki I. Beş Yıllık Kalkınma planında "turizm" in geniş bir yer tutması, 'Turizm gelişme bölgesi' ilan edilmesi ve Antalya'nın bu bölgede olması sonucu bozulmamış doğal kimliği ve doğal özellikleri ile ön plana çıkmıştır. Daha sonraki dönemlerde hazırlanan planlarda da Antalya'nın kıyı kenti kimliği ön plana çıkarılmamış, kara kenti gibi planlanarak Lara ve Konyaaltı plajlarının dışında halkın kıyılardan kamu yararı amacına kullanılmasına yönelik bir karar çıkmamıştır. Halkın kıyı ile bütünleşmesi sağlanamamıştır.

İlk olarak 1973 yılında Turizm Bakanlığı tarafından Antalya'nın ana planları İskandinav Planlama ve Geliştirme Örgütüne (SPDA) hazırlanmıştır. Aynı dönemde Antalya Bölgesi Turizm Nazım İmar Planı hazırlanmıştır. Bu planlamada 2000 yılı için ön görülen yatak kapasitesi 175 000 varsayılmıştır. Ancak 2000 yılındaki yatak kapasitesi 230 000'e ulaşmıştır. 1975 yılında bölge için önemli üç projeye başlanılmıştır. Batıda "Güney Anadolu Projesi" (70 000 yatak kapasiteli), tarihi Side kent projesi, Sorgun Titreyen Göl mevki turizm alanı (12 000 yatak kapasiteli) ve Kaleiçi projeleri alt yapıları devlet eli ile yapılan önemli projelerdir. 1977 yılında yapılan planlamada Lara bölgesi de yer almaktaydı. Bu sebeple bu aşamadan sonraki planlama kararları 'Lara Falez bölgesinde alınan planlama kararları' bölümünde verilmiştir.

Yerleşimin yapısı gereği planlama yaklaşımları açısından da bölge iki farklı bölümde incelenmiştir. Fakat konumuz gereği çalışma alanını oluşturan bölüm olan 'Lara Falez Bölgesi'nin planlama kararları üzerinde ayrıntılı durulmuştur.

a. Lara Falez Bölgesinde Alınan Planlama Kararları :

Lara Falez bölgesinde alınan planlama kararlarına bakıldığında özellikle "kar ve ticaret" amaçlı planlama anlayışının ön plana çıktığı görülmektedir. Kıyı mekanı düzenleme (yönetim) ilke kararlarında "toplum ve kamu yararı" göz ardı edilerek "kent ve kentinin genel

hak ve çıkarları" dikkate alınmayarak kentlinin kıyıdan yararlanması engellenmiştir. Amaç tarihsel ve doğal çevrenin koruma-kullanma dengesi içinde sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda düzenlenmesi olmalıdır. Lara falez bölgesi, travertenlerin bütün karakteristiklerinin detaylı olarak bulunduğu ve ortalama 630 km² ye yayılım gösteren doğal bir özelliğe sahiptir.

1977 yılına kadar Antalya'da yapılan planlama çalışmalarından bir sonuç alınamamıştır. İlk imar planı 1957 yılında İller Bankası'na yaptırılmış fakat birkaç mahalleden ibaret kalmıştır. 1965 yılında ise Y.Mimar Bülent Berksan tarafından yapılan plan ise eski planın yanlışlıklarını düzeltmekten öteye gidememiştir. 1977 yılında ise kent planının yapımı şehir plancısı Zühtü Çan'a verilmiştir. 1/25 000 ölçekli hazırlanan nazım plan çalışmaları yapılarak Antalya Belediyesi Planlama Bürosu ile hazırlanan planlar 1980 yılında onaylanmıştır. Kentin doğusunda yaklaşık 8.5 km.'yi kaplayan Lara Falez bölgesindeki ilk ciddi planlama 1977 yılında yapılmıştır.

Daha önceki planlarda olmayan ve 1979 yılı 1/5000 ölçekli nazım imar planında alınan en önemli kararlardan birisi kıyıların, kamuya açık alanlar ile 10 000 'i Lara Falez bandında, 6 bin 500'ü Arapsuyu'nda olmak üzere kent toplamında yaklaşık 20 000 turistik yatak kapasitesi oluşturacak, turistik tesis alanlarına ayrılmasıdır.

Bir diğer önemli kararsa Lara'da kıyıdaki falezlerden itibaren ortalama 150 m derinlikte ve toplamda yaklaşık 8.5 km uzunlukta bir bandın "Doğal Sit" alanı kapsamına alınmasını sağlamak ve bu bandın ilk bölümünün kamuya açık alanlar, ikinci bölümünün ise turistik tesis alanlar olarak düzenlenmesidir.

Planlama kararları ile turistik tesislerin ilk bölümde halkın kullanımına açık olacak şekilde planlanması, ikinci bölümde ise konut alanlarının daha gerilerde yer almasını sağlayan bir planlama yaklaşımı izlenmiştir. Ayrıca üç farklı kısıtlama getirilerek turistik tesislerin mülkiyet desenine ve doğal yapıya uygunluk amacına uyulmaya çalışılmıştır (Çöldoğan, 2002).

Lara Falez bölgesi için doğal sit sınırı kararlarındaki değişiklikler de önemli planlama değişikliklerine neden olmuştur. 23 Temmuz 1983 gün ve 18113 sayılı R.G.'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, tabiat varlıklarını, Madde 3.2 "Tabiat Varlıkları : Jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere

ait olup, ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerlerdir" şeklinde tanımlanmaktadır.

Aynı kanunda "SİT" ise:

Madde. 3.3 "SİT:tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, önemli hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlardır" şeklinde tanımlanmaktadır.

Aynı kanun ile kurulmuş olan ve korumaya ilişkin genel kuralları saptamakla yükümlü bulunan "Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu" da "Doğal Sit Alanlarını Korumaya Yönelik Koşulları" 28 Haziran 1988 gün ve 24 sayılı kararı ile belirleyerek şöyle açıklamaktadır:

"Jeolojik devirlerde, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup, ender bulunmalar; özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan alanlara Tabii Sit (Doğal Sit) denir." Bu tanımın ardından da bir doğal sit alanı içerdikleri önem itibari ile ikiye ayrılmıştır.

"1. İlginç özellik ve güzelliklere sahip olması ve ender bulunması nedeniyle mutlak korunması gerekli olan ve korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak Sit alanlarına 1. Derece Tabii (Doğal) Sit alanı denilmesine, bu alanlarda bitki örtüsü, topografya, silüet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir eylemde bulunulmayacağına,

2. Doğal yapının korunması ve geliştirilmesi, yapının kamu yararı göz önüne alınarak kullanıma açılacak alanlarına II. Derece Tabii (Doğal) Sit Alanı denilmesine, İlgili yasanın ve Yüksek Kurulun bu tanımlamaları ışığında, "Antalya / Falez" dokusunu irdelediğinde "Falezlerin" Tabiat Varlıklarından olduğu saptanmıştır. Bu saptamaların ardından "koruma" altına alındığı belirtilmiştir (Mimarlar Odası, 1996).

1983- 1984 yılları arasında Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nca Lara Falez bölgesindeki doğal sit alanı sınırının değiştirilmesi, Turizm Bakanlığı'nın turizm yatırım politikalarını değiştirmesi sonucu Lara Falez bölgesi imar planlarında revizyon yapılmasına karar verilmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı o dönemde turistik tesislerin deniz ile doğrudan ilişkili olması gerekliliğini savunmuştur. Bunların sonucunda da 1985 yılında revizyon çalışmalarına başlanılmıştır.

Revizyon çalışmalarında ana ilke olarak, yürürlükteki imar planına göre imar uygulaması görmüş alanlar korunmuş, halka açık alanlar, geride kalan konut alanları, havalandırma koridoru gibi düşünülerek denize dik konumlandırılmıştır. Kıyı boyunca dizilen turistik tesislerin aralarında yeşil alanlar bırakılmıştır. Turistik tesisler için ayrılan parsellerde her parselin denizden cephe alması sağlanmış ve parsel büyüklüğünün en az 5 000m² olması koşulu da getirilmiştir. Planlarda kamuya ayrılan alanlarda kamu eline geçmeden inşaat uygulaması yapılamayacağı not olarak eklenmiştir. Denize paralel bir set oluşumunu önlemek içinde denize bakan cephe uzunluğuna sınırlama getirilmiş ve falezlerden itibaren 30 m. 'ye indirilen "Doğal Sit Alanı" içinde yapı ve harfiyat yapmak yasaklanmıştır.

Koruma amaçlı "Doğal Sit" olarak belirlenen sit sınırının kara yönündeki mesafesi 150 m olarak saptanmıştır. Fakat Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nca 10 Eylül 1983 tarihinde verilen bir kararla bu mesafe kıyıya paralel olarak 35 m.'ye indirilmiştir. Bu karar bölge için çok önemlidir.

Kararın ardından bu bölge için 1/5 000 ölçekli İmar planı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nca incelenmiş ve 4 Eylül 1985, 1379 sayılı kararla uygun bulunarak yapılmasına geçilmiştir. Bölgede doğal sit sınırının 35 m. 'ye inmesi ile yaşanan ilk tahribat Dedeman Oteli'dir (Şekil 8, 9).

Şekil 8. Bölgedeki bir otelin genel görünümü

Şekil 9. Bölgedeki bir otelin plajından Falezlerin görünümü

Lara Falez bölgesinde oluşan fiziksel bozulmalar nedeni ile kente kimlik kazandıran ve simgesel nitelik taşıyan "falezler" ve gerisindeki yapılaşma nedeni ile kent silueti zarar görmüştür. Planlama kararlarındaki tadilatlar , turizmi teşvik amacı ile verilen inşaat taban alanı ve yükseklik serbestlikleri ile kent kimliği zarar görmüştür.

Antalya imar plan hükümlerince su basmanı kotu + 0.50 m. 'dir. Lara imar planında ise konutlarda +0.50 m ,turistik tesislerde ise +1.00 m olarak belirlenmiştir. Fakat Antalya belediye meclis kararı ile konut alanlarının su basmanı kotu +2.50'ye çıkarılmış ve kotun altında birinci bodrum katın iskan edilmesine karar verilmiştir. Kat ilavesi sonucu Lara'daki yapı yoğunluğu 0.30 oranında arttırılmıştır. Fakat artan yoğunluğun getirdiği sosyal ve teknik altyapıya ek bir ilave yapılmamıştır. İmar adalarındaki su basmanı kotu belirlenirken Lara bölgesi gezi yolunun (eski Lara yolu) deniz tarafına eğimli arazi nedeni ile ve mevcut kot verilmesi nedeni ile kırmızı kot olarak adlandırılan bu kotlarda iki katlı olması gereken yapılar beş kata kadar çıkmaktadır. 1986 yılında Antalya Belediye Meclisi, 3194 sayılı İmar Yasası ve ekleri yönetmelik hükümlerine aykırı olmasına rağmen plan lejantındaki yapı emsalini belirleyen inşaat alanı tamamını değiştirerek kapalı çıkmaları, her katta 16m² merdiven alanını ve bodrumda yapılacak servis alanlarını inşaat alanına dahil etmemiştir. Ayrıca 1988'de aldığı bir kararla turistik tesislere yapılanma emsali dışında bir kat ilavesi vermiştir. Bu karar 26.12.1985 gün ve 49500 sayılı genelge ile Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yayımlanmıştır. Genelge; "mevcut ya da yeni yapılacak turistik tesislerin kapasitelerinin yükseltilmesi amacı ile yapılacak proje ve imar planı değişiklik tekliflerinin mümkün olduğu kadar olumlu sonuçlandırılması, kat ilave etmek, ek bina yapmak isteyen

girişimcilere imar izni verilmesi, özel tadilatlarla istisnai müsaade kolaylığının temini "ni kapsamaktadır (Mimarlar Odası, 1996).

1985'li yıllardan sonra turizmin hızlanması, turizme teşvikin artması sonucu bölgede konut alanı olan çoğu arsa sahipleri arsalarının turistik tesis alanına dönüşmesi talebinde bulunmuşlardır. 1989-1994 arasında turistik tesise dönüşen konut alanı bir çoğu çok küçük olan parseller nedeni ile tekrar belediyeye girişimde bulunarak arsaları konut alanına dönüşmüştür. Bu dönüşümler nedeni ile turistik tesis ruhsatı ile inşaat başlamış, turistik tesislere verilen kat ilavesi yapılarak kat yoğunluğu artırılmıştır. Alınan planlama kararlarının oluşturduğu rahatsızlık sonucu (yapı yoğunluğu artışından dolayı) 'Kıyı Komisyonu' oluşturulmuştur. Komisyon tarafından yapılan çalışmalar sonucu 1990 yılında olumlu bir adım atılarak Lara Falez bölgesi doğal sit sınırı kıyından 60 m'ye çıkarılmış ve yapı yoğunluğu yönetmeliklerdeki haline getirilmiştir. Fakat bu olumlu gelişme sadece 15 gün sürmüş ve ikinci bir belediye meclis kararı ile iptal edilerek bölge yeniden yoğun yapılaşmaya açılmıştır.

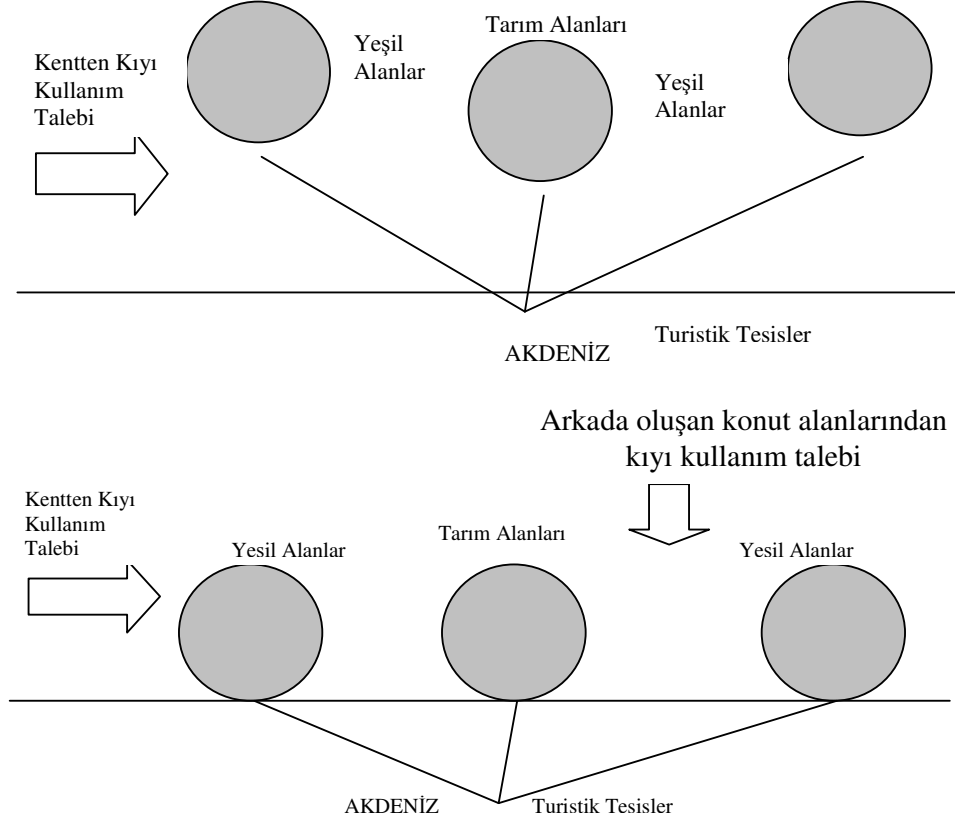
Lara İmar Planı ile Antalya Nazım İmar planında, kıyı kullanım ilke kararlarında yapılan değişiklikler bölgedeki olumsuz değişmeyi desteklemiştir. Antalya Kenti Nazım İmar Planı'nda alınan özellikle iki karara baktığımızda bu çelişkiyi görmek mümkündür. Bu iki karar şöyledir :

Birincisi; "arazi başına kentleşme maliyetini minimize, sosyal faydasını maksimize eden optimal bir kent makroformu elde edilmesi" ve ikincisi ise kenti doğudan çevreleyen tarım alanlarının korunması" dır. Fakat yapılan planlama ile tarımsal karakteri korunacak yerleşim alanları %80 gibi yüksek bir emsalle iskana açılmıştır. Kentin ticari ve idari merkezinin batıya kaydırılması öngörülürken yerleşim alanlarının Lara İmar Planı ile doğuya kaydırılması da çelişkili bir yaklaşımdır .

Şehrin batısında kıyı tamamen halka açılarak parklara dönüştürülmüştür(Konyaltı kıyıları). Doğuda ise kıyının gerisindeki tarım alanları konut alanına dönüştürülerek nüfus potansiyelinin tesisler arasındaki geçitlerden sahile açılmasına olanak vermiştir (Şekil 10).

1992 yılında yapılan 1/25 000 ölçekli Nazım İmar Planı'nda mevcut planlar göz önünde tutularak 2010 yılında 1 500 000 kişinin barınacağı öngörülen kentte ek nüfus için gerekli kentsel donatılar ve gerekli yerleşim alanlarının düzenlenmesi gerekçesi ile yeni bir revizyona gidilmiştir. Fakat plan kentteki spekülatif baskılara yer vermediği için revize

edilmesi kararı alınmıştır. Bu baskıların en büyüğü verimli tarım topraklarının konut bölgesine dönüşme isteğidir.

Şekil 10. Nazım İmar planına ilave ile kıyı kullanım talebindeki değişim (Mimarlar Odası, 1996)

Yeni kıyı yasası ile getirilen 100 m sınırı ile yapı hakkı azalan kesimler eski imar durumlarına uygun inşaat hakkı ile turizm alanından konut alanına dönüştürülmüştür. Planla "Turizm Tesis Alanı" olarak belirlenen Lara Sahil Bandı, konut alanlarına dönüştürülmüştür.

Belediye Meclisi'nin 27.10.1992 gün ve 429 sayılı; 06.11.1992 gün ve 469, 474, 475 sayılı; 08.02.1993 gün ve 12, 33, 59 sayılı; 14.10.1992 gün ve 401 sayılı; 04.03.1993 gün ve 148, 150 sayılı vb. kararları ile Lara'da yapılan tadilatlar esnasında inşaat haklarının korunması prensibi sonucu kıyı kenar çizgisinden dolayı küçülen parsellere bu inşaat hakkının kullandırılması doğrultusunda verilen izin sebebiyle Antalya falezleri üzerinde yüksek ve lineer bir yapı durumu oluşarak (belediye meclis kararları ile turistik tesis alanından konuta

dönüştürülen alanlara tadilatlarla taban inşaat alanı ve kat serbestliği getirilerek) arka plandaki yapıların görüş ve rüzgarı kesilmiş, kent silueti olumsuz yönde etkilenmiştir.

Bir dönem ek kat alabilmek için süren turistik alanlara dönüşme çabası daha sonra yerini konut alanına dönüşmesi çabasına bırakmıştır. Öncelikle parsel bazında karşılanan istekler daha sonra 08.12.1993 yılında alınan 488 no'lu karar ile Talya oteli ve Düden Çayı arasında kalan alanda kullanım serbestliği getirilerek konut alanı olarak kullanımda yapı yoğunluğu E:0.60, turistik tesislerde ise E:0.80 olarak belirlenmiştir

1994 yılında yerel yönetim Antalya bütünü için UTТА Şirketi'ne vermiştir. Lara Kıyı Bandı adı altında Falez kesimi ve Plaj kesimi olarak iki aşamada yürütülen 171000 ölçekli koruma ve geliştirme amaçlı imar planları ve eki konumundaki kentsel tasarım projeleri Kültür Bakanlığı , Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 04.04.1997 Tarih ve 3305 sayılı karar ile uygun bulunmuştur. Lara Kıyı bandı düzenleme projesinin açıklama raporuna baktığımızda bu alana ilişkin "Tabii (Doğal) Sit Alanları, Koruma ve Kullanma Koşullarına yönelik aldığı 19.04.1996 gün ve 417 sayılı ilke kararlarına değinilerek bölgenin önemi ve planlama kriterleri vurgulanmıştır .

Antalya Büyük Şehir bütünü için UTТА Şirketi tarafından hazırlanan 1/ 25 000 Ölçekli Yapısal Planda ve 1/5000 Ölçekli Nazım Planda "Lara Falez Kıyı Bandı Düzenlemesi; 4 No'lu Özel Stratejik Proje Alanı", "Lara Kıyı Bandı Düzenlemesi de; 13 No'lu Özel Stratejik Proje Alanı "olarak belirlenmiştir. UTТА tarafından hazırlanan 1/25 000 yapısal plan ve 1/ 5 000 nazım imar planı çalışmalarındaki eksiklikler, Mimarlar Odası ve Şehir Plancıları Odası'nda görevli Prof.Hande Suer, Prof Esat Suer ve Doç Dr. Mehmet Ocakçı tarafından belediyeye sunulmuştur. Eleştiriler doğrultusunda yapılan itiraz kabul edilmeyince Mimarlar Odası ile birlikte sekiz meslek odası tarafından 22.05.1997 tarihinde idari mahkemesine üç dava açılarak imar planının iptali istenmiştir. Antalya 2 No'lu İdari Mahkemesi meslek odalarının talebini, bilir kişilerin fikirlerini haklı bularak 14.05.1998 günlü kararı ile Antalya İmar Planını tümü ile iptal etmiştir. Fakat iki ayın sonunda bilirkişi raporlarındaki itirazlı alanlar plan dışı bırakılarak iptal edilen plan yeni imar planı olarak geçici şekilde devreye sokulmuştur.

Bölgede şu anda yine UTТА tarafından hazırlanan Falez Projesi başlatılmıştır. Bu proje kapsamında Talya Oteli'nden Kalpuzkaldıran Tesisleri'ne kadar olan bölge dört parçada incelenerek projeleri oluşturulmuştur. Projenin birinci bölümünü Talya Oteli ile eski Mezbaha

oluşturmakta, ikinci bölümünü eski Mezbağa ile Dedeman Oteli oluşturmakta, üçüncü bölümünü Dedeman Oteli ile Fener Park oluşturmaktadır. Dördüncü bölüm ise Fener Park ile Karpuzkaldıran Tesislerine kadar olan bölgeyi kapsamaktadır. Uygulamaya 28 Haziran 2002 tarihinde bu dördüncü bölgeden başlanılmıştır (Çöldoğan, 2002).

b. Lara Kumsal Alanında Alınan Planlama Kararları

Karpuzkaldıran askeri kampı ile Aksu çayı arasında kalan yaklaşık 10 km uzunluğundaki kıyı bölgesidir. 12 Eylül 1980 sonrası Antalya Belediyesi sınırları içine alınmıştır. 1980 yılında onanan 1/5 000 ölçekli nazım imar planında da bu bölge ile ilgili planlama kararlarına yer verilmiştir. Bu planlama da kıyıdaki kumsal alanı halkın yararlanabileceği plaj tesisleri, gerisindeki ormanlarda kamp alanları olarak önerilmiştir.

1984 yılında Lara kumsal bölgesi , Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca "Lara Turizm merkezi" olarak ilan edilerek 1985 yılında bu bölgede planlama çalışmalarına başlanmıştır. Daha sonra "Turizm Alanı" statüsü kazanarak 1986 yılında Belediye tarafından Kültür ve Turizm Bakanlığı ilkeleri doğrultusunda 1/5 000 ölçekli nazım imar planı hazırlanmıştır. Hazırlanan plan sonucu alınan kararlar ile; bölge de 27 500'ü turistik tesislerde, 5 000'i çadırli kamp turizm alanında, 12 000'i oba turizm alanında ve 20 500'ü kamu turizm alanlarında olmak üzere toplam 65 000 yatak kapasitesi yaratılmıştır. Ayrıca oluşturulan turizm kapasitesi nedeni ile yöre de 500 yatak kapasiteli bir yat limanı önerilmiştir. Bölgenin büyük bir kısmının kamuya ait olması planlama kararlarının değiştirilmesini önlerken bir kısmının ise kooperatif eline geçmesi sonucu 0.60 emsale sahip turistik alanlar, 0.80 emsale sahip konut alanlarına dönüştürülmüş ve kamuya ait deniz kıyısındaki alanlar ile bu alanlar yer değiştirmiştir (Çöldoğan, 2002).

6.1.3. Yerleşimdeki mevcut durum ve yaşanan sorunlar

İnsanlığın varoluşundan çok uzun yıllara dayanan ve yaklaşık 7 milyon yıl gibi bir süreçte oluşan "Falezler" Antalya'nın en önemli doğal ve tarihi güzelliklerindedir. Böyle doğal güzelliğe sahip bir bölgenin bugün yaşadığı sorunlar bölgenin bir kıyı kenti gibi planlanmamasından kaynaklanmaktadır. Bölgedeki planlama kararlarında bütüncül bir yaklaşım eksikliği bulunması, izlenen planlama kararlarının güncelleştirme amacından uzak olması, şahsi menfaatler doğrultusunda planlama kararlarındaki değişimler sonucu bölgede sorunlar her geçen gün daha da büyümüştür. Kıyının tükenebilir bir kaynak olduğu temeline

dayanması gereken kıyı mekanı ve gerisindeki konut alanı sürdürülebilir planlamadan uzak gelişmeler sonucunda mevcut durumun oluşması sağlanılmıştır.

Alan çalışması yapılan bölge ilk olarak turizm bölgesi olarak yapılaşmaya açılan fakat daha sonra konut bölgesine dönüştürülen bir bölgedir. Bölgede bir çok turistik tesis bulunmaktadır (Şekil 11, 12, 13).

Şekil 11. Bölgede bulunan turistik bir otel.

Şekil 12. Antalya'nın ilk beş yıldızlı oteline genel bir bakış

Antalya'nın, falezlerin üzerine inşa edilmiş, şehir merkezinde özel plajı olan beş yıldızlı ilk otelinin önünden devam eden Fevzi Çakmak caddesinin diğer tarafında ise konut blokları yükselmektedir. Bu bölge alan çalışması kapsamındaki diğer bölgelerle kıyaslandığında yapı yoğunluğunun daha az olduğu görülmüştür.

Şekil 13 Alan çalışması yapılan bölgedeki diğer bir turizm tesisi.

Bölgeden Lara'ya doğru Tevfik Işık caddesinden devam ederken yolun gerisindeki konut gruplarının alt ve zemin katlarının işyerleri olarak kullanıldığı görülmüştür. Eski Mezbaşa mevkiinden sonraki bölgede daha yeni ve yoğun yapılaşmaların başladığı gözlenmektedir. Tevfik Işık caddesi bir kavşak ile Metin Kasapoğlu caddesine bağlanmaktadır. Kavşağa gelmeden Tevfik Işık caddesinden bir yol ayrımı ile 'Eski Lara' yolu olarak adlandırılan yola dönelebilmektedir. Bu yol ayrımından yapı gruplarına doğru baktığımızda kat serbestliği dikkat çekmektedir. Bir çok katlı bina gerisinde görülen konutlara göre daha yeni bir yapı olduğu için planlama kararları farklı uygulanmıştır (Şekil 14).

Şekil 14. Eski Lara yolunda bulunan konut gruplarına uzaktan bir bakış

Alan çalışmasında 'Eski Lara' yolu esas alınarak incelemeler bu yönde yapılmıştır. Bunun sebebi de falezlerin hemen ardındaki konut gruplarını barındırmasıdır (Şekil 15).

Şekil 15. Konut gruplarının falezlerden görünümü

'Eski Lara' yolu üzerinde devam ederek bölgedeki konut gruplarına baktığımızda konutların kat yoğunluğunun arttığını görebilmekteyiz. 'Eski Lara' yolu bölgede denize en yakın devam eden yoldur. Bu yolun gerisindeki konut alanı da denize en yakın konut gruplarını oluşturmaktadır.

'Eski Lara' yolu üzerinden konut gruplarına baktığımızda gerisindeki konutların daha az katlı, önündeki konutların da daha çok katlı olduğu tespit edilmiştir. Bölgedeki planlama anlayışı ile yüksek blokların gerisinde kalan konutlar rüzgar ve manzara yönünden olumsuz etkilenmektedirler (Şekil 16).

Şekil 16. Eski Lara Yolundaki konutlara ve bu konutların önünde yeni bir yapılaşma için açılan alana bir bakış

Şekil 17. Falezlerin hemen üzerinde yapımına başlanan restoran inşaatından görünüm

Şekil 18. Bölgede katlı yapılaşmanın sürdüğünü gösterir bir inşaat

Şekil 19. Bölgede yapılaşmanın sürdüğünü gösterir bir inşaat

Şekil 20. Bölgedeki konutlardan bir görünüm

Şekil 21. Bölgede düzenlenmekte olan yaya yolundan bir görünüm

Şekil 22. Bölgede turizmin canlı olduğu yerlerden biri Karpuzkaldıran Şelalesi

Şekil 23. Bölgede turizmin canlı olduğu yerlerden biri Karpuzkaldıran Şelalesi

Alan çalışması yapılan bölge için halkın denizden yararlanabileceği tek plaj 'Bambus' plajıdır. Özel bir işletme plajı olan bu plajdan halk ücret karşılığında yararlanmaktadır (Şekil 24).

Şekil 24. Bambus Plajı

Alan çalışması yapılan bölgede yer yer kirletilmiş kısımlara da rastlanmıştır.(Şekil 25)

Şekil 25. Alan çalışması yapılan bölgede rastlanılan kirletilmiş yerlerden bir görüntü
Alan çalışması yapılan bölgedeki tespitler aşağıda özetlenmeye çalışılmıştır. Bunlar:

- a. Alan çalışması yapılan bölgedeki en önemli sorun yoğun, çok katlı yapılaşmadır. Tespitlerin yapıldığı Talya Oteli ile Dedeman Oteli arasındaki kalan bölgede kat yoğunluğunun kıyı mekanının gerisinde kalan konutların manzara ve rüzgar yönünü olumsuz etkilediği tespit edilmiştir. Falezlerin oluşturduğu kent kimliği bakımından da yoğun yapılaşma ve kat yoğunluğu falezlerin varlığını ikinci derece görünüme düşürmektedir
- b. Alan çalışması yapılan bölgede tespit edilen diğer bir sorunda halkın kıydan yararlanamamasıdır. Bölgede bulunan en bakımlı denizden yararlanma noktası Bambus plajıdır. Bu plajdan yararlanmak içinde halk ücret ödemek zorundadır.
- c. Alan çalışması yapılan bölgedeki tespitler sırasında 'Eski Lara yolu'ndan Dedeman Oteli'ne doğru ilerlerken Dedeman Oteli'ne yakın bir bölgede yolda bozulmalar olduğu tespit edilmiştir (Şekil 26).

Şekil 26. Bölge yollarında tespit edilen bozulmalara bir örnek

6.2. Alan Çalışması İle Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi

Alan çalışması yapılan bölgede 12 Mayıs 2006 tarihinde yapılan incelemelerde soruları önceden belirlenen anket, 100 hane halkına uygulanmıştır. 25 sorudan oluşan anket soruları bölge genelinde uygulanarak tespitler yapılmaya çalışılmıştır (EK 4). Hazırlanan anket soruları ile ulaşılmaya çalışılan bilgiler şunlardır:

a. Aile yapısı: Aile yapısının saptanabilmesi için bireyin yaşı, öğrenim durumu, iş durumu, aile birey sayısı, ailede kaç kişinin çalıştığı değerlendirilmeye çalışılmıştır.

b. Gelir durumu: Son on beş yılda yoğun yapılaşmanın yaşandığı bölgenin maddi olarak hangi gelir grubuna hitap ettiğinin saptanabilmesi için bölgede yaşayan bireylerin ekonomik yapısı ölçülerek gelir durumu saptanmaya çalışılmıştır.

c. Önceki ve mevcut konuta ilişkin saptamalar: Önceki konut, önceki konutun mülkiyet durumu, nasıl bir konut olduğu ve önceki konutu değiştirme sebepleri saptanmaya çalışılarak mevcut konutun neden tercih edildiği tespit edilmeye çalışılmıştır.

ç. Konut mülkiyeti ve oturma süresi: Mevcut konutta yaşayan hane halkının konut mülkiyet durumlarının ne derece önemli olduğunun saptanabilmesi için ev sahibi ve kiracı olma durumları, ev sahibi ise evi edinme durumları ve oturma süreleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

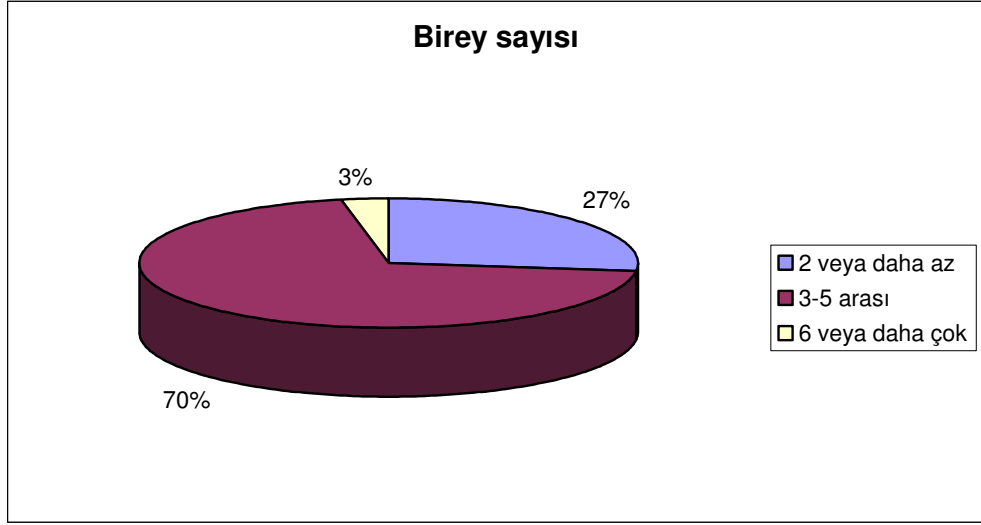
d. Mevcut konuta dair beğenilerin saptanması: Mevcut konuta dair beğeniler, tercih nedenleri ve sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Mevcut konutun sürekli oturlan mı yoksa ikinci konut niteliğinde bir konut mu olduğu, mevcut konutu tercih etme nedenleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

e. Mevcut konutun .yakın çevresine dair saptamalar: Özellikle bölgenin taşıdığı falez yapısının da kattığı değerler göz önüne alınarak konut ve çevresinin yaşayan hane bireyleri tarafından değerlendirilmesi sağlanarak onların gözü ile durum tespiti yapılmaya çalışılmıştır. Mevcut konut çevresindeki kentsel servislerin yeterli olup olmadıkları, kaliteli olup olmadıkları ve kullanımlarının ne sıklıkta olduklarına dair tespitler yapılarak mevcut konut çevresi değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bölgede yaşayan hane halkının bölge ile ilgili projelerden ne derecede bilgilendirildiği, planlama kararlarına katılmak isteyip istemeyecekleri saptanmaya çalışılmıştır.

6.2.1. Sosyal bulguların değerlendirilmesi

a. Hane halkı büyüklüğü (aile birey sayısı):

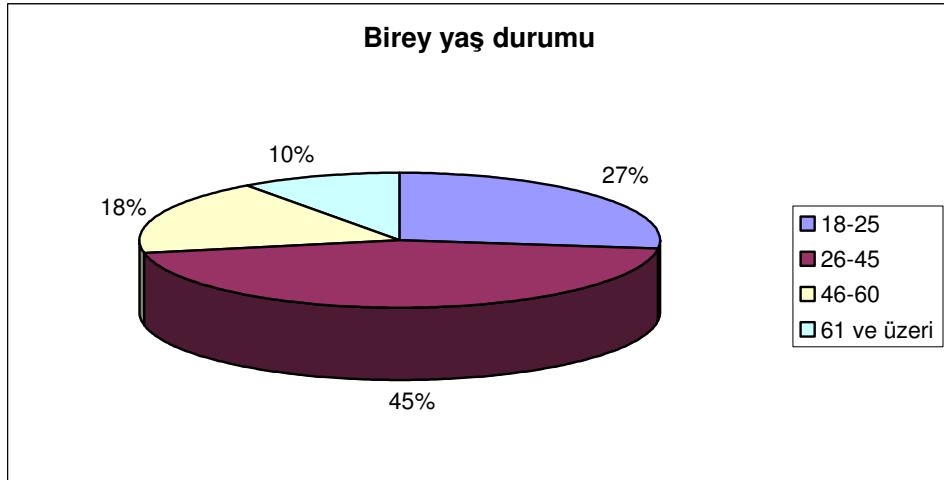
Yaptığım anket sonunda çıkan sonuçlara baktığımızda alan çalışması yapılan bölgedeki ortalama hane halkı büyüklüğünün 3 ile 5 kişi arasında olduğunu görülmektedir (Şekil 27).

Şekil 27. Anket uygulanan bölgedeki hane halkı sayısı

b. Hane halkı yaş durumu

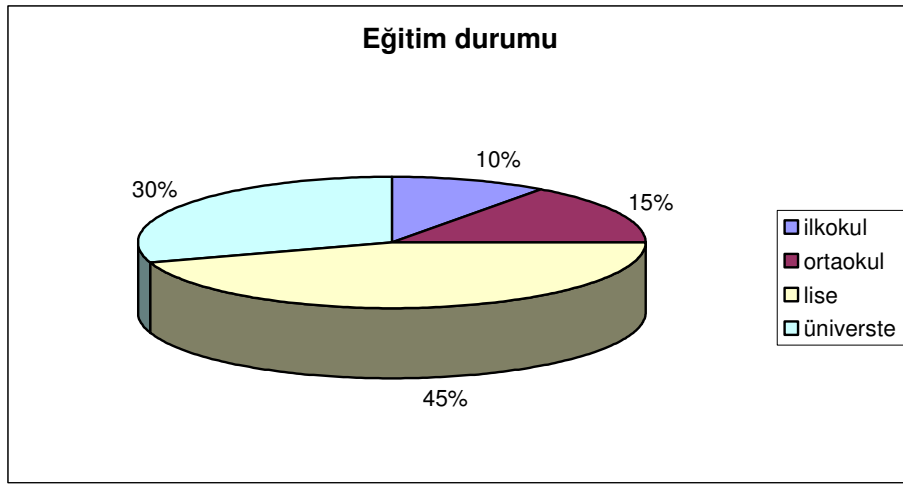
Alan çalışması yapılan bölgede hane halkının yaş durumunu gösteren grafik aşağıda verilmiştir (Şekil 28).

Şekil 28. Anket uygulanan hane halkının yaş durumu

c. Hane halkı eğitim durumları

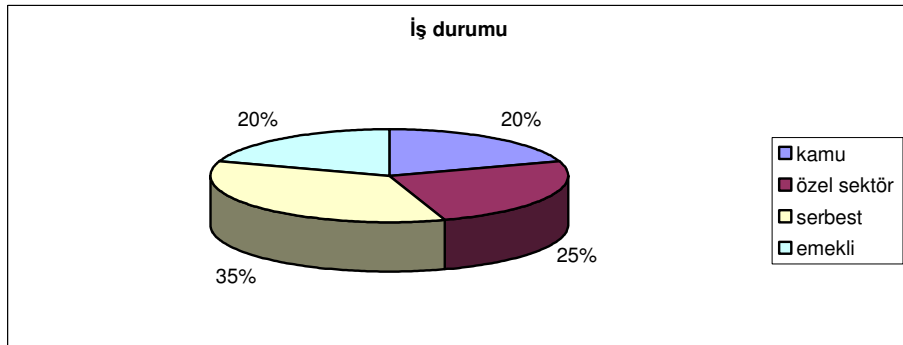
Eğitim kişilerin sosyal statülerini, zevklerini, değer yargılarını ve yaşam biçimlerini belirleyen önemli bir faktördür. Bölgedeki halkın eğitim durumu konut ve konut çevresi ile ilgili beğeniler, sorunlar saptanırken tespitleri büyük ölçüde etkilemektedir. Eğitim düzeyi yüksek kişilerin konutları ve çevrelerini değerlendirmeleri, çevrenin kalite ölçümü açısından değer taşımaktadır. Alan çalışması yapılan bölgedeki anket uygulanan hane halkının eğitim durumlarına bakıldığında %75 gibi bir çoğunluğun lise ve üniversite mezunu olduğu görülmektedir (Şekil 29).

Şekil 29. Anket uygulanan hane halkının eğitim durumu

ç. İş durumu :

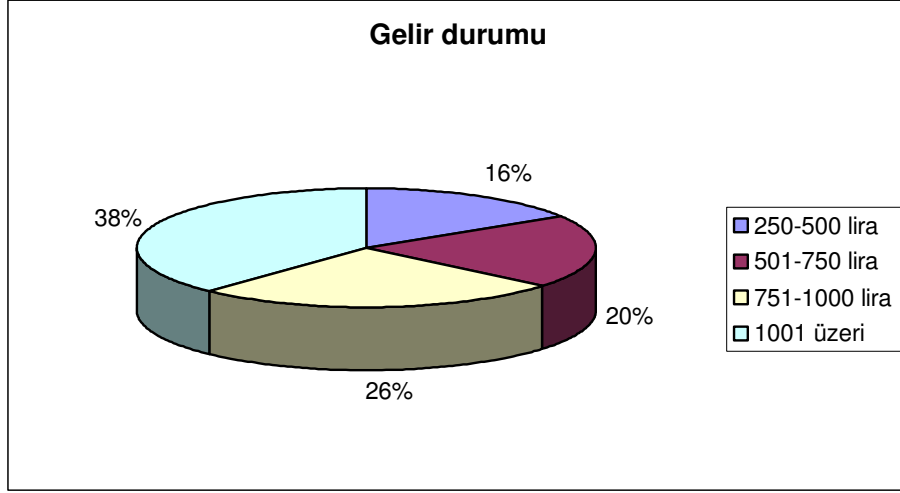
Alan çalışması yapılan bölgede uygulanan ankette iş durumları sorularak hane halkının toplumun içinde hangi sosyal grup içinde oldukları saptanmaya çalışılmıştır. Alan çalışması yapılan bölgedeki hane halkının iş durumları aşağıdaki grafikte verilmiştir (Şekil 30).

Şekil 30. Anket uygulanan hane halkının iş durumu

d. Hane halkının aylık gelir durumu :

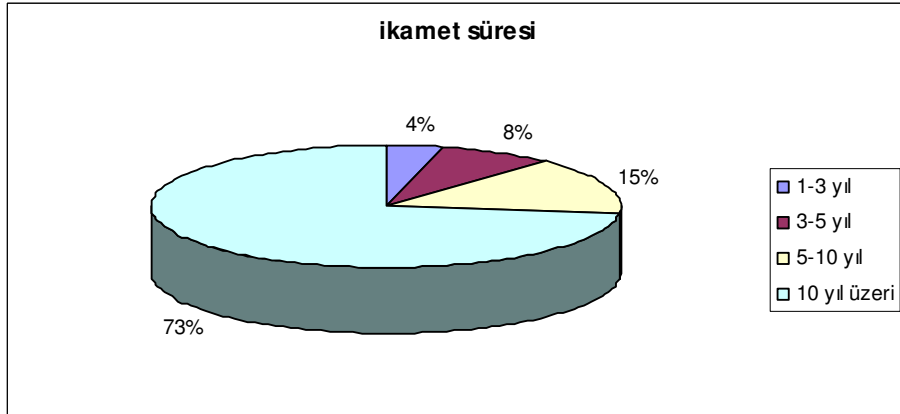
Alan çalışması yapılan bölgede hangi gelir düzeyine sahip kullanıcıların bu bölgedeki konutları tercih ettiği belirlenmeye çalışılmıştır. Gelir durumu ile konut seçimi doğrudan bağlantılı faktörlerdir. Gelir düzeyi yüksek kullanıcıların konut seçme özgürlükleri daha fazladır. Bölgedeki alan çalışması sonucu gelir düzeyinin ortalama 1 000 lira olduğu görülmüştür (Şekil 31).

Şekil 31. Anket uygulanan hane halkının gelir durumu

e. Antalya 'da ikamet süresinin değerlendirilmesi :

Bölge yeni bir yerleşim bölgesi olduğundan alan çalışmasında anket uygulanan hane halkına Antalya'daki ikamet süresi sorulmuş, anket uygulanan hane halkının % 73 gibi bir çoğunluğunun '10 yıldan fazla' süredir Antalya'da ikamet ettikleri saptanmıştır (Şekil 32).

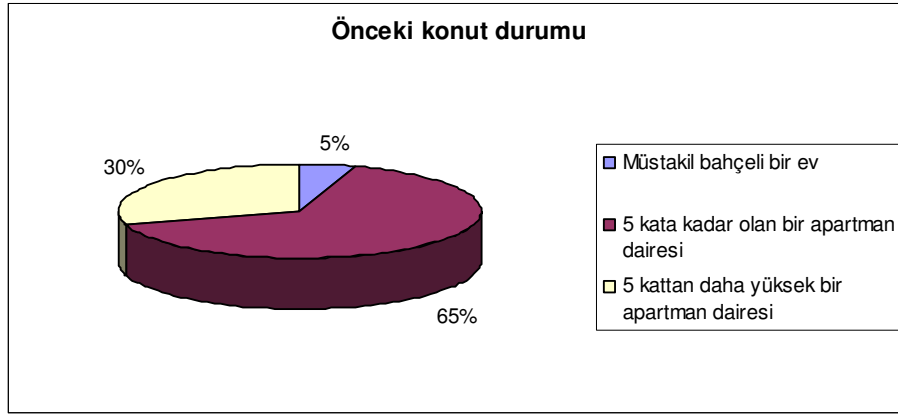
Şekil 32. Anket uygulanan hane halkının Antalya'da ikamet etme süresi

6.2.2 Önceki konutun değerlendirilmesi :

Bölgenin yeni bir yerleşim yeri olmasının alan çalışması yapılan bölgenin tercih edilmesine yardımcı olduğu düşünülerek bölge halkının önceki konutunun nasıl bir konut olduğu ve önceki konutun mülkiyet durumu tespit edilmeye çalışılmıştır.

a. Önceki konutun durumu :

Alan çalışması anket sonuçlarına baktığımızda %65 oranındaki hane halkının önceki konutunun '5 kata kadar olan bir apartman dairesi' olduğu tespit edilmiştir. (Şekil 33).

Şekil 33. Anket uygulanan hane halkının önceki konut durumu

Yapılan anket sonuçlarında anket uygulanan ailelerin %56'sının önceki konutlarında kiracı oldukları, %37'sinin ise ev sahibi oldukları belirlenmiştir.

b. Önceki konutu değiştirme nedenleri :

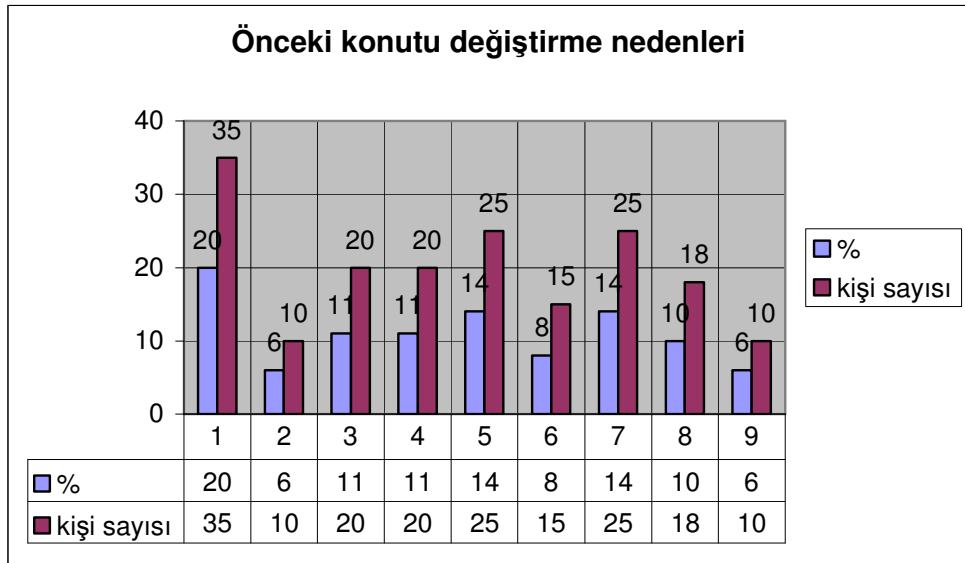
Mevcut (oturulan) konutun tercih nedenleri konusunda tespitler yapabilmek için önceki konutu değiştirme nedenleri üzerinde durulmuştur. Önceki konutunu değiştirme sebebi olarak %35 oranında hane halkı "orada kiracı idim burada ev sahibiyim" seçeneğini belirtmiştir (Şekil 34)(Tablo 5)

Tablo 5. Anket uygulanan hane halkının önceki konutu değiştirme sebepleri

Önceki konutunuzu değiştirme sebepleri	Sayı	%
1 Orada kiracı idim, burada ev sahibiyim.	35	20
2 Ulaşım sorunu olduğu için (işe,okula,merkeze uzak)	10	6
3 Gürültü ve hava kirliliği yüzünden	20	11
4 Konut çevresinde sosyal ve kültürel olanakların yokluğundan	20	11

5 Konut çevresinde yeşil alanların	25	14
6 Konutun eski olmasının yarattığı problemler yüzünden	15	8
7 Konutun küçük olması sebebi ile	25	14
8 Konut çevresinin nezh olmamasından	18	10
9 Diğer (Tayin)	10	6
TOPLAM	178	100

Aynı soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Şekil 34. Anket uygulanan hane halkının önceki konutu değiştirme nedenleri

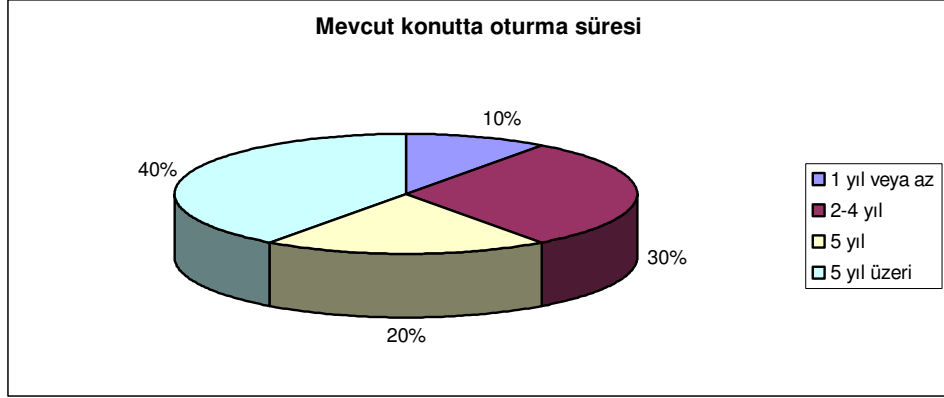
6.2.3. Mevcut konutun değerlendirilmesi

Alan çalışması yapılan bölgede kullanıcıların bölgede oturma süreleri ile konut mülkiyetleri araştırılmıştır.

a. Mevcut konutta oturma süreleri :

Kullanıcıların konuttan memnuniyetleri konutta oturma sürelerini etkileyen bir faktördür. Daha uzun süre oturuş konut kullanıcılarının konut sorunlarını daha iyi tespit edebileceği düşünülerek, anket uygulanan hane halkının mevcut konutu uzun süreli kullanıcı olmasına dikkat edilmiştir. Fakat bölgenin yeni bir yerleşim olduğu düşünülerek bu sınır beş yıl olarak belirlenmiştir. Yapılan tespitlerde %60 oranında kullanıcının beş veya beş yılın üzerinde mevcut konutta oturduğu saptanmıştır. Bu oranın %40'ı beş yıl üzerinde mevcut

konutta ikamet ederken, %20'si ise beş yıldır mevcut konutta ikamet ettiklerini belirtmişlerdir (Şekil 35).

Şekil 35. Anket uygulanan hane halkının mevcut konutta oturma süresi

Anket uygulanan hane halkının %70'inin ev sahibi olduğu, ev sahiplerininse %50'sinin evi kendi imkanları ile satın aldığı, %40'ının ise kredi ile ev sahibi olduğu görülmüştür.

b. Mevcut konutun niteliği :

Alan çalışması yapılan bölgenin öncelikle turizm bölgesi olarak yapılaşmaya açıldığı, daha sonra beklentiler yerine gelmeyince konut bölgesine dönüştürüldüğü anlatılarak konut kullanıcılarına konutların niteliği sorulmuştur. Konutun sürekli kullanılan bir konut mu yoksa ikinci konut niteliğinde (daha çok belli dönemlerde kullanılan) bir konut mu olduğu araştırılmıştır. Sonuçta bölgedeki % 98 oranında kullanıcının konutlarını sürekli konut niteliğinde kullandıkları görülmüştür. Çalışmada yalnızca iki hane halkının konutunu yazlık niteliğinde kullandıkları saptanmıştır.

c. Mevcut konuta taşınma nedenleri :

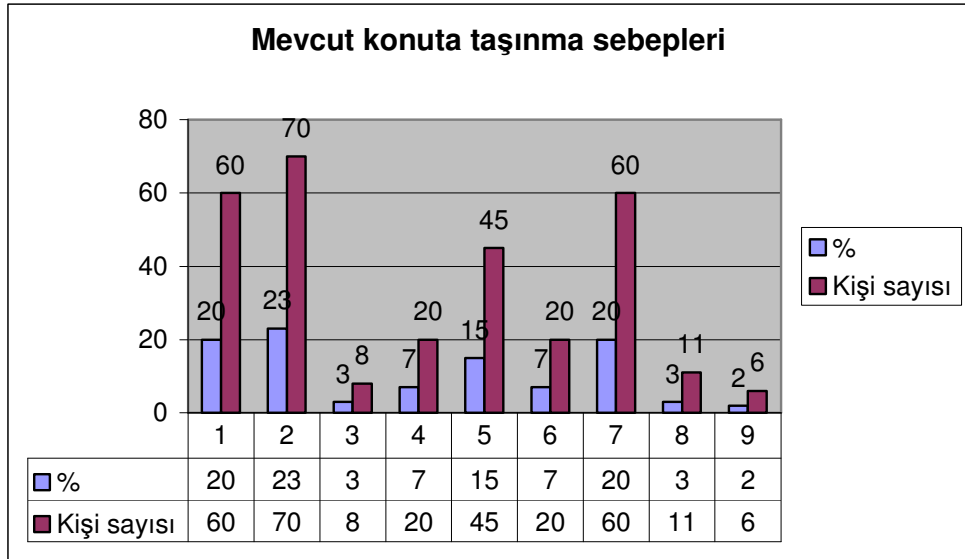
Mevcut konuta taşınmanın tercih nedenleri belirlemesi amacı ile konuta taşınmada etkili olan nedenler araştırılmıştır. Tercih nedenlerinin araştırıldığı soruda %23 gibi bir oranla konutun kullanılabilirliğinin ön plana çıktığı görülmüştür. Kullanıcıların bölgedeki konut tercihlerini, konut mekanlarının yönlendirdiği belirlenmiştir. Kullanıcılardan alınan yanıtlardaki diğer önemli bir kriterinde % 20 oranı ile konutun yönü ve manzarası olduğu saptanmıştır. Bölgenin taşıdığı doğal özellikler konuta taşınmada önemli tercih nedenlerini oluşturmuştur. Yeni bir yerleşim bölgesi olan alan çalışmasının yapıldığı bölgenin % 15 ile bu

özelliğinin ön plana çıktığı ayrıca konutun yeni binada bulunmasının da önemli oranda bir tercih sebebi olduğu vurgulanmıştır (Şekil 36)(Tablo 6).

Anket değerlendirilirken diğer tercih nedenlerini işaretleyen 6 kişi tercih nedenlerini 'binanın karkas olması', 'binanın zemin etüdünün yapılarak depreme dayanıklı raporunun olması' olarak açıklamışlardır. Deprem konusunda bölgede yaşayan bireylerin bölge için endişe taşıdığı görülmektedir.

Tablo 6. Anket uygulanan hane halkının mevcut konuta taşınma sebepleri

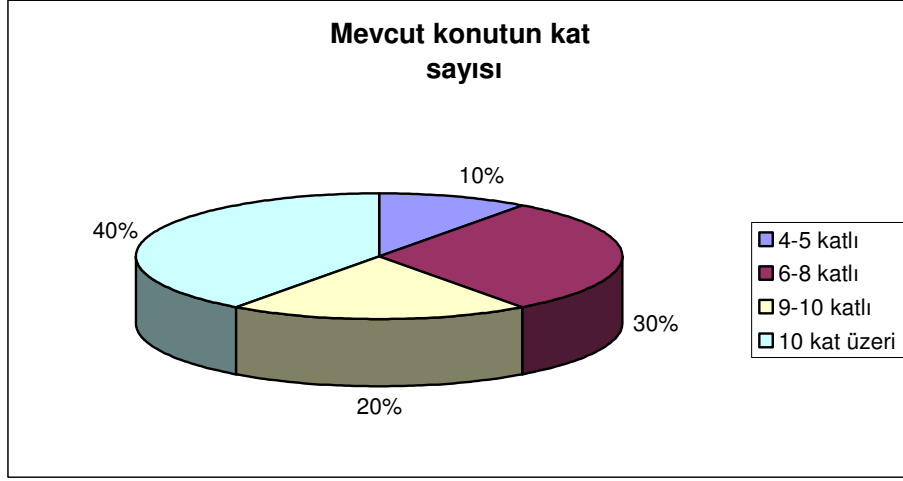
Bu konuta taşınma sebepleri	Sayı	%
1 Evin yönü ve manzarası	60	20
2 Evin kullanılabilirliği	70	23
3 Kent merkezine yakınlığı	8	3
4 Konut çevresinde sosyal, kültürel ve alışveriş	20	7
5 Çevrenin daha yeşil ve bakımlı olması	45	15
6 Nezih bir semt olması	20	7
7 Yeni bina olması	60	20
8 Bölgenin popüleritesi	11	3
9 Diğer	6	2
TOPLAM*	300	100

Şekil 36. Anket uygulanan hane halkının mevcut konuta taşınma sebepleri

ç. Mevcut konutun kat sayısı :

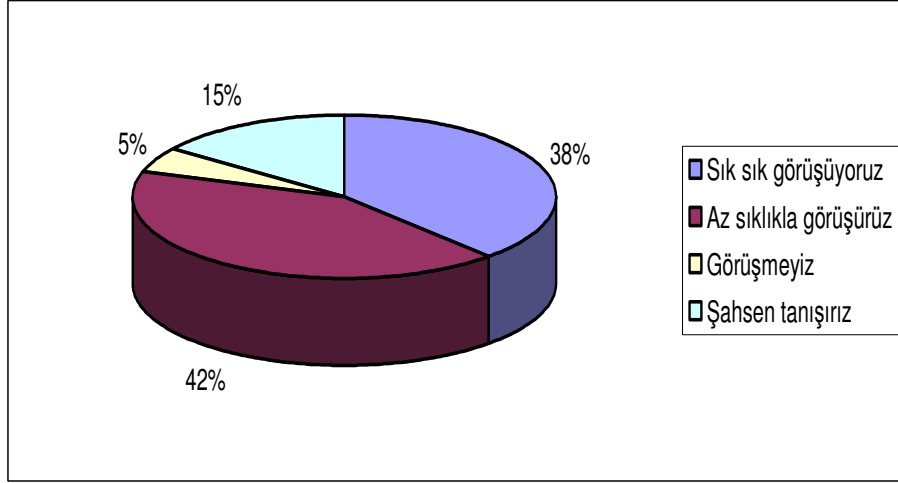
Alan çalışması yapılan bölgenin en önemli probleminin kat yoğunluğu olduğu gözlemlenerek bölgedeki kullanıcıların oturdukları konutun kat sayısı belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuçlar değerlendirildiğinde bölgenin önemli bir kat yoğunluğuna sahip olduğu görülmüştür (Şekil 37).

Şekil 37. Anket uygulanan hane halkının mevcut konut kat sayısı

d. Komşuluk ilişkilerinin değerlendirilmesi :

Sosyal etkileşimi sağlayan en önemli unsur komşuluk faktörüdür. Toplumsal değişimin hızla yaşandığı günümüzde komşuluk olgusu hala önem taşımaktadır. Çevre ile sosyal ve kültürel bağlantının nasıl olduğunun öğrenilmesi amacı ile komşuluk ilişkilerinin düzeyi saptanmaya çalışılmıştır. Bu konunun saptanabilmesi için komşularla görüşme sıklıkları ve komşularla nerede görüşüldüğü konuları üzerinde durulmuştur. Çalışan nüfusun artması sonucu iş yoğunluğu nedeni ile komşuluk ilişkilerinin her geçen gün azaldığı görülmektedir. Fakat bölgede uygulanan anket sonuçları değerlendirildiğinde komşuluk ilişkilerinin iyi düzeyde olduğu saptanmıştır (Şekil 38).

Şekil 38. Anket uygulanan hane halkının komşuluk ilişkileri

6.2.4. Mevcut konut çevresinin değerlendirilmesi

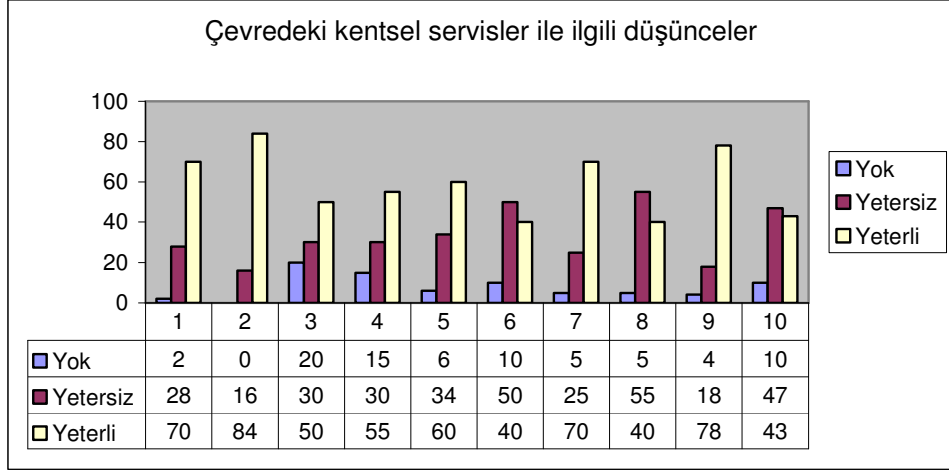
Mevcut konut çevresi ile ilgili duruma, açık alanlar ve kentsel servisler açısından bakılarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

a. Konut çevresindeki kentsel servislerin değerlendirilmesi :

Anket uygulanan hane halkına bölgedeki kentsel servislerle ilgili birimlerin var olup olmadıkları ve yeterli olup olmadıkları sorularak mevcut konut çevresi değerlendirilmeye çalışılmıştır. (Şekil 39)(Tablo 7.

Tablo 7. Anket uygulanan hane halkının çevredeki kentsel servislerle ilgili düşünceleri

Çevredeki kentsel servislerle ilgili düşünceler	Yeterli		Yetersiz		Yok		Toplam
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	
1.Sağlık hizmetleri	70	70	28	28	2	2	100
2.Alişveriş merkezleri	84	84	16	16	0	0	100
3.Postane	50	50	30	30	20	20	100
4.Banka	55	55	30	30	15	15	100
5.Eğitim yapıları	60	60	34	34	6	6	100
6.Rekreasyon, ortak alanlar	40	40	50	50	10	10	100
7.Dini Yapılar	70	70	25	25	5	5	100
8.Çocuk oyun alanları	40	40	55	55	5	5	100
9.Otoparklar	78	78	18	18	4	4	100
10.Yeşil alanlar ve parklar	43	43	47	47	10	10	100

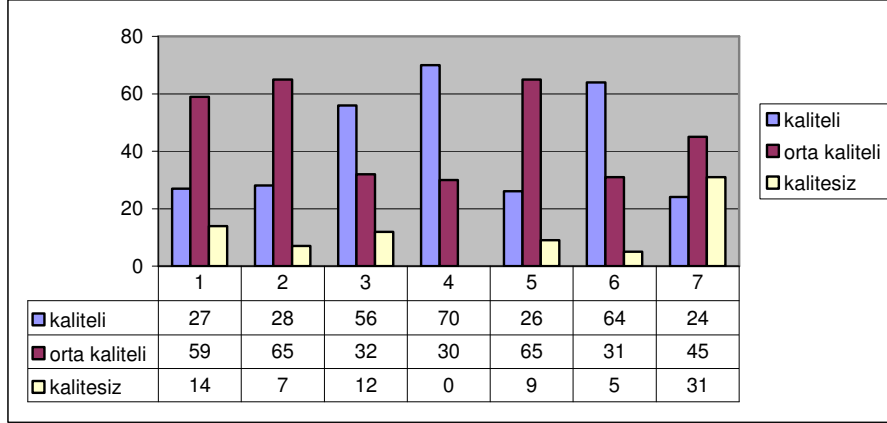
Şekil 39. Anket uygulanan hane halkının çevredeki kentsel servislerle ilgili düşünceleri

b. Açık alanların kullanımı

Mevcut konut çevresindeki açık alan düzenlemesi tespit edilmeye çalışılmıştır. Alan çalışması yapılan bölgenin konut çevresi açık alan kullanımlarının kullanıcılar tarafından kaliteli bulunup bulunmadığı değerlendirilmeye çalışılmıştır. (Şekil 40.)(Tablo 8)

Tablo 8. Açık alan düzenlemesindeki birimlerin değerlendirilmesi

Açık alan düzenlenmesindeki birimlerin değerlendirilmesi	Kaliteli		Orta Kaliteli		Kalitesiz		TOPLAM
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	
1 Sosval Tesisler	27	27	59	59	14	14	100
2 Yeşil alanlar	28	28	65	65	7	7	100
3 Yaya yolları	56	56	32	32	12	12	100
4 Alışveriş merkezleri	70	70	30	30	0	0	100
5 Çocuk oyun alanları	26	26	65	65	9	9	100
6 Spor alanları	64	64	31	31	5	5	100
7 Oturma alanları	24	24	45	45	31	31	100

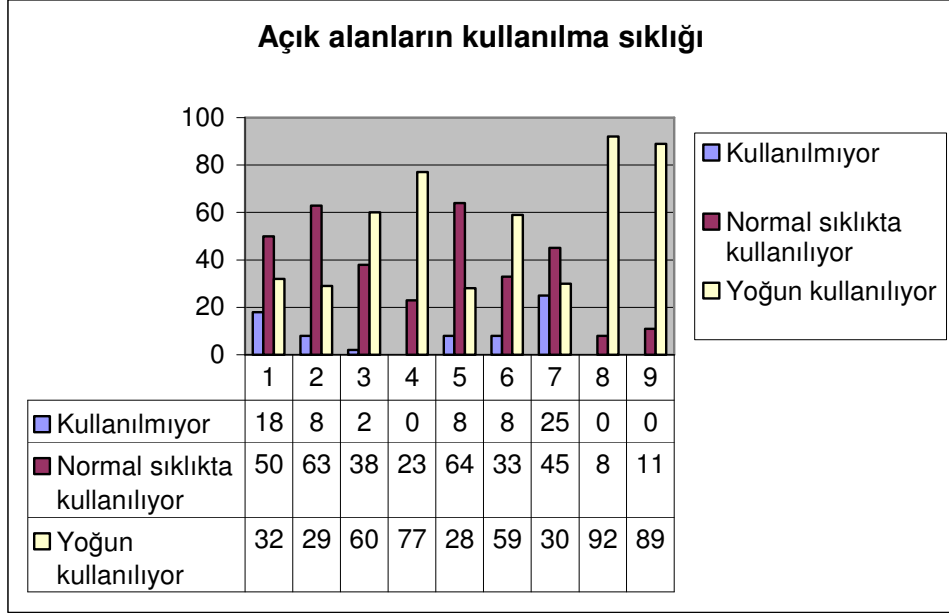

Şekil 40. Açık alan düzenlenmesindeki birimlerin değerlendirilmesi

Konut çevresindeki açık alan kullanımları ile ilgili diğer bir değerlendirme kriteri de kullanım sıklığı: olarak belirlenmiştir. Kullanıcılara açık alanların kullanılıp kullanılmadığı, kullanılıyorsa kullanım sıklıkları sorularak açık alan kullanım sıklıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bölgedeki en kaliteli olarak nitelendirilen alışveriş merkezlerinin (%70), spor alanlarının(%64) ve yaya yollarının (%64) kullanım sıklığına baktığımızda sırası ile %77, %59 ve %60 ile en yoğun kullanımlardan olduğu görülmektedir.(Şekil 41)(Tablo 9)

Tablo 9 Konut çevresindeki açık alanların kullanım sıklığının değerlendirilmesi

Konut çevresindeki açık alanların kullanım sıklığı	Yoğun kullanılıyor		Normal sıklıkta kullanılıyor.		Kullanılmıyor		TOPLAM
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	
1 Sosyal Tesisler	32	32	50	50	18	18	100
2 Yeşil Alanlar	29	29	63	63	8	8	100
3 Yaya yolları	60	60	38	38	2	2	100
4 Alışveriş merkezleri	77	77	23	23	0	0	100
5 Çocuk oyun alanları	28	28	64	64	8	8	100
6 Spor alanları	59	59	33	33	8	8	100
7 Dinlenme oturma alanları	30	30	45	45	25	25	100
8 Araba yolu	92	92	8	8	0	0	100
9 Otoparklar	89	89	11	11	0	0	100

Şekil 41. Konut çevresindeki açık alanların kullanım sıklığının değerlendirilmesi

6.2.5. Yakın çevrenin değerlendirilmesi

a. Konuttan izlenen manzara :

Manzaranın insan psikolojisi üzerindeki olumlu etkisi büyüktür. Alan çalışması yapılan bölgenin kıyı bölgesi olduğu düşünülürse kıyının da bu olumlu psikolojik etkiye daha da güçlü bir boyut kazandırmaktadır. Özellikle konuta taşınma tercihlerinde %20 oranında kullanıcının konuttan izlenen manzaradan etkilendiklerini belirlenmektedir. Bu bölgenin içerdiği doğal özelliklerin bölgedeki konutların tercih edilmelerinde büyük rol oynadıkları değerlendirilmektedir.

b. Konut çevresindeki yapı yoğunluğunun değerlendirilmesi :

Alan çalışması yapılan bölgedeki kullanıcılara, bölgede ikamet etmeye başladıklarından bugüne kadar yapı yoğunluğunu nasıl değerlendirdikleri sorularak yaşadıkları bölgeyi değerlendirmeleri istenmiştir. Alan çalışması yapılan bölgenin kullanıcılar tarafından değerlendirilmesinde ise %85 oranındaki kullanıcı, konut çevresindeki yapı yoğunluğunu olumsuz değerlendirmiştir. Bölgede bugüne hala süren yapılaşma dikkat çekmektedir.

Yapı yoğunluğu ile ilgili diğer bir tespit, yapı yoğunluğunun bireylerin konutları üzerindeki etkilerinin tespit edilmesidir. Bu amaçla yapılmakta olan yeni binaların eski binaların

görüşlerini engelleyip engellemedikleri araştırılmıştır. Araştırma sonucunda anket uygulanan halkın % 83'ü yeni binaların eski binaların görüşlerini engellediğini beyan etmiştir.

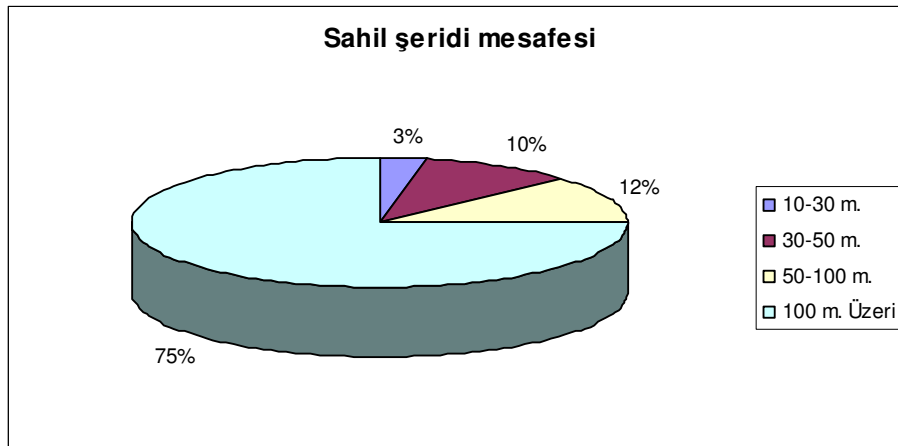
6.2.6. Alan alışması yapılan bölgedeki falezlerin değerlendirilmesi

Alan alışması yapılan bölge ender bulunan ve korunması gereken falezlere sahip bir kıyı bölgesidir. I. derece doğal sit alanı özelliklerine sahip bölgede yaşayan bireylere, falezlerin bölgeye özellik katıp katmadığı sorulmuştur. Böylece bireylerin falezler hakkındaki düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Anket uygulanan hane halkının %97 'sinin falezlerin bölgeye özellik kattığını düşündüğü tespit edilmiştir.

a. Falezlerin bölgedeki planlama kararları açısından değerlendirilmesi :

Bölge ile ilgili en önemli planlama kararı bölgedeki yapılaşma mesafesini ifade eden sahil şerididir. Daha önceki planlama kararlarına bakıldığında bölgenin ilk planlama aşamasında korumacı tutumların ön planda olduğu ve 150 m. genişliğindeki 8,5 km. uzunluğundaki Lara Falezleri'nin doğal sit alanı ilan edildiği görülmektedir. Fakat gelişmelerin ardından bu mesafe 30 m.' ye indirilerek bölge yoğun yapılaşmaya açılmıştır.

Anket uygulanan hane halkına sorulan sorular sonrasında bölgedeki sahil şeridinin minimum ne kadar olması gerektiği konusunda aşağıdaki tespitler yapılmıştır.(şekil 42)

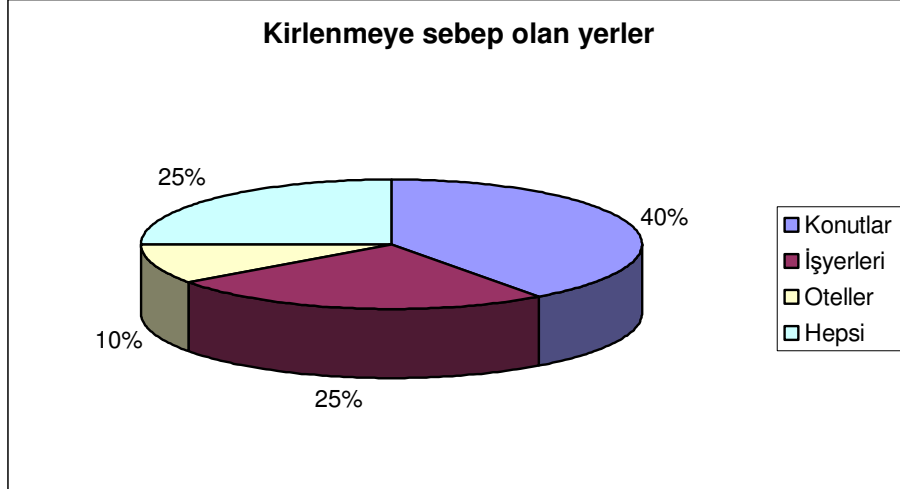

şekil 42. Sahil şeridini ifade eden minimum mesafe hakkındaki görüşler

b. Bölgedeki çevre sorunlarına nerelerin yol atığının değerlendirilmesi :

Bölgede yaşayan bireylere çevre sorunlarına en çok yol açan etkenin nereler olduğu sorulmuş ve bölgedeki kullanıcıların fikirleri değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Bölgedeki hane halkının % 40'ı kirlenmeye konutların, %25'i otellerin, %10'u ise işyerlerinin yol açtığını düşünmektedir.. %25'i ise konut, otel ve işyerlerinin hepsinin de kirlenmeye yol açtığını belirtmiştir.(Şekil 43).

Şekil 43.Bölgedeki çevre sorunlarına neden olan yapıların değerlendirilmesi

c. 'Falezler' projesinin değerlendirilmesi :

Bölgede yapılan çalışmalar sırasında bölgenin bağlı olduğu Muratpaşa Belediyesi'nden çalışması yapılan bölgeyi kapsayan bir kentsel tasarım projesinin gündemde olduğu öğrenilmiştir. Amaç bu tespit ile bölge halkının bölgeyi ilgilendiren planlama kararlarından ne derece haberdar olduğunu saptanmasıdır. Bölgedeki halkın %65'i projenin sadece adını duyduğunu detayları hakkında bilgi sahibi olmadığını, %30'u ise bu konuda yeterli bilgisi olduğunu belirtmiştir

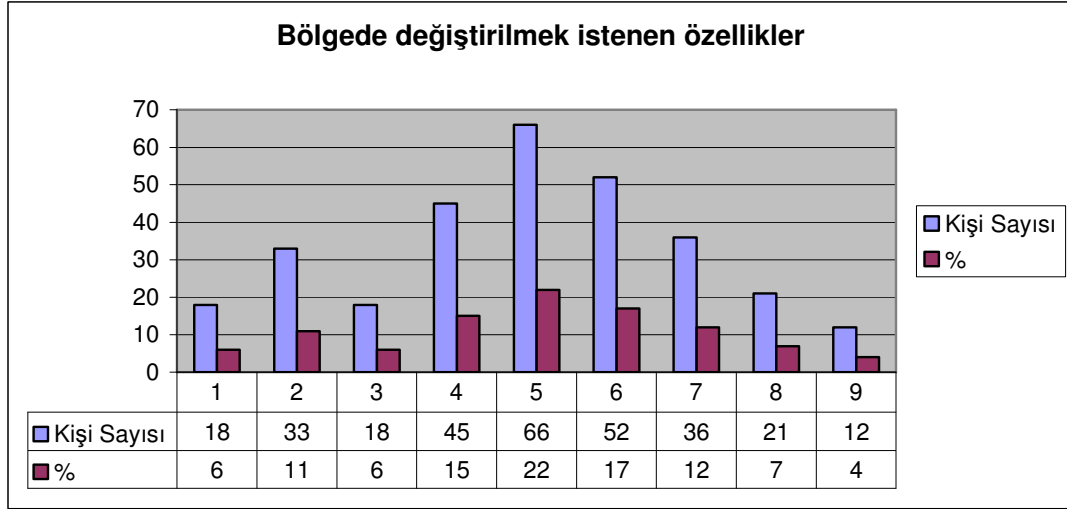
Anket uygulanan hane halkının bölgedeki proje kararlarına katılımını sağlamak bölge için önemli sorunların belirlenmesi açısından önemlidir. Bölge halkının bölge ile ilgili projelere katılmak isteyip istemedikleri sorularak bu yöndeki eğilim saptanmaya çalışılmıştır. Hane halkının %80'i projelere katılmak istediğini belirtirken %20'si katılmak istemediklerini belirtmişlerdir.

ç. Bölgede değiştirilmek istenen özellikler :

Bölge halkına bölge ile ilgili sorunların tespit edilmesi amacı ile bölgede değiştirilmek istenen özellikler sorulduğunda aşağıdaki yanıtlar alınmıştır (Şekil 44)(Tablo 10).

Tablo 10. Bölgede değiştirilmek istenen özellikler

S.No	Bölgede değiştirilmek istenen özellikler	Sayı	Yüzde
1	Konumu (işe, okula, kent merkezine vb. uzak)	18	6
2	Çevredeki kültür seviyesi farklı insanlar	33	11
3	Spor Tesisleri	18	6
4	Yeşil alan ve peyzaj düzenlemeleri	45	15
5	Yoğun yapılaşma	66	22
6	Gürültü	52	17
7	Çevre aydınlatması	36	12
8	Dışarıya atılan çöpler	21	7
9	Diğer	12	4
	TOPLAM	300	100

Şekil 44. Bölgede değiştirilmek istenen özellikler

Son olarak alan çalışması yapılan bölgede bireylere başka bir semtte yaşamak isteyip istemedikleri sorularak genel olarak yaşadıkları bölge ile ilgili düşünceleri değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bölge yaşayan bireylerin sadece %4'ü başka bir semte taşınmak istediklerini belirtmişlerdir. Neden sorusu yöneltilen dört kişi sebebini bölgenin yoğun yapılaşması sonucu oluşan gürültü kirliliği olarak göstermişlerdir.

Alan çalışması yapılan bölgedeki kullanıcı tercihleri ve bölge hakkındaki düşünceleri dört aşamadan oluşan anket soruları ile değerlendirilmeye çalışılmıştır. İlk aşamada sosyal

bulgular değerlendirilmeye çalışılmıştır. Aile yapısı ve gelir durumlarının birbirine yakın olduğu tespit edilen yeni yerleşim bölgesinde %73 oranındaki kullanıcının 10 yıldan fazla süredir Antalya'da ikamet ettiği saptanmıştır.

İkinci aşamada önceki konut durumu değerlendirilmeye çalışılmıştır. Önceki konutu değiştirme nedenlerinde konut ve konut çevresi ile ilgili sebeplerin ön plana çıktığı tespit edilmiştir.

Üçüncü aşamada mevcut konut ile ilgili tespitler yapılmaya çalışılmıştır. Anket uygulanan kullanıcıların %60'ının konutu 5 yıl ve üzeri süredir kullanıyor olması tespitlerin daha sağlıklı yapılmasını sağlamıştır. Mevcut konutu tercih nedenlerinde özellikle mevcut konutun yönünün, manzarasının, kullanılabilirliğinin ve yeni bina olmasının ön plana çıktığı görülmüştür.

Dördüncü aşamada ise konut çevresi ile ilgili tespitler yapılmaya çalışılmıştır. Kullanıcıların konut çevresi ile ilgili en büyük rahatsızlığının bölgedeki yoğun yapılaşma olduğu tespit edilmiştir. Yapılan ankette bölgedeki kullanıcılar yoğun yapılaşmayı olumsuz olarak değerlendirmişlerdir. Bölgede yoğun yapılaşmanın getirdiği bir diğer olumsuzlukta gürültü kirliliği olarak tespit edilmiştir.

VII. SONUÇ

Ülkemizde 1950'li yıllardan bu yana yaşanan kırdan kente göç, kentlere aşırı nüfus yığılmalarını getirmiştir. Alınan göçlerin etkisi ile kentlerde kentsel alan gereksinimleri artmıştır. Artan gereksinimler ile oluşan yeni yerleşim alanlarının, istekler ve baskılar doğrultusunda planlanması sonucu sağlıklı gelişmeler yaşanmıştır. Sağlıksız gelişmeler ile kentlerin kendine özgü kimlikleri de zarar görmüştür. Bu gelişmeler Antalya gibi kıyı kentlerinde kıyı baskısı olarak gündeme gelmiştir.

Kıyı mekanı taşıdıkları değerler ile oluşturdukları hassas konumlarından dolayı özel yönetim ve planlama teknikleri gerektirmektedir. Toplum için geniş olanaklara sahip ve tükenebilir bir kaynak olan kıyının yaşanan sağlıksız gelişmeler sonucu kontrollü gelişimi sağlanamamakta ve kıyıların sorumsuzca kullanımı sonucu ekolojik sorunlar ortaya çıkmaktadır. Ekosistemin zarar görmesi ile kıyı mekanının düzenlenmesi (yönetimi) bölgesel bir sorun olmaktan çok global bir sorun haline gelmektedir.

Hangi ölçekte olursa olsun söz konusu olan fiziksel yapı bir çevre sistemi gibi düşünülmelidir. Sistemin bileşenleri ve öğelerinin önemli mekansal girdilerini sağlayan fiziksel çevre tanımlanabilir olmalıdır. Fiziksel çevrenin düzenlenmesi sürdürülebilir olmalıdır. Kıyı mekanının düzenlenmesinde de sistem ve çevresinin karşılıklı etkileşim halinde olduğu unutulmamalıdır. Bu etkileşimin gerekliliğini vurgulamak amacı ile alan çalışması yapılan bölge seçilmiştir.

Alan çalışması yapılan Antalya Lara bölgesi içerdiği tarihi ve doğal özellikleri nedeni ile Kültür Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu tarafından Lara Falez Kesimi I. Derece Doğal Sit Alanı olarak belirlenmiştir. Fakat yapılan inceleme sonucunda bölgenin tahrip edildiği gözlemlenmiştir. Bölgedeki tahribatlarda nazım imar planlarında yapılan değişikliklerin büyük etkisi olduğu görülmüştür. Eski planda tarımsal karakteri korunacak alanlar % 80 gibi bir emsalle iskana açılmıştır. Planda kentin ticari ve idari merkezinin batıya kaydırılması öngörülürken, yerleşim alanlarının doğuya kaydırılmasının da önemli bir çelişki olduğu değerlendirilmiştir.

Tarihi ve doğal özellikleri nedeni ile korunması gereken Lara Falez kesimi düzenlemelerinde, bölgenin çevre sistemindeki öğelerinin ve bileşenlerinin etkileşimlerinin dikkate alınmadığı, falezlerin gerisinde yüksek konut bloklarının yükseldiği görülmektedir. Anket çalışması ile yapılan tespitler sonucu kullanıcıların yapı yoğunluğunu olumsuz olarak değerlendirdikleri ve yapı yoğunluğu sonucu kullanıcıların konutlarının manzara ve rüzgar yönünden olumsuz etkilendikleri saptanmıştır. Alan çalışması yapılan bölgede falezlerden bağımsız düşünülen bu konut blokları kentin imajına da zarar vermektedir. Özellikle Antalya'nın kentsel kimliğini oluşturan doğal değerlerinin önemli bir parçası olan falezler bu bölgede ikinci plana itilmiş durumdadır. Oluşan kıyı baskısı sonucu yerleşime açılan bölgedeki yapı yoğunluğuna yerel ve bilimsel verilere dayanan sınırlılıklar getirilememesi sonucu Antalya'nın kent imajı zedelenmektedir. Bölgedeki yapılaşma mesafesi konusunda, yapı yoğunluğu hususu ile ilgili getirilecek planlama yaklaşımları ile bundan sonraki tahribatlar önlenebilir. Bu konuda kıyı mekanının da ilk yüz metre için yapılaşmasına izin verilmemesi, kıyı mekanından gerilere doğru iç bölgelerde de sınırlılıklar getirilmesi gerekmektedir. Özellikle yapı yoğunluğunun bölge için ikinci yüz metre içinde beş katı geçmemesi önemli bir yaklaşım olarak önerilebilir.

Kıyı mekanının düzenlenmesi için sistem gibi düşünülmesi zorunluluğunun yanı sıra sistemi oluşturan bileşenlerin ve öğelerin çok iyi tespit edilmesi gereklidir. Mekansal örgütlemelerde sistem içindeki organizasyonun yanı sıra sistem ile çevrenin etkileşimlerinin dinamik bir denge içinde olduğu ve sürekli bir etkileşimin oluşacağı unutulmamalıdır. Kıyı mekanının düzenlenmesi için yapılacak çalışmalarda çalışma alanı, kıyı mekanı ve gerisindeki yerleşimi kapsayacak şekilde belirlenmeli, bir bütün olarak ele alınmalıdır:

1.Kesim Çalışma Alanı: Bölgedeki kıyı mekanının planlanması,

2.Kesim Çalışma Alanı: Bölge gerisindeki yerleşimin bulunduğu "Etkileşim Alanı"nın planlanması,

Kıyı alanlarının sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda düzenlenmesi için ülkemizde bir yönetim modeli gerekliliğine ihtiyaç bulunmaktadır. Öncelikle belirlenecek hedef ve ilkeler doğrultusunda sistematik ve bütüncül bir yaklaşım gerçekleştirilebilir. Belirlenen ilke ve hedeflerde sürdürülebilir yaklaşım ön plana çıkarılmalıdır. Sürdürülebilir hedefler için her kıyının içerdiği farklı özelliklerin envanterleri çıkarılmalıdır. Kıyı alanlarının kendi içerdiği özellikler doğrultusunda düzenlenebilmesi sürdürülebilirlik için önem taşımaktadır.

Özellikle 'Halkın Katılımının Gerekliliği' bölümünde de vurgulandığı gibi katılım konusu kıyı alanlarının yönetim modelinde önemli bir adımı oluşturmaktadır. Kıyı alanları yönetim modelinde bilgi alışverişi, iletişim sistemi ve bilginin değerlendirilmesi önemli adımları içermektedir. Son olarak da kontrol mekanizması ile yapılan çalışmaların planlanan hedef ve ilkeler doğrultusunda olduğunun kontrollerinin yapılması gerekmektedir.

Ülkemizde kıyı mekanının düzenlenmesine bakıldığında öncelikle ulusal bir kıyı politikası eksikliğinin bulunduğu görülmektedir. Ülke kıyılarının kontrollü gelişebilmesi, sürdürülebilir kalkınma doğrultusunda hedeflerin belirlenebilmesi ile mümkündür. Yapılan araştırmada falez kıyı yapısına sahip olan Lara bölgesinde kıyı kaynağının bozulduğu, bitki örtüsü ve doğal dokunun tahribata uğradığı, doğal dengenin olumsuz yönde değişmeye başladığı görülmektedir.

Yürürlükteki kıyı mevzuatı, kıyı alanlarının korunması, planlanması ve düzenlenmesi (yönetimi) konusunda görev ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar arasında eşgüdüm sağlayamamaktadır. Bölgede yapılan tespitlerde bölgenin planlama kararları konusunda Koruma Kurulu kararları ile belediyenin planlama kararlarının zaman zaman birbirini olumsuz yönde etkilediği görülmüştür. Bu olumsuzluklar sonucu yapı yaklaşım sınırı 30 m. 'ye kadar indirilmiştir. Ayrıca mevzuatta bütün ülke kıyılarına standart yaklaşımlar ile sınırlılıklar getirilmekte, kıyı mekanının içerdiği kendine özgü özellikler yok sayılmaktadır. Mevzuat konusundaki en önemli eksiklikte yeterli uygulama ve denetim gücüne sahip bulunmamasıdır.

Alan çalışması yapılan Lara Falez kesiminde uygulanan anket çalışması sonucu bölgenin özellikle doğal özelliklerinin tercih nedeni olduğu görülmektedir. Fakat bölgedeki yoğun yapılaşmanın yarattığı sorunlar nedeni ile bölge halkı rahatsızlığını dile getirmektedir. Anket çalışması ile yapılmak istenen değerlendirmeler dört bölümde toplanmaktadır. Öncelikle aile yapısının tespit edildiği birinci bölümdür. Bölgede özellikle anket uygulanan hane halkının %56'sı Antalyalı olmasına rağmen %73 oranında hane halkının on yıldan fazla süredir, %15 oranındaki hane halkının da beş ile on yıl arasında Antalya'da ikamet ettikleri saptanmıştır. Yani bölgede bulunan %88 oranındaki hane halkı en az beş yıldır Antalya'da yaşamaktadır. İkinci bölümde yapılan önceki konut tespitleri ile üçüncü bölümü oluşturan mevcut konut tespitleri kıyaslandığında önemli sonuçlar elde edilmiştir. Önceki konut durumlarına bakıldığında %65 oranında beş kata kadar olan apartman dairesinin hakim

olduğu görülmesine rağmen mevcut konutlarda özellikle %90 oranında beş kat ve üzeri apartmanların hakim olduğu görülmektedir. Bölgeye taşınma tercihlerinde de yeni bir yerleşim bölgesi olmasının sağladığı özellikler ile doğal özellikler ön plana çıkmaktadır. Bölgenin yeni bir yerleşim bölgesi olmasından dolayı mevcut konutlarda sorunlar yaşanmamaktadır. Anket çalışması yapılan bölgede en rahatsızlık duyulan konu bölgede devam eden yapı yoğunluğu ve bu yoğunluğun getirdiği rahatsızlıklardır. Bu rahatsızlık gürültü olarak belirtilmektedir. Bölgede değiştirilmek istenen özellikler sorulduğunda da bu konu ön plana çıkmaktadır.

Alan çalışması yapılan Lara Falez bölgesi çevre sistemi gibi ele alınmamakta ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda planlanmamaktadır. Günümüze kadar yapılan bölge ile ilgili kıyı mekanı düzenleme projelerinde halkın katılımının sağlanmadığı görülmektedir. Ayrıca bölgedeki yoğun yapılaşmayı artırıcı planlama kararları sonucu bölgede turizm amaçlı planlanan bölge günümüzde konut bölgesine dönüştürülmüştür. Bölgede yapı yaklaşım mesafelerinde de meydana gelen değişimler sonucu hedef ve amaçlar değişerek bütüncül bir planlama yaklaşımından uzaklaşmaktadır.

Yapılan alan çalışmasındaki gerek gözlemler, gerekse kullanıcılara uygulanan anketler ile kıyı mekanı ve gerisindeki konut alanlarının, çevre sistemi gibi düşünülerek sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda bütüncül bir planlama anlayışı ile planlanması gerektiği ortaya koyulmaktadır. Sonuç olarak yapılaşmaya henüz açılmamış kıyı bölgeleri ve gerisindeki alan birlikte bir çevre sistemi gibi ele alınmalı ve kıyı gerisinde yapılaşmaya izin verilen bölgelerin de kontrollü olarak gelişmesi sağlanmalıdır.

Kıyı alanlarındaki kirlilik ve kıyı kaynaklarının tahribatı, problemlerinin Türkiye'nin öncelikli ve acil çözüm üretilmesi gereken kıyı problemlerinden olduğunu vurgulayan 111. Çevre Şurası Kıyı Alanlarının Rasyonel Kullanımı ve Yönetimi Komisyonu üyeleri görüşlerini aşağıdaki şekilde açıklamışlardır:

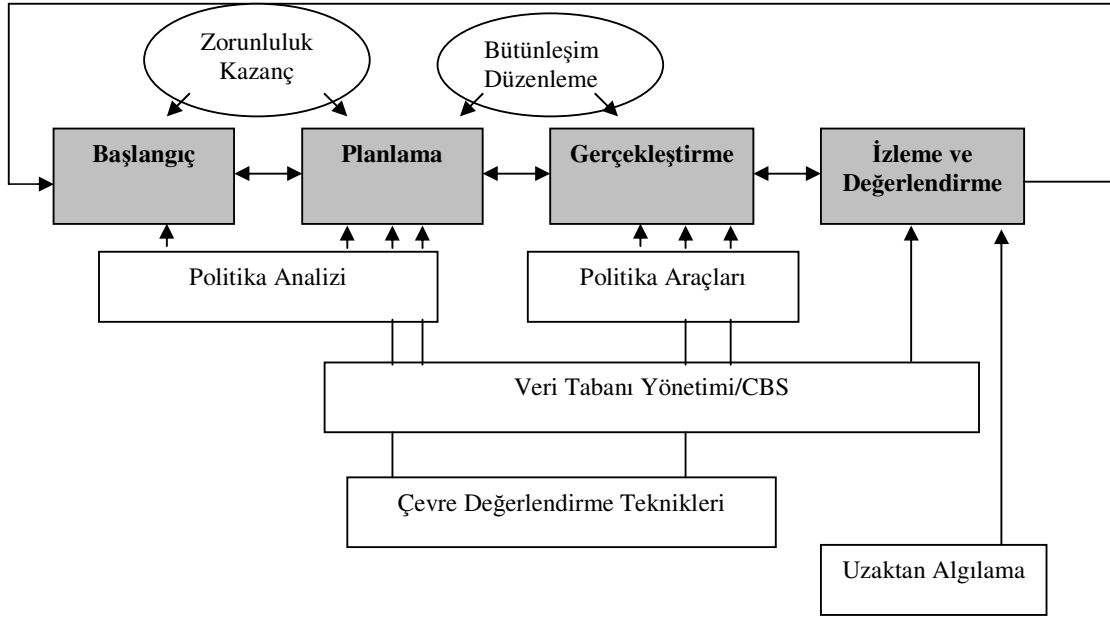
"Kıyı alanlarının karasal ve akuatik bölümlerindeki hızlı, aşırı ve yanlış kullanımlar bu alanlardaki doğal, tarihi ve kültürel değerlerin kirlenmesi, bozulması ve yok olması sonucunu doğurmuştur. Bu nedenlerle, kıyı alanlarında beklenen gelişmelerin çevreye uyumlu yönlendirilmesi için sürdürülebilir kalkınmayı hedef alan entegre bir kıyı alanı planlamasına ve yönetimine ihtiyaç vardır"(Çöldoğan, 2002).

Bu yönetim de “Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi (BKAY)’dır. Alan çalışması yapılan bölgenin de BKAY teknikleri kullanılarak planlanması gerekmektedir.

7.1 Antalya-Lara Bölgesinin BKAY Teknikleri Kullanılarak Planlanması

Alan çalışması yapılan bölgenin BKAY teknikleri kullanılarak planlanmasına ilişkin model ve bu modelin açıklanması müteakip paragraflarda verilmiştir:

Tablo 11 Antalya-Lara Bölgesine ilişkin BKAY Teknikleri kullanılarak oluşturulan model

Üstteki tabloda bölgede uygulanacak BKAY'nin tüm konuları ve birbirleri ile nasıl bağlantılı oldukları ifade edilmektedir. Gri tonda gösterilen işlemler, uygulamaya konulacak kısımları göstermektedir (Başlangıç - Planlama - Uygulama - İzleme ve Değerlendirme). Pratikteki uygulama iteratif (ardıl) ve döngüselidir. Bu nedenle iki yönlü oklarla belirtilmektedir. Bunların üzerinde, pratiğin arkasındaki konular yer almaktadır. Aşağıda ise işlemi destekleyen çeşitli yöntem, araç ve teknikler sıralanmıştır. Gri tonlu öğelere göre yerleştirildikleri pozisyonlar, nerelerde yararlı olabileceklerini göstermektedir.

Bireysel gruplar, politikacılar veya yöneticiler (STÖ, İlgili Bakanlıklar, Muratpaşa Belediyesi, Antalya Valiliği ve bölge halkı) kıyı yönetimi için bütünleşik bir yaklaşım ihtiyacını ve bununla kıyı alanlarının kullanıcılarına sağlayacağı yararları fark etmişlerdir. Kullanıcılar ve karar vericilerin bilgilendirilmesini destekleyecek bir "teklif dökümanı" oluşturularak süreç başlatılmalıdır. Planlama aşamasında "kıyı profili" dahilinde sorunların

nedenleri anlatılmalıdır. Bu temele dayanarak, sorunlarla yüzleşecek bir politika geliştirilmelidir. Bu politikanın merkezinde yer alan; kurumsal, yasal, ve mali konulardaki düzenlemelerle gelecekte gerçekleştirilecek yönetim bütünleşmesi için gerekli destek sağlanmalıdır. Önerilen politikalar etkileri açısından değerlendirilmeli, hızlı bir şekilde onaylanması için de sektörel yönetime kıyasla bütünleşik yönetimin faydaları gösterilmelidir. Bir kez karar verildiği anda program uygulamaya konularak sürekli izleme ve değerlendirme işlemine tabi tutulmalıdır. Kıyı sistemi ile ilgili daha fazla bilgi bulunduğu yeni projeler, politikalar, stratejiler, planlar, programlar veya benzeri uygulamalar başlatılmalı veya mevcutları ile bütünlenmelidir.

Süreç; bir yöntem, araç ve teknikler seti ile desteklenmelidir. Bu tabloda gösterilenler sadece birer örnektir. İlk aşamalar esnasındaki strateji geliştirme ve değerlendirme işlemleri, politika analizi tekniği ile yapılandırılabilir. Yönetmeliklere ve ekonomik önerilere bağlı olarak gerçekleştirilen BKAY'ni desteklemek üzere politika araçları kullanılabilir. Veri tabanı yönetimi ve CBS teknikleri neredeyse tüm süreç boyunca önemlidir. BKAY programının etkilerinin değerlendirilmesi (planlama) veya bir BKAY programı çerçevesinde gerçekleştirilen proje etkilerinin değerlendirilmesi (uygulama) hallerinde çevresel değerlendirme teknikleri kullanılabilir. Uzaktan algılama teknikleri, alansal süreçleri izlemek ve BKAY projelerinin değerlendirilmesini desteklemek için yararlı olacaktır.

Yukarıda bahsedilen tablo ve bilgilerin benimsenmesi ve uygulamaya geçilmesi durumunda Antalya-Lara Bölgesinin şu an sahip olduğu pek çok kıyı sorununa çözüm bulunacağı kanaatindeyim. Bütün bu ve buna benzer çalışmaların tabanda ve tavanda sağlıklı yapılabilmesi için toplumun kendi haklarına ve sorunlarına sahip çıkabilecek demokratik ve katılımcı bir yapı ile organize edilmesi gerekmektedir. Şu husus kesinlikle unutulmamalıdır ki çevre ve kıyıyı koruma bilincinin başında toplumsal disiplin gelir. Aksi halde ne bilim ne de yaptırımcı kanunlar sıkıntılara çözüm getiremezler. Bu disiplinle atılacak adımlar geleceğin sağlıklı toplumunu oluşturmada en önemli temelleri teşkil edecektir.

KAYNAKLAR

AKIN, Ü.,(1998): İdare Hukuku Açısından Kıyıların Tabi Oldukları Hukuki Rejim, Yetkin Yayınları.

BAYER, Z., (1990): Turizm ve Çevre Dengesi, Turizm ve Çevre Konferansı, TDKV, İstanbul., 7-9.

BÜYÜKVELİOĞLU, E., (1998): Kıyı Alanlarında Sürdürülebilir Kalkınma Doğrultusunda Kıyı Yönetimi ve Planlaması Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, G.Ü.Fen Bil. Ens., Ankara.

CİCİN, B., ve KNECHT, R., (1998): Integrated Coastal and Ocean Management: Concepts and Practices. Island Press, Washington, D.C., 517p.

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI, (2002): Johannesburg Sürdürülebilir Kalkınma Dünya Zirvesi, Sürdürülebilir Kalkınmanın Tanımı, Ankara.

ÇÖLDOĞAN, B., (2002): Kıyılarının Oluşumu ve Kıyılarının Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımı ile Düzenlenmesi Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Ün. Fen Blm. Ens., Ankara.

DOĞAN, E., BURAK, S. ve AKKAYA, M., (2005): Türkiye Kıyıları Kavramsal Tanımlama, Planlama, Kullanım, Beta Yayınevi, ISBN: 975-295-495-2, İstanbul.

DOĞAN, E. ve ERGİNÖZ, M., (1997): Türkiye’de Kıyı Alanları Yönetimi ve Yapılaşması, Arion Kitabevi, İstanbul.

DOĞANAY, Ü., (1974): Toplum ve Kamu Yararı Kavramları, Mimarlık, 74/3.

EKE, F., (1995): Kıyı Mevzuatının Gelişimi ve Planlanma, BİB-T.A.U.Gn. Md.'lüğü, Ankara.

EKİNCİ, O., (1992): Kıyılar ve Toplum Yararı, İnsan-Çevre-Toplum, İmge Kitabevi, Ankara, 39-45.

ERİNÇ, S., (2001): Jeomorfoloji II, Der Yayınevi, ISBN:975-353-223-7, İstanbul.

EROL, O., (1993): Türkiye’de Kıyılarının Doğal Niteliği, Kıyının ve Kıyı Varlıklarının Korunmasına İlişkin Kıyı Kanunu Uygulamaları Konusuna Jeomorfolojik Yaklaşım, Kıyılarımız Mevzuat Planlama Uygulama Semineri Bildiriler Kitabı, BİB-T.A.U Gn. Müd’lüğü, Yayın no 61, Ankara, 33-60.

EU, 1999. Towards a European Integrated Coastal Zone Management (ICZM) Strategy: the General Principles and Policy Options, a reflection paper. Directorates-General Environment, Nuclear Safety and Civil Protection Fisheries Regional Policies and Cohesion.

GÜVENÇ, B., (1995): Türk Kimliği ve Kültür Tarihinin Kaynakları, Remzi Kitabevi, İstanbul, s 79.

IPCC, (1993): Preparing to meet the coastal challenges of the 21st century. Intergovernmental Panel on Climate Change, Conference Report, ISBN 9036901448, World Coast Conference 1993, Noordwijk, The Netherlands.

IPCC, (2001): Climate Change 2001: The Scientific Basis. : Intergovernmental Panel on Climate Change. Third Assessment Report: Contributions of IPCC Working Group I, Summaries for Policymakers, 20p.

KARABEY, H., (1984): Kıyı Mekanının Tanımı, Ülkesel Kıyı Mekanının Düzenlenmesi için Bir Yöntem Önerisi, Doktora Tezi, M.S.Ü. yayını, İstanbul.

KARAMAN, A., (1993): Ekolojik Planlama Çevre Yönetimi Çerçevesinde Planlama, Çevre Gen. Md'lüğü, İstanbul , 65-66.

KELEŞ, R., (1983): Kıyılar Ve Toplum Yararı, Türkiye 7. Dünya Şehircilik Günü Kıyılar Kollokyumu, Bildiriler Kitabı, Trabzon, 14-15.

MİMARLAR ODASI, (1996): Antalya Lara Bölgesi Kıyı Bandı Planlama ve Yapılanma Süreci, Süreçte Yaşanan Değişiklikler ve Sonuçları, Antalya'da Kıyı Yerleşimleri Planlama, Yapılanma, Kullanma Sorunları, Antalya Mim. Od. yayınları 97-107, Antalya.

ÖZAYDIN, G., (1999): Kıyı Yerleşimlerinin Kontrollü Gelişmesinde Kentsel Tasarım Yaklaşımları, Türkiye'de 1. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, M.S.Ü. Yayını, s. 139.

ÖZER, N., (1993): Planlı ve Tasarlı Yaşama Alanlarının Kent Kimliği Üzerindeki Etkileri Antalya Örneği, Yüksek Lisans Tezi, G.Ü.Fen Bil. Ens., Ankara.

ÖZHAN, E., (1997): Bütünleşik Kıyı Yönetimini Amaçlayan Bir Ulusal ve Uluslararası Girişim: KAY, TMK ve MEDCOAST, Türkiye Kıyıları'97, I. Ulusal Kongresi Bildiriler Kitabı, MEDCOAST Yayını, Ankara, 3-5.

TEKELİ, L., (1990): Kent Planlaması ve Katılım üzerine Düşünceler, Dünya Şehircilik Günü Sempozyumu, Bildiri metni.

TEKELİ, İ., (1997): Bir Demokrasi Projesi Olarak Yerel Planlama, 7. Ulusal Bölge Bilimi Planlaması Kongre sunumu, Planlama Dergisi, TMMOB Şen. Pl. Od. Yayını, 97/1, s 11, Ankara.

UNEP, (1995): Guidelines for Integrated Management of Coastal and Marine Areas. UNEP Regional Seas Reports and Studies No. 161, 80p.

ÜNAL, S., (1997): Kıyı Yönetimi Kavramında Yaşanan Evrim ve Kıyı Kullanımı ve Yönetimi Bütünlüğünün İlkeleri, Türkiye Kıyıları'97, I. Ulusal Kongresi Bildiriler Kitabı, MEDCOAST Yayını, , Ankara, 9.

WORLD BANK, (1993): Guidelines for Integrated Coastal Zone Management. J. C. Post and C. G. Lundin (editors), Environmentally Sustainable Development Studies and Monographs Series No. 9, 16p.

YILDIRIM, H., (1993): Çevre Yönetimi Çerçevesinde Planlama, Çev. Gen. Müd., İstanbul,

YILDIZ, C., (1979): Kıyıda Doğal Kaynakların Rekreasyon ve Turizm Açısından Değerlendirilmesi, Kuşadası Belediyesi Yayını. Kuşadası.

İNTERNET ADRESLERİ

<http://www.antalya.gov.tr>: Kent Profili/Tarihçe

<http://www.mu.edu.tr>: Erdal Özhan

<http://www.akdeniz.edu.tr/muhfak/cevre/coastlearn-r/modules.htm>: Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi

<http://www.kay-tmk.metu.edu.tr>: KAY Nedir?

<http://www.akyaka.bel.tr>: Kıyı Kenar Projesi

<http://www.googleearth.com>: Antalya-Lara Uydu Görüntüsü

EK-I

KIYI KANUNU

Kanun Numarası: 3621

Kabul Tarihi: 4.4.1990

Yayımlandığı R. Gazete: Tarih: 17.4.1990 Sayı: 20495

Yayımlandığı Düstur: Tertip : 5 Cilt:29 Sayfa :76

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

Madde 1 - Bu Kanun, deniz, tabii ve suni göl ve akarsu kıyıları ile bu yerlerin etkisinde olan ve devamı niteliğinde bulunan sahil şeritlerinin doğal ve kültürel özelliklerini gözeterek koruma ve toplum yararlanmasına açık, kamu yararına kullanma esaslarını tespit etmek amacıyla düzenlenmiştir.

Kapsam

Madde 2 - Bu Kanun, deniz, tabii ve suni göller ve akarsu kıyıları ile deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerine ait düzenlemeleri ve bu yerlerden kamu yararına yararlanma imkan ve şartlarına ait esasları kapsar.

İstisnalar

Madde 3 - Askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgelerinde veya ülke güvenliği ile doğrudan ilgili, Türk Silahlı Kuvvetlerine ait hareket ve savunma amaçlı yerlerde (konut ve sosyal tesisler hariç) özel kanun hükümlerine, diğer özel kanunlar uyarınca belirlenmiş veya belirlenecek yerlerde ise özel kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerine uyulur.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Kanunda geçen deyimlerden;

Kıyı çizgisi:Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun karaya değdiği noktaların birleşmesinden oluşan çizgiyi,

Kıyı Kenar çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturulduğu kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırını,

Kıyı: Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alanı,

Sahil şeridi: Kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alanı,

Dar Kıyı: Kıyı kenar çizgisinin, kıyı çizgisi ile çakışmasını,

Toplumun yararlanmasına açık yapı: Mevzuata göre tespit ya da tasdik edilmiş kural ve ücret tarifelerine uygun biçimde, getirdiği kullanımdan belirli kişi ya da topluluklara ayrıcalıklı kullanım hakkı tanımaksızın yararlanmak isteyen herkese eşit ve serbest olarak açık bulundurulan ve konut dokunulmazlığı olmayan yapıları ifade eder.

(Son fıkra iptal: Ana. Mah.'nin 18/9/1991 tarih ve E.: 1990/23, K.: 1991/29 sayılı kararı ile)

Genel Esaslar

Madde 5 - Kıyılar ile ilgili genel esaslar aşağıda belirtilmiştir:

Kıyılar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Kıyılar, herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına açıktır,

Kıyı ve sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir.

Kıyıda ve sahil şeridinde planlama ve uygulama yapılabilmesi için kıyı kenar çizgisinin tespiti zorunludur.

Kıyı kenar çizgisinin tespit edilmediği bölgelerde talep vukuunda, talep tarihini takip eden üç ay içinde kıyı kenar çizgisinin tespiti zorunludur.

Ek: (1/7/1992 - 3830/2 md.) Sahil şeritlerinde yapılacak yapılar kıyı kenar çizgisine en fazla 50 metre yaklaşabilir.

Ek: (1/7/1992 - 3830/2 md.) Yaklaşma mesafesi ve kıyı kenar çizgisi arasında kalan alanlar, ancak yaya yolu, gezinti, dinlenme, seyir ve rekreatif amaçla kullanılmak üzere düzenlenebilir.

Ek: (1/7/1992 - 3830/2 md.) Sahil şeritlerinin derinliği, 4 üncü maddede belirtilen mesafeden az olmamak üzere, sahil şeridindeki ve sahil şeridi gerisindeki kullanımlar ve doğal eşikler de dikkate alınarak belirlenir.

Ek: (1/7/1992 - 3830/2 md.) Taşıt yolları, sahil şeridinin kara yönünde yapı yaklaşma sınırı gerisinde kalan alanda düzenlenebilir.

Ek:(1/7/1992 - 3830/2 md.) Sahil şeridinde yapılacak yapıların kullanım amacına bağlı olarak yapım koşulları yönetmelikte belirlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kıyı, Kıyı Kenar Çizgisi, Sahil Şeridi, Planlama ve Yapılanma Kıyının Korunması, Yapı Yasağı ve Kıyıda Yapılacak Yapılar

Madde 6 - Kıyı, herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanmasına açık olup, buralarda hiçbir yapı yapılamaz; duvar, çit, parmaklık, telörgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz.

Kıyılarda, kıyıyı değiştirecek boyutta kazı yapılamaz; kum, çakıl vesaire alınamaz veya çekilemez.

Kıyılara moloz, toprak, curuf, çöp gibi kirletici etkisi olan atık ve artıklar dökülemez.

Kıyıda, uygulama imar planı kararı ile;

a) İskele, liman, barınak, yanaşma yeri, rıhtım, dalgakıran, köprü, menfez, istinat duvarı, fener, çekek yeri, kayıkhanesi, tuzla, dalyan, tasfiye ve pompaj istasyonları gibi, kıyının kamu yararına kullanımı ve kıyıyı korumak amacıyla yönelik alt yapı ve tesisler,

b) Faaliyetlerinin özellikleri gereği kıyıdan başka yerde yapılması mümkün olmayan tersane, gemi söküm yeri ve su ürünlerini üretim ve yetiştirme tesisleri gibi, özelliği olan yapı ve tesisler yapılabilir.

Bu yapı ve tesisler yapım amaçları dışında kullanılamazlar.

Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma ve Bu Arazilere Üzerinde Yapılabilecek Yapılar

Madde 7 - Kamu yararının gerektirdiği hallerde, uygulama imar planı kararı ile deniz, göl ve akarsularda ekolojik özellikler dikkate alınarak doldurma ve kurutma suretiyle arazi elde edilebilir.

Bu gibi yerlerde doldurma veya kurutmayı yapacak ilgili idarenin valiliğe iletilen teklifi, valilik görüşü ile birlikte Bayındırlık ve İskan Bakanlığına gönderilir. Bakanlık, konusuna göre ilgili kuruluşların görüşünü de almak suretiyle teklifi inceler. Uygun bulunması halinde ilgili idare tarafından uygulama imar planı hazırlanır. Bu yerler için yapılacak planlar hakkında İmar Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak, bu planlar Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında kalan alanlardaki planlar ise, anılan Kanunun 7 nci maddesine göre tasdik edilir. Doldurma ve kurutma işlemleri yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre yapılır. Bu araziler Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır, özel mülkiyet konusu olamaz.

Bu alanlar üzerinde 6 ncı maddede belirtilen yapılar ile yol, açık otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçeleri gibi teknik ve sosyal altyapı alanları düzenlenebilir.

Sahil Şeridinde Yapılabilecek Yapılar

Madde 8 - Uygulama imar planı bulunmayan alanlardaki sahil şeritlerinde, 4 üncü maddede belirtilen mesafeler içinde hiç bir yapı ve tesis yapılamaz.

Uygulama imar planı bulunan yerlerde duvar, çit, parmaklık, telörgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz. Moloz, toprak, curuf, çöp gibi kirlетici ve çevreyi bozucu etkisi olan atık ve artıklar dökülemez, kazı yapılamaz.

Ancak bu alanlarda; uygulama imar planı kararıyla altı ve yedinci maddede belirtilen yapı ve tesislerle birlikte toplum yararına açık olmak şartıyla konaklama hariç günü birlik turizm yapı ve tesisleri yapılabilir.

Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti

Madde 9 - Kıyı kenar çizgisi, valiliklerce, kamu görevlilerinden oluşturulacak en az 5 kişilik bir komisyonca tespit edilir.

Bu komisyon; jeoloji mühendisi, jeolog veya jeomorfoloğ, harita ve kadastrо mühendisi, ziraat mühendisi, mimar ve şehir plancısı, inşaat mühendisinden oluşur.

Komisyonca tespit edilip valiliğin uygun görüşü ile birlikte gönderilen kıyı kenar çizgisi, Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca onaylandıktan sonra yürürlüğe girer.

Komisyonun çalışma usul ve esasları Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanan yönetmelik ile belirlenir.

Kıyı ve Sahil Şeridinde Planlar

Madde 10 - Kıyıda ve sahil şeridindeki planlar bu Kanunun ve buna dayanılarak çıkarılacak yönetmeliğin hükümlerine aykırı olamaz. Bu yerlerde düzenlenen planlardan, imar mevzuatı veya yerin özelliği dolayısıyla 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamına girenler, anılan Kanunun 7 nci maddesine göre onaylanarak kesinleşir.

Kıyıda ve Doldurma ve Kurutma Yoluyla Kazanılan Araziler Üzerinde Yapılanmalara İzin Verilmesi

Madde 11 - Bu Kanun hükümlerine göre, kıyıda ve doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler üzerinde yapılması mümkün olan yapı ve tesislerin yapılabilmesi için, Maliye ve Gümrük Bakanlığından gerekli iznin alınması zorunludur.

Yapı ruhsatı verilmesinde bu izin belgesi yeterlidir.

İzin verilme şekil ve şartları Bayındırlık ve İskan ve Maliye ve Gümrük bakanlıklarınca birlikte tespit edilerek çıkarılacak uygulama yönetmeliğinde belirtilir.

Tapuya Şerh Verilmesi

Madde 12 - Sahil şeridinde, bu Kanunun 8 inci maddesinde belirtilen hükümlere uygun olarak yapılan yapıların bu niteliklerinin, tapu kütüğünün beyanlar hanesine işlenmesi zorunludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kontrol, İmar Mevzuatına Aykırı Yapı ve Ceza Hükümleri

Kontrol

Madde 13 - Bu Kanun kapsamında kalan alanlardaki uygulamaların kontrolü; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye, dışında ise valilikçe yürütülür. İlgili bakanlıkların teftiş ve kontrol yetkileri saklıdır.

İmar Mevzuatına Aykırı Yapı

Madde 14 - Bu Kanun kapsamında kalan alanlarda ruhsatsız yapılar ile ruhsat ve eklerine aykırı yapılar hakkında 3194 sayılı İmar Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Ceza Hükümleri

Madde 15 - a) Kıyıda ve uygulama imar planı bulunan sahil şeritlerinde;

1. Duvar, çit, parmaklık, telörgü, hendek, kazık ve benzeri engelleri oluşturanlara kum, çakıl alan veya çekenlere 5 milyon lira,
2. Moloz, toprak, curuf, çöp gibi kirletici ve çevreyi bozucu etkisi olan atık ve artıkları dökenlere 10 milyon lira,
3. Kıyıyı değiştirecek boyutta kazı yapan, kum, çakıl alan veya çekenlere 50 milyon lira,

Para cezası verilir.

b) Bu Kanun kapsamında kalan alanlarda, Kanun hükümlerine uyulmadan ruhsatsız, ruhsat ve eklerine aykırı olarak yapılan yapıların sahiplerine ve müteahhidine, 3194 sayılı İmar Kanununda öngörülen para cezalarının iki misli para cezası verilir.

Ancak, ruhsata bağlanması mümkün olmaması nedeniyle 3194 sayılı İmar Kanununun öngördüğü süre içerisinde yapısını yıkandan tahakkuk ettirilen para cezası alınmaz.

Para cezası, ilgisine göre doğrudan doğruya Vali veya Belediye Başkanı tarafından verilir.

Cezalara karşı, cezanın tebliğ tarihinden itibaren en geç 7 gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın uygulanmasını durdurmaz.

Bu Kanunda öngörülen iş ve işlemleri süresinde yapmayan veya geciktirenlere veya Kanunu yanlış uygulayan mahalli yönetici ve diğer kamu görevlileri hakkında ayrıca kanuni takibat yapılır.

Para cezalarının ödenmemesi halinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Yönetmelik

Madde 16 - Bu Kanunun uygulanması ile ilgili yönetmelik, Kanunun yayımından itibaren 3 ay içinde Maliye ve Gümrük, Turizm Bakanlıklarının yazılı görüşü alınarak Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanır.

Geçici Madde - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce mevzuat hükümlerine uygun olarak onanmış ve kısmen veya tamamen yapılaşmış 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarının sahil şeritleri ile ilgili hükümleri geçerlidir. Ancak, 8 inci maddenin ikinci fıkraya hükümleri saklıdır.

Yürürlük

Madde 17 - Bu Kanunun (...) hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 18 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4/4/1990 TARİHLİ VE 3621 SAYILI ANA KANUNA İŞLENEMEYEN HÜKÜMLER

1) 1/7/1992 tarihli ve 3830 sayılı Kanunun geçici maddesi:

Geçici Madde. - Kısmen veya tamamen yapılaşmamış alanlarla ilgili imar planı revizyonları bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl içinde tamamlanır.

3621 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE

Kanun Yürürlüğe No. Farklı tarihte yürürlüğe giren maddeler giriş tarihi

3830- 11/7/1992

EK-II
KIYI KANUNUNUN UYGULANMASINA DAİR YÖNETMELİK
BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Yasal Dayanak

Madde 1- (Değişik: 13.10.1992/21374 R.G.) Bu Yönetmelik, 1.7.1992 tarih ve 3830 sayılı Kanun ile değişik 4.4.1990 tarih ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun 5 ve 16 ıncı maddeleri gereğince düzenlenmiştir.

Amaç

Madde 2- Bu Yönetmeliğin amacı, deniz, tabii ve suni göller ve akarsularda kıyı kenar çizgisinin tespiti, kıyıların kullanılması ve korunması ile kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda, deniz ve göllerin kıyılarının devamı niteliğinde olan sahil şeritlerinde planlama ve uygulama esaslarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 3- Bu yönetmelik, deniz, tabii ve suni göller ve akarsu kıyıları ile sahil şeritlerini, bu yerlerden kamu yararına yararlanma imkan ve şartlarını, kıyılarda ve sahil şeritlerinde planlama ve yapılanma esaslarını doldurma ve kurutma yolu ile arazi kazanma ve kullanma esaslarını, kıyı kenar çizgi i tespit komisyonunun teşekkülü, görev ve yetkileri, çalışma şekli ile Kanunun uygulanmasına açıklık getiren esasları kapsar.

Tanımlar

Madde 4- Bu yönetmelikte kullanılan deyimler aşağıda tanımlanmıştır.

Kanun: (Değişik: 13. 10. 1992/21374 R.G.) 1/7/1992 tarihi ve 3830 sayılı Kanun ile değişik 4/4/1990 tarihi ve 3621 sayılı Kıyı Kanunudur.

Bakanlık: Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'dır.

Kıyı Çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun kara parçasına değdiği noktaların birleşmesinden oluşan meteorolojik olaylara göre değişen doğal çizgidir.

Tabii ve suni göllerde Devlet Su İşleri, Genel Müdürlüğünce belirlenen maksimum su kotu kıyı çizgisini belirler.

Kıyı Kenar Çizgisi: (Değişik: 30.3.1994/21890 R.G.) Deniz, tabii ve suni göl ve akarsuların, alçak basık kıyı özelliği gösteren kesimlerinde kıyı çizgisinden sonraki kara

yönünde su hareketlerinin oluşturduğu kumsal ve kıyı kamularından oluşan kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık benzeri alanların doğal sınırı; dar- yüksek kıyı özelliği gösteren kesimlerinde ise şev yada falezin üst sınırındadır.

Bu sınır doldurma suretiyle arazi elde edilmesi halinde de değiştirilemez.

Kıyı kenar çizgi tespitine konu olmayan akarsuların, deniz, tabii ya suni göllerle birleştiği yerlerde, kıyı kenar çizgisi olarak tesbit edilir.

Kıyı:(Değişik: 30.3.1994/21890 R.G.) Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alandır.

a) Dar-yüksek Kıyı:Plaj ya da abrazyon platform olmayan veya çok dar olan şev veya falezle son bulan kıyılardır.

b)Alçak-Basık Kıyı: Kıyı çizgisinden sonra da devam eden, kıyı hareketlerinin oluşturduğu plaj, hareketli ve sabit kumulları da içeren kıyı kordonu lagün alanları, sazlık, bataklık ile kumluk, çakıllık, taşlık ve kayalık alanları içeren kıyılardır.

Sahil Şeridi:(Değişik: 13/10/1992/21374 R.G.) Deniz, tabii ve suni göllerin kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alandır.

İki bölümden oluşan bu alan kullanım amacı ve doğal eşeklere göre belirlenir.

Sahil şeridinin birinci bölümü;

Sahil şeridinin tümü ile sadece açık alanlar olarak düzenlenen; yeşil alan, çocuk bahçesi, gezinti alanları, dinleme ve bu yönetmelikte tanımlanan rekreatif alanlardan ve yaya yollarından oluşan, kıyı kenar çizgisinden itibaren, kara yönünde yatay olarak 50 metre genişliğinde belirlenen bölümüdür.

Sahil şeridin ikinci bölümü;

Sahil şeridinin birinci bölümünde sonra kara yönünde yatay olarak en az 50 metre genişliğinde olmak üzere belirlenen ve üzerinde sadece Kanunun 8 inci maddesinde ve bu Yönetmelikte tanımlanan toplumun yararlanmasına açık günübirlik turizm yapı ve tesisleri, taşıt yolları, açık otoparklar ve arıtma tesislerinin yer aldığı bölümüdür.

Toplumun Yararlanmasına Açık Yapı: Mevzuata göre tespit ya da tasdik edilmiş kural ve ücret tarifelerine uygun biçimde, getirdiği kullanımdan belirli kişi ya da topluluklara ayrıcalıklı kullanım hakkı tanımaksızın yararlanmak isteyen herkese eşit ver serbest olarak açık bulundurulmuş ve konut dokunulmazlığı olmayan yapıdır.

Akarsu: Devamlı akış gösteren ve ekli listede belirlenen akarsulardır.

Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği :2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince hazırlanan, 4.9.1998 sayılı resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmeliktir.

Teknik yönetmelik: 31.1.1988 tarih ve 19711 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Büyük Ölçekli Haritaların Yapım Yönetmeliğidir.

Su Ürünlerini Üretim ve Yetiştirme Tesisi: 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanununda tanımlanan ve sadece su ürünlerini üretmek ve yetiştirmek için yapılan tesislerdir.

Günübirlik Turizm Tesisleri: (Değişik : 30.3.1994/21890 R.G.) Kamping ve konaklama ünitelerini içermeyen, duş, gölgelik, soyunma kabini, wc, kafe-bar, pastane, lokanta, çayhane, açık spor alanları, spor tesisleri, golf alanları, açık gösteri eğlence alanları, lunapark, fuar su oyunları parkı ve özellik taşıyan el sanatları ürünlerinin 20 m²' yi geçmeyen sergi ve satış ünitelerini içeren yapı ve tesislerdir.

Kısmi Yapılaşma: (Değişik: 30.3.1994/21890 R.G.) a) Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında; 11 Temmuz 1992 tarihinden önce belirli bir kullanım amacına dayalı olarak onaylanmış 1/1000 ölçekli mevzi imar planlarının kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde 100 metrelik kesim içerisindeki imar adalarında; üzerinde yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan plan ve mevzuata uygun olarak tamamlanmış yapılar ile ruhsat alınarak en az su basman seviyesinde inşaatı tamamlanmış yapıların bulunduğu parsellerin sayısının veya kullanılan toplam taban alanının imar adasındaki toplam parsel sayısının veya toplam alanın yüzde ellisinden fazla olması durumudur.

Üzerinde birden fazla yapı yapılması mümkün olan parseller, en az su basman seviyesinde inşaatı tamamlanmış olmak kaydı ile taban alanı veya yapı sayısı itibariyle bu kapsamda değerlendirilir.

b) Kentsel ve kırsal yerleşmelerde; meskun ve gelişme alanlarını kapsamak yerleşmenin mevcut ve projeksiyon nüfusuna dayalı gerekli tüm kullanım ve fonksiyonları içermek üzere hazırlanmış ve 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planlarının kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde 100 metrelik bandı içerisinde kalan kesiminde yer alan imar adalarının sayılı yüzde ellisinden fazlasında, (a) bendi hükümleri geçerlidir.

c)Turizm alan ve merkezlerinde; Turizm Bakanlığınca 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış turizm amaçlı uygulama imar planlarının, kıyı kenar çizgisinden itibaren

kara yönünde 100 metrelik bandı içerisinde kalan kesimindeki imar adalarının yüzde ellisinden fazlasında, (a) bendindeki tanıma uygun yapılaşma olması durumudur. Aksi halde (a) bendi hükümleri geçerlidir.

d) Turizm alan ve merkezlerinde, turizm dışı kullanımlara yönelik olarak hazırlanmış ve 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planlarının ilgi ve kapsamına göre (a) veya (b) bentlerindeki tanımlara uygun yapılaşmış olması durumudur.

Taşıt Yolu: (Ek: 13.10.1992/21374 R.G.) Motorlu taşıt trafiğine açık olan yollardır.

Rekreatif Alanlar: (Ek:13.10.1992/21374 R.G.) Halkın eğlence ve dinlenme gereksinimlerini karşılamaya dönük, açık olarak düzenlenen oturma ve yemek yerleri, yemek pişirme yerleri, çeşmeler, oyun ve açık spor alanları, açık gösteri alanları ve yeşil bitki örtüsü bulunan alanlardır.

Emsal, İnşaat Alanı Kat Sayısı : (Ek: 13.10.1992/21374 R.G.) Yapı inşaat alanının imar parseli alanına oranıdır.

Genel Esaslar

Madde 5- Kıyılar ve doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Kıyılar, herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına açıktır.

Kıyı ve sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir.

Kıyı, herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanmasına açık olup, buralarda hiçbir yapı yapılamaz; duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz.

(Değişik: 13.10.1992/21374 R.G.) Kıyılardan kum, çakıl, vesaire alınmaz veya çekilemez. Kıyılarda kıyıyı değiştirecek boyutta ve kıyının doğal yapısını bozacak nitelikte kazı yapılamaz. Valilikçe uygun görülmesi ve yazılı izin verilmesi halinde Valilik denetiminde kıyının doğal yapısını değiştirmeyecek boyut ve nitelikte yapılacak kazı işlemi izin şartlarına bağlıdır. İzin şartlarına aykırı işlem yapılması halinde verilen izin iptal edilir ve Yönetmeliğin 21 inci maddesine göre cezai işlem yapılır.

Kıyılara moloz, toprak, curuf, çöp gibi kirletici etkisi olan atık ve artıklar dökülemez. Ayrıca Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği hükümleri de geçerlidir.

1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve aynı Kanun gereğince çıkartılan yönetmelik hükümleri saklıdır. Kıyıda ve sahil şeridinde planlama ve uygulama yapılabilmesi için onaylı kıyı kenar çizgisinin bulunması zorunludur.

İKİNCİ BÖLÜM

Komisyonunun Teşekkülü, Çalışma Usul ve Esasları

Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti ve Onayı

Kıyı kenar Çizgisi Tespit Komisyonunun Teşekkülü

Madde 6-Kıyı kenar çizgisi tespit komisyonu valiliklerce, kamu görevlilerinden en az beş kişiden oluşturulur. Komisyonda aşağıda belirlenen meslek gruplarının her birinden en az bir kişinin bulunması zorunludur.

a) (Değişik: 13.10.1992/21374 R.G.) jeoloji mühendisi ve/veya jeolog, ve/veya jeomorfolog

b)Harita ve kadastro mühendisi

c)Ziraat mühendisi

d)Mimar ve/veya şehir plancısı

e)İnşaat mühendisi

Bu üyeler arasından valinin belirleyeceği bir üye komisyon başkanlığını yürütür.

Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti ve Onayı

Madde 7- (Değişik: 30.3.1994/21890 R.G.) Onaylı kıyı kenar çizgisi bulunmayan alanlardaki tespit işlemlerinin valiliklerce bir program dahilinde ve en kısa sürede gerçekleştirilmesi esastır. Valiliklerce yıllık tespit programları hazırlanır.

Tespit işlemlerinin kanun, yönetmelik ve bu programlara uygun olarak yürütülmesi ve tamamlanması için her türlü önlem alınır. Ancak ilgililerin tespit talebi halinde, yıllık programda olup olmadığına bakılmaksızın kıyı kenar çizgisi tespiti, bu Yönetmelik esaslarına göre öncelikle yapılır.

Kıyı kenar çizgisi tespitleri muhtemel kıyı kenar çiz2gisinden itibaren kara yönünde en az 200 metrelik alanı içeren halihazır haritalar üzerinde pafta bütününde geçirilir.

a)Valiliklerce yıllık programlarına uygun olarak yapılacak kıyı kenar çizgisi tespitleri, 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine, yoksa 1/15000 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine, bunun da bulunmaması halinde 1/1000 veya 1/5000 ölçekli standart topografik harita üzerine yapılır.

b) İlgilerince kıyı kenar çizgisi tespit talebi halinde, kıyı kenar çizgisinin 1/100 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine geçirilmesi zorunludur.

1) Daha evvel 1/2000 veya 1/5000 ölçekli halihazır fotogrametrik, kadastral veya şeritvari harita üzerine geçirilerek onaylanmış kıyı kenar çizgisi varsa; ilgilerince tespiti konu alanın 1/1000 ölçekli halihazır haritası yaptırılır ve onaylatılır ve kıyı kenar çizgisi 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine aktarılarak bu Yönetmeliğin 9 uncu maddesi hükümlerine göre onaylanır.

2) Onaylı kıyı kenar çizgisi bulunmayan, 1/1000 ölçekli halihazır haritası bulunan yerlerde kıyı kenar çizgisi, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde en az 200 m. lik alanı içerek kısmın 1/1000 ölçekli halihazır haritası ilgisince tamamlattırılarak onaylatıldıktan sonra geçirilir.

3) Onaylı kıyı kenar çizgisi ve 1/1000 ölçekli onaylı halihazır haritası bulunmayan yerlerde, kıyı kenar çizgisi, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde en az 200 metrelik alanı içeren 1/1000 ölçekli halihazır harita ilgisince yatırılarak onaylandıktan sonra geçirilir.

4) Daha önce 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita paftaları üzerinde kıyı kenar çizgisi olmayan kısımların haritası yaptırılarak onaylatılır. Kıyı kenar çizgisi pafta bütününe tamamlanarak geçirilir.

5) Daha evvel 1/1000 ölçekli veya daha büyük ölçekli kadastro paftaları üzerine çizilerek onanmış kıyı kenar çizgilerinin 1/1000 ölçekli halihazır harita üzerine aktarılması istenirse; kıyı kenar çizgisi, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde en az 200 metrelik alanı içeren 1/1000 ölçekli halihazır harita ilgisince yaptırılarak onaylatıldıktan sonra bu harita üzerine aktarılır ve arşivlenmek üzere bakanlığa gönderilir. Aktarma işleminde hata tespiti halinde düzeltilmek üzere valiliğe iade edilir.

Tespit talepleri haritaya ilişkin koşulların tamamlanarak valiliğe tesliminden sonra valiliğince 3 ay içinde sonuçlandırılır.

Kıyı kenar çizgisi tespiti talep üzerine yapılış ise bakanlığa gönderilen ozalit paftalar üzerine talep konusu taşınmaz veya taşınmazların mülkiyet sınırları da işlenir.

Kıyı Kenar Çizgisinin Arazide Tespiti ve Haritalara Geçirilmesi

Madde 8- Kanun ve bu yönetmeliğin 4 üncü maddesinde belirlenen esaslara göre kıyı kenar çizgisi arazide tespit arazide tespit edilir. Bu Yönetmeliğin 7 inci maddesinde belirtilen onaylı halihazır haritalar üzerine işlenir.

Arazide teknik yönetmelik esaslarına göre tespit edilen noktaların meydana getirdiği kıyı kenar çizgisi, usulüne uygun olarak harita üzerine geçirilir. Bu şekilde düzenlenen kıyı kenar çizgisi geçirilmiş halihazır haritalar ve bunların dayanağı belgeleri komisyon tarafından imzalanır.

Arazide tespit edilen ve harita üzerine geçirilen kıyı kenar çizgisinin hangi esas ve verilere göre geçtiğini açıklayan bir tutanak düzenlenir ve komisyon tarafından imzalanır.

Kıyı Kenar Çizgisinin Onayı

Madde 9- Orijinal pafta, bu paftadan çoğaltılmış bir takım ozalit pafta, mahallindeki tutanak ve ölçü işlemleri ile ilgili belgeler valiliğe sunulur. Valilik uygun görüşü ile birlikte bu belgeleri ve konu ile ilgili diğer belgeleri Bakanlığa gönderir.

Uygun görülen kıyı kenar çizgileri bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe girer. Onaylı orijinal pafta valiliğe gönderilir. bakanlıkça uygun görülmeyen kıyı kenar çizgisi paftaları, gerekli düzeltmeler veya yeniden tespit yapılmak üzere valiliğe iade edilir.

Paftaların Çoğaltılması ve Dağıtımı

Madde 10- Bakanlıkça valiliğe gönderilen onaylı orijinal kıyı kenar çizgisi paftaları, valilikçe çoğaltılarak tapu sicil müdürlüğüne, yerel maliye teşkilatına ve tespit belediye hudutları içinde ise, ilgili belediyesine gönderilir Onaylı orijinal kıyı kenar çizgisi paftaları valilikçe muhafaza edilir.

Tespit sonucunda, kıyıda kalan özel mülkiyete konu arazilerle ilgili tapu iptal işlemleri ilgili defterdarlıkça yürütülür.

Kıyı Kenar Çizgilerinin Aleniyeti

Madde 11- Kıyı kenar çizgisi paftaları alenidir. Belediye veya valilikler kıyı kenar çizgisi paftalarının tamamını veya bir kısmının kopyalarının tespit edilecek ücret karşılığında isteyenlere verir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kıyıda ve Doldurma ve Kurutma Yoluyla Kazanılan Arazilerde

Planlama ve Yapılanma

Kıyıda Planlama

Madde 12- Kıyılarda 1/1000 ölçekli uygulama imar planı yapılıp onaylanmadan uygulama ve yapılanmaya geçilemez. Kıyıda gerektiğinde ilgili kuruluşların görüşleri d

alınarak sadece Kanunun 6 ncı maddesi ve bu yönetmeliğin 13 üncü maddesindeki yapı ve tesislerin inşası amacıyla, imar planı yapılabilir.

2634 sayılı Turizmi Teşvik kanununa göre belirlenen turizm bölge, alan ve merkezlerindeki turizme dönük kullanımlar ile aynı alanlarda yer alan sahil şeritlerindeki günübirlik turizm alanlarının veya sahil şeridi dışındaki konaklama tesislerinin tamamlayıcısı ve devamı niteliğinde olan ve bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin (a) bendinde sayılan yapı ve tesislere ait uygulama imar planları, aynı kanunun 7 inci maddesi uyarınca Turizm Bakanlığı'nca onaylanarak yürürlüğe girer.

(Değişik: 13.10.1992/12374 R.G.) İkinci fıkra kapsamı dışında kalan uygulama imar planları 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca Bakanlık, valilik veya belediyesince onaylanarak yürürlüğe girer.)

Kıyıda Yapı

Madde 13- Kıyıda onaylı uygulama imar planlarına göre ve çevre kirliliğinin önlenmesine ilişkin tüm önlemler alınmak koşulu ile aşağıdaki yapı ve tesislere yapılabilir:

a) Kıyının kamu yararına kullanımına ve kıyıyı korumak amacıyla yönelik altyapı ve tesisler: İskele, liman, barınak, yamaç yeri, rıhtım, dalgakıran, köprü, menfez, istinat duvarı, fener, çekek yeri, kayıkhanesi, tuzla, dalyan, tasfiye ve pompaj istasyonları

b) Faaliyetlerinin özelliği gereği kıyıdan başka yerde yapılması mümkün olmayan yapı ve tesisler: Tersane, gemi söküm yeri, su ürünlerini üretim ve yetiştirme tesisleri,

c) (Değişik 30.3.1994/21890 R.G.) Kıyılarda ayrıca uygulama imar planı yapılmadan sabit olmayan duş, gölgelik, soyunma kabini, aralarında en az 150 metre mesafe olmak kaydı ile 6 m² 'yi geçmeyen büfe ve kirlenici etkisi olmayan fosseptik yapımını gerektirmeyen seyyar tuvalet ve ahşap iskeleler yapılabilir.

(Ek: 13.10.1992/21374 R.G.) a) ve (b) bendlerinde sayılan yapı ve tesis alanlarında, bu kullanımların tamamlayıcısı niteliğinde ve yapılması zorunlu alt ve üst yapı ve tesisleri yapılabilir. Günübirlik turizm yapı ve tesisleri yapılamaz.

(Ek: 30.3.1994/21890 R.G.) Sahil şeridinin ikinci bölümünde ve sahil şeridi gerisinde kalan özel kullanımlara ait arıtma tesisleri kıyıda yapılamaz.

Bu alanlarda sadece kamuya yararlı arıtma tesisleri yer alabilir.

Kıyılarda yapılan yapı ve tesisler, yapım amaçları dışında kullanılamazlar.

Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma

Madde 14- (Değişik: 30.3.1994/21890 R.G.) Denizlerde, içme ve kullanma suyu kaynağı olmamak kaydı ile tabii ve suni göllerde ve akarsularda; sadece kamu yararının gerektirdiği hallerde daha uygun alternatifler bulunmaması veya kıyı alanının yetersizliği nedeniyle ve uygulama imar planı kararı ile bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesinde belirtilen yapı ve tesislerle, Kanunun 7 inci maddesi gereği yapılabilecek kara, deniz, hava ulaşımına yönelik altyapı tesisleri, yeşil alan düzenlemeleri kapsamında park, çocuk bahçesi, açık spor alanları ile açık alan ağırlıklı olmak üzere ve emsali aynı amaçla ayrılan alanın %3 unu yüksekliği 5.50 m. yi aşmayan takılıp sökülebilir elemanlarla inşa edilen; lokanta, gazino, çay bahçesi, sergi üniteleri ve idare binalarını içeren fuar, piknik, eğlence alanları düzenlemek amacıyla doldurma ve kurutma işlemi yapılarak arazi kazanılabilir.

Planların hazırlanması, incelenmesi ve doldurma ve kurutma işleminin gerçekleştirilmesi aşamalarında, ekolojik dengenin korunması, deniz, tabii ve suni göl ve akarsularla bunların çevrelerinin ve bu çevredeki canlı hayatın olumsuz etkilenmemesi esastır.

Doldurma ve kurutma işleminin yapılabilmesi için;

a) Doldurma ve kurutma işlemini yapacak olan ilgili idarece doldurma ve kurutma işlemine ilişkin talep valiliğe iletilir.

b) Valilik, doldurma ve kurutma yapılmasında sakınca olup olmadığına dair gerekçeli görüşünü, teklifle birlikte Bakanlığa iletir.

c) Bakanlık, konusuna ve bölgenin özelliğine göre ilgili kuruluşların görüşünü alarak teklifi inceler.

d) Teklifin Bakanlıkça uygun bulunması halinde, doldurma ve kurutma alanını ve bu alandaki uygulamayı içeren uygulama imar planı, talep sahibi idarece yapılır veya yaptırılır.

e) Doldurma ve kurutma suretiyle kazanılacak arazi, 2634 sayılı Turizmi teşvik Kanununa göre belirlenen turizm bölge, alan ve merkezlerinden ve bu Yönetmeliğin 12 inci maddesinin ikinci fıkrasında sayılan kullanımlara, yapı ve tesislere ait ise, uygulama imar planları aynı Kanunun 7 inci maddesi uyarınca Turizm Bakanlığı'nca onaylanır.

Turizm bölge, alan ve merkezlerinde turizm dışı kullanımları içeren uygulama imar planları ile doldurma ve kurutma yoluyla arazi kazanılan diğer alanlardaki uygulama imar planları 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri uyarınca yapılır veya yaptırılır. Bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe girer.

f) Doldurma ve kurutma işlemleri onaylı imar planlarına uygun olarak yapılır.

Kıyıda, Doldurma ve Kurutma Yoluyla Kazanılan Arazilerde İnşaat Ruhsatı

Madde 15- Kıyıda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler üzerinde yapılacak olan ve bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesi ile 14 üncü maddesinin (e) bendinde sayılan yapı ve tesislere yapı ruhsatı verilebilmesi için Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nda gerekli iznin alınması zorunludur.

(Değişik : 13.10.1992/21374 R.G.) Maliye Bakanlığı'nca bu iznin verilmesi için; onaylı uygulama imar planı ile dolgu veya kurutmanın plan ve projesine uygun olarak gerçekleştirildiğine ilişkin plan ve projeyi onaylayan daire yazısının bulunması gerekir.

İnşaat ruhsatı verilmesi için Maliye Bakanlığınca kiralama, irtifak hakkı tesisi veya tahsis işleminin yapılmış olması şarttır. Bu belgeler tapu yerine geçecek belgeler olarak kabul edilir. İnşaat ruhsatı işlemleri 3294 sayılı İmar Kanununun ilgili hükümlerine göre yürütülür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sahil Şeridi, sahil Şeridinde Planlama ve Yapılanma Sahil Şeridinin Belirlenmesi

Madde 16- (Değişik: 30.3.1994/21890 R.G.) Sahil Şeridinin belirlenmesinde aşağıdaki esaslara uyulur.

a) Uygulama imar planı ilk defa yapılacak alanlarda, köy yerleşik alanlarda ve iskan dışı alanlarda sahil şeridi, kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğinde olmak üzere belirlenir. Bu alanlar kapsamında daha önce mevzii imar planı onaylanmış alanların kalması durumunda, mevzii imar planı onaylanmış alanların kalması durumunda, mevzii imar planının kısmen veya tamamen yapılaşma bulunmayan imar adalarında da sahil şeridi en az 100 metre olarak belirlenir.

b) 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planı bulunan kentsel ve kırsal yerleşmelerde, turizm merkez ve alanlarındaki turizm amaçlı alanlar ile turizm merkez ve alanlarındaki kentsel ve kırsal yerleşmelerde kısmen veya tamamen yapılaşma varsa onaylı imar planındaki sahil şeridi geçerlidir. Aksi halde sahil şeridi (c) bendi uyarınca belirlenir.

c) Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış mevzi imar planı ve turizm merkez ve alanlarındaki turizm dışı kullanımları yönelik mevzu imar planı bulunan alanlarda; planda belirlenen sahil şeridinin başlangıcından itibaren ilk sırada yer alan imar adalarının kısmen veya tamamen yapılmış olması durumunda, gerisindeki imar adalarında kısmen veya tamamen yapılaşma olup olmadığına bakılmaksızın onaylı plandaki sahil şeridine uyulur. İlk

sırada yer alan imar adalarında kısmen veya tamamen yapılaşma olmaması durumunda geriye doğru diğer imar adalarının durumu değerlendirilerek kısmen veya tamamen yapılaşma bulunanların kıyı yönündeki cephe hattı esas alınarak sahil şeridi belirlenir.

11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planlarının kısmi yapılaşma bulunmayan alanları ile ilgili gerekli revizyonlar en çok 1 yıl içinde Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılır. Boş ve kısmi yapılaşma bulunmayan alanlarda bu işlemler yapılmadan yapı ruhsatı verilmez.

Sahil şeridinde kıyıya geçişi engelleyecek şekilde; duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık, ve benzeri engeller oluşturulamaz. Moloz, toprak, curuf, çöp gibi çevreyi bozucu etkisi olan atık ve artıklar dökülmez, kazı yapılamaz.

Sahil şeridine 11 Temmuz 1992 tarihinden önce yürürlükteki plan ve/veya mevzuatta uygun olarak yapılmış veya inşaat ruhsatı alınarak en az su basman seviyesine kadar inşaatı tamamlanmış yapılardaki müktesep haklar saklıdır. Bu hüküm, üzerine birden fazla yapı yapılmak üzere ruhsat alınmış parsellerdeki en az su basman seviyesindeki yapılar içinde geçerlidir.

Sahil şeridinin birinci bölümünde yeni taşıt yolları açılmaz. Ancak 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planlarının kısmi yapılaşma bulunmayan alanları ile ilgili gerekli revizyonlar en çok 1 yıl içinde Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılır. Boş ve kısmi yapılaşma bulunmayan alanlarda bu işlemler yapılmadan yapı ruhsatı verilmez.

Sahil şeridinde kıyıya geçici engelleyecek şekilde; duvar, çit parmaklık tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz. moloz, toprak, curuf, çöp gibi çevreyi bozucu etkisi olan atık ve artıklar dökülemez, kazı yapılamaz.

Sahil şeridinde 11 Temmuz 1992 tarihinden önce yürürlükteki plan ve/veya mevzuata uygun olarak yapılmış veya inşaat ruhsatı alınarak en az su basman seviyesine kadar inşaatı tamamlanmış yapılardaki müktesep haklar saklıdır. bu hüküm, üzerine birden fazla yapı yapılmak üzere ruhsat alınmış parsellerdeki en az su basman seviyesindeki yapılar içinde geçerlidir.

Sahil şeridinin birinci bölümünde yeni taşıt yolları açılmaz. Ancak 11 Temmuz 1992 tarihinden önce mevzuat hükümlerine uygun olarak onaylanmış planlara göre yapımına başlanmış veya kullanılmakta olan Devlet Karayolları ile yapımı gerçekleştirilmiş imar

yollarındaki müktesep hakla saklıdır. İnşaatına başlanmış imar yollarında ise mümkün olan en kısa mesafede iç yollarla bağlantı sağlanmak üzere imar planı revizyonu yapılır. Sahil şeridi birinci bölümünde ancak iç yollarla dolgu alanlarındaki yapılmış veya yapılacak yolları bağlayan kısa geçişler için imar yolları planlanabilir.

Sahil şeridinde Planlama

Madde 17- (Değişik 13.10.1992/21374 R.G.) Sahil şeridinde uygulama imar planı yapılıp onaylanmadan uygulamaya geçilemez. Tamamen veya kısmen yapılaşmamış sahil şeritlerinde yapılacak plânlar: Kanunun 5 inci maddesindeki esaslar dikkate alınarak aşağıdaki şekilde düzenlenir.

Sahil şeritlerinin birinci bölümünü içeren uygulama imar planları, tümüyle açık alan olarak toplumun kullanımına tahsis edilecek şekilde düzenlenir. Bu alanlarda sadece yaya yolları, gezinti ve dinlenme alanları, seyir teras ve alanları ile bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde tanımlanan rekreatif amaçlı kullanımlar ile bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesinde belirlenen yapı ve tesisler yer alabilir. Bu alan içinde toplumun yararlanmasına açık yapılar da dahil olmak üzere başka hiç bir yapı ve tesis yapılamaz.

Sahil şeridinin ikinci bölümünde yapılacak planlar, bu Yönetmeliğin 13 ve 14 üncü maddesinde sayılan yapı ve tesisler ile toplumun yararlanmasına açık olmak şartı ile konaklama hariç bu Yönetmelikte tanımlanan günübirlik turizm yapı ve tesislerini kapsayacak şekilde düzenlenir.

Sahil şeridinin ikinci bölümünde yapılacak günübirlik turizm yapı ve tesisleri için emsal 0.20' yi, bir (1) katı, H=4.50 metreyi, asma katlı yapılması halinde H=5.50 metreyi geçmemek üzere plan kararları getirilebilir.

2634 sayılı Turizmi Teşvik kanununa göre belirlenen turizm bölge, alan ve merkezlerinden sahil şeridini kapsayanlarda uygulama imar planları, aynı Kanunun 7 inci maddesi uyarınca düzenlenip onaylanarak yürürlüğe girer.

Yukarıdaki fıkra kapsamı dışında kalan uygulama imar planları 3194 sayılı İmar Kanununun ilgili maddeleri uyarınca Bakanlık, Valilik veya belediyesince onaylanarak yürürlüğe girer.

Sahil Şeridinde Yapılanma

Madde 18- (Değişik: 13.10.1992/21374 R.G.) Bu Yönetmeliğin 16 ıncı maddesine göre belirlenen sahil şeritlerinde uygulama imar planı olmaksızın hiçbir yapı ve tesis yapılamaz.

(Ek: 30.3.1994/21890 R.G.) Sahil şeridinin ikinci bölümünde veya sahil şeridi gerisinde kalan alanlarda yer alan özel yapı ve tesislere ait arıtma tesisleri sahil şeridinin birinci bölümünde yer alamaz. Bu tür arıtma tesisleri ait oldukları tesislerin mülkiyetinde ve kamuya terk edilmesi gerekli olmayan alanlarda inşa edilebilir.

(Değişik: 30 3.1994/21890 R.G.) Sahil şeridinin ikinci bölümünde sadece onaylı uygulama imar planında belirlenmiş toplumun yararlanmasına açık günübirlik turizm tesisleri, bu Yönetmeliğin 13 ve 14 üncü maddesinde belirtilen yapı ve tesisler ile ilgili kıyı ve deniz güvenliğini sağlamak amacıyla lojman, konaklama ve benzeri tesisler içermek üzere inşaa edilecek karakol ve bu gibi güvenlik yapıları yer alabilir.

Onaylı uygulama imar planı bulunan sahil şeritlerinde; kıyıyı geçişi engelleyecek şekilde oluşturulmuş duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engellerin derhal kaldırılması, ilgili valilik ve belediyelerce sağlanır.

Sahil şeridinde inşaat ruhsatı verilebilmesi için onaylı uygulama imar planı hükümlerine uygun olarak 3194 sayılı İmar Kanunu ve Yönetmeliklerine göre işlem yapılarak imar parsellerinin oluşturulması ve kamuya açık alanların kamu eline geçmesi şarttır.

İnşaat ruhsatı ve yapı kullanma izni ile ilgili işlemler 3194 sayılı İmar Kanununun Hükümlerine göre yürütülür. Sahil şeridinde inşaata başlanabilmesi için yapılacak toplumun yararlanmasına ayrılmış yapı olduğunu tapu kütüğünün beyanlar hanesine işlenmesi zorunludur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kontrol, İmar Mevzuatına Aykırı Yapı ve Ceza

Kontrol

Madde 19- Kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda ve sahil şeritlerindeki uygulamalar ve bunların kontrolü belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeler, bu alanlar dışında valiliklerce yürütülür.

İlgili bakanlıkların teftiş ve kontrol yetkileri saklıdır. Yapılan işlemlerden Bakanlığa bilgi verilir.

Kanun kapsamında kalan alanlar belediye veya valiliklerce imar mevzuatına aykırı yapılanmaların önlenmesi amacıyla sürekli denetim altında tutulur. Bu amaçla gerekli tüm önlemler valilik ve belediyelerce alınır.

İmar Mevzuatına Aykırı Yapı

Madde 20- Kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda ve sahil şeritlerinde kanun, plan ve yönetmelik hükümlerine uyulmadan ruhsatsız, ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapılması halinde, 3194 sayılı İmar Kanununun 32 inci maddesi hükümleri uyarınca, aynı kanunda belirlenen yasal süreler içinde gerekli işlemler yapılır.

Ceza

Madde 21- Kanunun 15 inci maddesinde açık ve ayrıntılı olarak belirtildiği gibi;

a) Kanunla getirilmiş olan para cezaları, belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye başkanları, belediye mücavir alan sınırları dışında valiler tarafından verilir.

b) Kıyıda ve doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda ve sahil şeritlerinde,

Bu Yönetmeliğin 20 inci maddesi kapsamında kalan yapıların sahiplerine ve müteahhidine ayrı ayrı para cezası verilir. Para cezası, 3194 sayılı İmar Kanununun 42 inci maddesinde aynı durum için belirlenen cezanın 2 misli olarak tahakkuk ve tahsil edilir.

Bu Yönetmeliğin 20 inci maddesi kapsamında işlem gören ve inşaat ruhsatına bağlanması mümkün olmayan yapıların, sahiplerince süresi içinde yıkılması halinde mal sahibi adına tahakkuk eden para cezası tahsil edilmez.

Ruhsat ve eklerine aykırı kısımları yıkılarak ruhsat ve eklerine uygun hale getirilmesi gereken yapılarla ilgili yıkım işlemlerinin süresi içerisinde sahiplerince yerine getirilmesi halinde mal sahibi adına tahakkuk eden para cezası tahsil edilmez. Fenni mesuller hakkında 3194 sayılı İmar Kanununun 42 inci maddesi uyarınca ceza uygulaması yapılır.

c) Kıyıda ve uygulama imar planı bulunan sahil şeritlerinde;

1) Duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engelleri oluşturanlara izinsiz veya izin şartlarına aykırı olarak kum, çakıl vesaire alan veya çekenlere 5 milyon TL

2) Moloz, toprak cüruf, çöp gibi kirletici ve çevreyi bozucu etkisi olan artık ve atıkları dökülenlere 10 milyon TL.

3) Kıyıyı değiştirecek boyutta kazı yapan, kum, çakıl alan veya çekenlere 50 milyon TL. para cezası verilir.

Para cezalarında 7.12.1988 tarihinde kabul edilen 3506 ve 6.12.1989 tarihinde kabul edilen 3591 sayılı Kanun hükümleri geçerlidir.

d) (b) ve (c) bendlerinde belirtilen para cezalarına karşı cezanın tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde idare mahkemesi nezdinde itiraz edebilir.

Ancak itiraz verilen cezanın uygulanmasını durdurmaz.

e) Kanunda ve bu Yönetmelikte öngörülen iş ve işlemleri süresinde yapmayan veya geciktirenler veya kanun yanlış uygulayan mahalli yönetici ve diğer kamu görevlileri hakkında ayrıca kanuni takibatı yapılır.

f) Para cezalarını ödenmesi halinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Madde 22- Valilikler bu Yönetmeliğin uygulanmasını Bayındırlık ve İskan Müdürlükleri kanalıyla yürütür.

Yürürlük

Madde 23- Bu yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer

Yürütme

Madde 24- Bu Yönetmelik hükümlerini Bayındırlık ve İskan Bakanı yürütür.

Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin bazı maddeleri ; 30 Mart 1994 tarih ve 21890 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kıyı Kanunu'nun Uygulanmasına Dair yönetmeliğin bazı maddelerinin değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik" ile değiştirilmiştir.

Kıyı Kenar Çizgisi:Deniz, tabii ve suni göl ve akarsuların alçak-basık kıyı özelliği gösteren kesimlerinde kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu, kumsal ve kıyı kumullarından oluşan kumluk çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırı; dar-yüksek kıyı özelliği gösteren kesimlerinde ise şev ya da falezin üst sınırıdır.

Bu sınır doldurma suretiyle arazi elde edilmesi halinde de değiştirilemez.

Kıyı kenar çizgisi tesbitine konu olmayan akarsuların, deniz, tabii ve suni göllerle birleştiği yerlerde kıyı kenar çizgisi; deniz tabii ve suni göl ve kıyı kenar çizgisi olarak tesbit edilir."

Kıyı:Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alandır.

a) Dar-yüksek Kıyı: Plaj ya da abrazyon platformu olmayan veya çok dar olan, şev veya falezle son bulan kıyılardır.

b) Alçak-Basık Kıyı: Kıyı çizgisinden sonra da devam eden kıyı hareketlerinin oluşturduğu plaj, hareketli ve sabit kumulları da içeren kıyı kordonu lagün gölü, lagün alanları, sazlık, bataklık ile kumluk, çakıllık, taşlık ve kayalık alanları içeren kıyıdır."

Günübirlik Turizm Tesisleri: Kamping ve konaklama ünitelerini içermeyen, duş, gölgelik, soyunma kabini wc, kafe-bar pastane, lokanta, çayhane, açık spor alanları, spor tesisleri, golf alanları, açık gösteri ve eğlence alanları, lunapark, fuar su oyunları parkı ve özellik taşıyan el sanatları ürünlerinin 20 m2 yi geçmeyen ergi ve satış ünitelerini içeren yapı ve tesisleridir."

a) Kısmi Yapılaşma: Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında; 11 Temmuz 1992 tarihinden önce belirli bir kullanım amacına dayalı olarak onaylanmış 1/100 ölçekli mevzii imar planlarının,.kıyı kenar çizgisinden itibaren kar yönünde 100 metrelik kesim içerisindeki imar adalarında; üzerinde yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan plan ve mevzuata uygun olarak tamamlanmış yapılar ile ruhsat alınarak en az su basman seviyesinde inşaatı tamamlanmış yapıların bulunduğu parsellerin sayısının veya kullanılan toplam taban alanının imar adasındaki toplam parsel sayısının veya toplam taban alanının yüzde ellisinden fazla olması durumudur.

Üzerinde birden fazla yapı yapılması mümkün olan parseller, en az subasman seviyesinde inşaatı tamamlanmış olmak kaydı ile taban alanı veya yapı sayısı itibariyle bu kapsamda değerlendirilir.

b) Kentsel ve kırsal yerleşmelerde; meskun ve gelişme alanlarını kapsamak yerleşmenin mevcut ve projeksiyon nüfusuna dayalı gerekli tüm kullanım ve fonksiyonları içermek üzere hazırlanmış ve 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planlarının kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde 100 metrelik bandı içerisinde kalan kesiminde yer alan imar adalarının sayısının yüzde ellisinden fazlasında (a) bendindeki tanıma uygun yapılaşma olması durumudur. Aksi halde (a) bendi hükümleri geçerlidir.

d) Turizm alan ve merkezlerinde, turizm dışı kullanımlara yönelik olarak hazırlanmış ve 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planlarının ilgi ve kapsamına göre (a) veya (b) bendlerindeki tanımlara uygun yapılaşmış olması durumudur.

Kıyı Kanunu'nun Uygulanmasına Dair yönetmeliğin "Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti ve Onayı" başlıklı 7 inci maddesi de 30 Mart 1994 tarihli yönetmelik ile aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"Onaylı kıyı kenar çizgisi bulunmayan alanlardaki tespit işlemlerinin valiliklerce bir program dahilinde ve en kısa sürede gerçekleştirilmesi esastır. Valiliklerce yıllık tespit programları hazırlanır.

Tespit işlemlerinin Kanun, yönetmelik ve bu programlara uygun olarak yürütülmesi ve tamamlanması için her türlü önlem alınır. Ancak, ilgililerin tespit talebi halinde, yıllık programda olup olmadığına bakılmaksızın kıyı kenar çizgisi tesbiti; bu yönetmelik esaslarına göre öncelikle yapılır.

Kıyı kenar çizgisi tesbitleri, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde en az 200 m. lik alanı içeren halihazır haritalar üzerinde pafta bütününde geçirilir.

a) Valiliklerce yıllık programlarına uygun olarak yapılacak kıyı kenar çizgisi tespitleri 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine, yoksa 1/5000 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine, bunun da bulunmaması halinde 1/1000 veya 1/5000 ölçekli standart topografik harita üzerine yapılır.

b) İlgililerince kıyı kenar çizgisi tespit talebi halinde, kıyı kenar çizgisinin 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine geçirilmesi zorunludur.

1) Daha evvel 1/2000 veya 1/5000 ölçekli halihazır, fotogrametrik, kadastral veya şeritvari harita üzerine geçirilerek onaylanmış kıyı kenar çizgisi varsa; ilgililerince tespiti konu alanın 1/1000 ölçekli halihazır haritası yaptırılır. onaylatılır ve kıyı kenar çizgisi 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine aktararak bu Yönetmeliğin 9 uncu maddesi hükümlerine göre onaylanır.

2) Onaylı kıyı kenar çizgisi bulunmayan, 1/1000 ölçekli halihazır haritası bulunan yerlerde kıyı kenar çizgisi, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde en az 200 m. lik alanı içeren kısmın 1/100 ölçekli halihazır haritası ilgisince tamamlattırılarak onaylatıldıktan sonra geçirilir.

3) Onaylı kıyı kenar çizgisi ve 12/100 ölçekli onaylı halihazır haritası bulunmayan yerlerde kıyı kenar çizgisi, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde en az 200 m.'lik alanı içeren kısmın 1/1000 ölçekli halihazır haritası ilgisince yaptırılarak onaylandıktan sonra geçirilir

4)Daha önce 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita paftaları üzerinde kıyı kenar çizgisi olmayan kısımların haritası yaptırılarak onaylatılır. Kıyı kenar çizgisi pafta bütününde tamamlanarak geçirilir.

5) Daha evvel 1/1000 ölçekli veya daha büyük ölçekli kadastro paftaları üzerine çizilerek onanmış kıyı kenar çizgilerinin, 1/1000 ölçekli halihazır harita üzerine aktarılması istenirse kıyı kenar çizgisi muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde en az 200 m. lik alanı içeren 1/100 ölçekli halihazır harita ilgisince yaptırılarak onaylatıldıktan sonra bu harita üzerine aktarılır ve arşivlenmek üzere Bakanlığa gönderilir. Aktarma işleminde hata tesbiti halinde düzeltilmek üzere valiliğe iade edilir.

Tespit talepleri, haritaya ilişkin koşulların tamamlanarak valiliğe tesliminden sonra valiliğince 3 ay içinde sonuçlandırılır.

Kıyı kenar çizgisi tespiti, talep üzerine yapılmış ise Bakanlığa gönderilen ozalit paftalar üzeren talep konusu taşınmaz veya taşınmazların mülkiyet sınırları da işlenir."

Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin" Kıyıda Yapı" başlıklı 13 üncü maddesinin (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"c) Kıyılarda ayrıca uygulama imar planı yapılmadan, sabit olmayan duş, gölgelik, soyunma kabini, aralarında en az 150 metre mesafe olmak kaydı ile 6 m² yi geçmeyen büfe ve kirletici etkisi olmayan, fosseptik yapımını gerektirmeyen seyyar tuvalet ve ahşap iskeleler yapılabilir."

İkinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

"Sahil şeridin ikinci bölümünde ve sahil şeridi gerisinde kalan özel kullanımlara ait arıtma tesisleri kıyıda yapılamaz. Bu alanlarda sadece kamu yararlı arıtma tesisleri yer alabilir."

Yine aynı yönetmeliğin "Doldurma ve Kurutma Yoluyla arazi kazanma" başlıklı 14 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Denizlerde, içme ve kullanma suyu kaynağı olmamak kaydı ile tabii ve suni göllerde ve akarsularda; sadece kamu yararının gerektirdiği hallerde, daha uygun alternatifler bulunmaması veya kıyı alanın yetersizliği nedeniyle ve uygulama imar planı kararı ile bu yönetmeliğin 13 üncü maddesinde belirtilen yapı ve tesislerle, Kanunun 7 inci maddesi gereği yapılabilecek kara, den, hava ulaşımına yönelik altyapı tesisleri, yeşil alan düzenlemeleri kapsamında park, çocuk bahçesi, açık spor alanları ile açık alan ağırlıklı olmak üzere ve emsali aynı amaçla ayrılan alanın a/o 3 ünü yüksekliği 5.50 m: yi aşmayan takılıp sökülebilir elamanlarla inşa edilen; lokanta, gazino çay bahçesi, sergi üniteleri ve idare binalarını içeren

fuvar, piknik, eğlence alanları düzenlemek amacıyla doldurma ve kurutma işlemi yapılarak arazi kazanılabilir."

Aynı Yönetmeliğin 13.10.1992 tarih ve 21374 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelikle değişik "Sahil Şeridinin Belirlenmesi" başlıkla 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) , (b) ve (c) bendleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"a) Uygulama imar planı ilk defa yapılacak alanlarda, köy yerleşik alanlarında ve iskan dışı alanlarda sahil şeridi, kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğinde olmak üzere belirlenir. Bu alanlar kapsamında daha önce mevzii imar planı onaylanmış alanların kalması durumunda, mevzu imar planının kısmen veya tamamen yapılaşma bulunmayan imar adalarında da sahil şeridi en az 100 metre olarak belirlenir.

b) 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planı bulunan kentsel ve kırsal yerleşmelerde, turizm merkez ve alanlarındaki turizm amaçlı alanlar ile turizm merkez ve alanlarındaki kentsel ve kırsal yerleşmelerde kısmen veya tamamen yapılaşma varsa, onaylı imar planındaki sahil şeridi geçerlidir. Aksi halde sahil şeridi (c) bendi uyarınca belirlenir.

c) 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış mevzii imar planı ve turizm merkez ve alanlarındaki turizm dışı kullanımlara yönelik mevzii imar planı bulunan alanlarda, planda belirlenen sahil şeridinin başlangıcından itibaren ilk sırada yer alan imar adalarının kısmen veya tamamen yapılaşmış olması durumunda, gerisindeki imar adalarında kısmen veya tamamen yapılaşma olup olmadığına bakılmaksızın onaylı plandaki sahil şeridine uyulur. İlk sırada yer alan imar adalarında kısmen veya tamamen yapılaşma olmaması durumunda geriye doğru diğer imar adalarının durumu değerlendirilerek kısmen veya tamamen yapılaşma bulunanlarının kıyı yönündeki cephe hattı esas alınarak sahil şeridi belirlenir."

Aynı Yönetmeliğin 13.10.1992 tarih ve 21374 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelikle değişik "Sahil Şeridinde Yapılanma" başlıklı 18 inci maddesinin birinci fıkrasından sona gelmek üzere bir fıkra eklenmiş mevcut ikinci fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Sahil şeridinin ikinci bölümünde veya sahil şeridi gerisinde kalan alanlarda yer alan özel yapı ve tesislere ait arıtma tesisleri sahil şeridinin birinci bölümünde yer alamaz. Bu tür

arıtma tesisleri ait oldukları tesislerin mülkiyetinde ve kamuya terk edilmesi gerekli olmayan alanlarda inşa edilebilir."

"Sahil şeridinin ikinci bölümünde sadece onaylı uygulama imar planında belirlenmiş toplumun yararlanmasına açık günübirlik turizm tesisleri ile kıyı ve deniz güvenliği sağlamak amacıyla lojman, konaklama ve benzeri tesisleri içermemek üzere inşa edilecek karakol ve bu gibi güvenlik yapıları yer alabilir.

Kıyılarımız ve sahil şeritlerinin sağlıklı gelişmesini amaçlayan Kıyı Kanunu ve Uygulama yönetmeliğinde bu alanlarda herkesin ortak varlığı olan çevrenin korunması, iyileştirilmesi, kırsal ve kentsel alanda arazinin ve doğal kaynakların en uygun şekilde kullanılması ve korunması, su toprak ve hava kirlenmesinin önlenmesi, sularımız, kıyı ve sahil şeritlerinde bitki ve havan varlığı ile doğal ve tarihsel zenginliklerinin korunarak bu günkü ve gelecek nesillere intikalinin sağlanması için, belirli, hukuki ve teknik esaslar getirilmiştir.

EK LİSTE

AKARSULARIMIZIN "NEHİR" TANIMINA GİREN KESİMLERİNİ BELİRTEN LİSTE

1. Meriç Nehri : Ana kolunun topraklarımıza girdiği nokta ile Ege Denizi arasındaki kesimi,
- 2.Sakarya Nehri : Sakarya Nehri ana kolunun, Gökçekaya Barajı ile Karadeniz arasındaki kesimi,
- 3.Filyos Çayı : Devrek ve Yenice Çayları kavşağı ile Karadeniz arasındaki kesimi,
- 4 Kızılırmak Nehri : Kızılırmak Nehri ana kolunun, Dicle Irmağı ile birleştiği nokta ile Karadeniz arasındaki kesimi,
- 5.Yeşilırmak Nehri : Yeşilırmak-Kelkit Çayı kavşağı ile Karadeniz arasındaki kesimi,
- 6.Çoruh Nehri : Çoruh Nehri ana kolunun Oltu Çayı ile Birleştiği nokta ile Türkiye-Sovyetler Birliği sınırı arasındaki kesimi.
7. Dicle Nehri :
 - a)Dicle Nehri ana kolunun Bismil ilçesi ile Türkiye-Suriye Irak sınır arasındaki kesimi.
 - b) Batman kolunun Serkan (Hizan Deresi) kavşağı ile Dicle Nehri ana kolu kavşağı arasındaki kesimi.

c) Botan kolunun büyükdere (Hizan Deresi kavşağı ile Dicle Nehri ana kolu kavşağı arasındaki kesimi,

8. Fırat Nehri :

a) Ana kolunun Keban Barajı ile Türkiye-Suriye sınıra arasındaki kesimi,

b) Karası kolunun Kemah İlçesi merkezi ile Keban Barajı Gölü arasındaki kesimi,

c) Murat kolunun Muş'un kuzeyindeki Kara su Deresi ile birleştiği nokta ile Keban Barajı Gölü arasındaki kesimi,

9. Asi Nehri : Antakya Şehri ile Akdeniz arasındaki kesim,

10. Ceyhan Nehri : Ceyhan Nehri ana kolunun Aksı Çayı ile birleştiği nokta ile Akdeniz arasındaki kesim 1.

11. Seyhan Nehri :Zamantı (Yenice) ve Göksu Irmakları Kavşağı ile Akdeniz arasındaki kesimi,

12. Göksu Nehri : Mut civarında, aynı adı taşıyan iki kolun (Göksu Çayları) birleşim noktasıyla Akdeniz arasındaki kesimi,

13. Manavgat Çayı : Oymapınar Barajı ile Akdeniz arasındaki kesimi,

14 Köprüçay : DSİ köprüçay regülâtörü ile Akdeniz arasındaki kesimi,

15. Büyükmenderes : Büyükmenderes ana kolunun Çine Çayı ile birleştiği nokta ile Ege Denizi arasındaki kesimi,

16. Simav Çayı : Simav Çayı ana kolunun Apolyont Gölü ayağı ile birleştiği nokta ile Marmara denizi arasındaki kesimi.

EK III

KIYI YÖNETİMİNDE ULUSAL VE ULUSLARARASI GİRİŞİMLER

1. Kıyı Alanlarının Yönetimi Türk Milli Komitesi: (KAYTMK)

KAY Türkiye Milli Komitesi, 1993 yılında ülkemizin en değerli doğal kaynaklarından olan kıyı alanlarının dengeli, uzun erimli, etkin bir biçimde ve kaynağı yok etmeyen düzeyde kullanılmasına, bu alanlarımızın doğal özelliklerinin korunmasına katkıda bulunmak üzere, ilgili çalışmaları özendirmek ve desteklemek; üniversiteler, kamu ve özel sektör kuruluşları ve gönüllü kuruluşlar arasında iletişim ve işbirliğini güçlendirmek için kurulmuştur. Komitenin merkezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (İnşaat Mühendisliği Bölümü, Kıyı Liman Mühendisliği Bilim Dalı)'dir.

Kıyı Alanları Yönetimi Türk Milli Komitesi'nin kurulması, 8.12.1992 tarihinde yapılan Yüksek Öğretim Kurulu Yürütme Kurulu toplantısında uygun görülmüştür. Yönetmelik, 18 Ocak 1993 tarihinde, 21469 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak Milli Komite'nin kuruluşu tamamlanmıştır.

Kıyı Alanları Yönetimi (KAY) Türk Milli Komitesi, son yedi yılda, iki önemli projenin sorumlusu ve ortağı olmuştur. Bir projeye de, uzman düzeyinde katkı sağlamıştır. KAY Türk Milli Komitesinin sorumluluğunda tamamlanan ilk proje, 1994-95 yıllarında İngiltere Galler'den Glamorgan Üniversitesi ile ortak yürütülen, "Kumsalların Değerlendirilmesi ve Yönetimi" adlı projedir. Bu projeye, İngiliz Kültür Heyeti Akademik Bağlantı Programı destek olmuştur. Proje kapsamında, Antalya-İzmir arasındaki 39 kumsal incelenmiş, estetik ve rekreasyonel özellikler, gelişmişlik ve yönetim açılarından değerlendirilmiştir. Ayrıca 6 kumsaldaki (Ölüdeniz, Belceğiz, Çalış, Dalyan, Marmaris, Turgutreis) turistleri hedef alan bir anket çalışması yürütülmüştür. Bu çalışmada turistlerin ne tür kumsalları beğendikleri, hangi servislere ve özelliklere değer verdikleri incelenmiştir.

KAY Türk Milli Komitesi tarafından yürütülen ikinci proje, Bodrum Yarımadası Sit Alanları Yönetimi Projesi'dir. Temmuz 1993-Temmuz 1995 tarihleri arasında yürütülen bu iki yıl süreli araştırma projesi, Küresel Çevre Programı (GEP), NGO Small Grants Program in Turkey tarafından desteklenmiştir. Bu projenin bulguları ve saptamaları, proje bitiminden sonra başlatılan iki değişik kuruluşun yürüttüğü araştırmalarda kullanılmıştır.

Ağustos 1996 ayı içerisinde, Avrupa Topluluğu tarafından destek sağlanması için, Devlet Planlama Teşkilatı'na üç yıl süreli kapsamlı bir proje önerisi sunulmuştur. Bu proje kapsamında,

- a. KAY Türk Milli Komitesinin bilgi toplama, saklama ve dağıtma kapasitesinin geliştirilmesi;
- b. Uzaktan algılama yöntemleriyle elde edilen bilgilerin coğrafyasal bilgi sistemi (CBS) ile birlikte kıyı yönetimi projelerinde kullanılması için KAY Türk Milli Komitesi bünyesinde bir merkez oluşturulması;
- c. Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları Ulusal Konferansları (TÜRKİYE KIYILARI) dizisinin başlatılması ve ilk iki konferansın 1997 yılı Haziran ayında ve 1998 yılı sonbaharında düzenlenmesi;
- ç. Kıyı illerinin valilik ve belediye başkanlıkları çalışanlarının kıyı alanlarının bütünsel yönetimi konusunda eğitilmesini amaçlayan bir programın geliştirilmesi ve uygulanması;
- d. Gökova'daki Sedir Adası ve çevresinde, özel çevre koruma bölgesi niteliğindeki kıyı alanlarında turizm etkinliklerinin yönetimi üzerine bir örnek projenin uygulanması çalışmaları yer almaktadır.

Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları Ulusal Konferansları (Türkiye Kıyıları) adlı konferans dizisinin, her iki yılda bir toplanması amaçlanmıştır. Bugüne kadar icra edilen toplantılar ve tarihleri aşağıda belirtilmiştir(Tablo 12)

Tablo 12. KAYTMK Konferansları

1	Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları. I. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 97	24-27 Haziran 1997	ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi, Ankara
2	Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları. II. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 98	22-25 Eylül 1998	ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi, Ankara
3	Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları. III. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 01	26-29 Haziran 2001	Yıldız Üniversitesi, İstanbul

4	Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları. IV. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 02	05-08 Kasım 2002	DESEM-Dokuz Eylül Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi, İzmir
5	Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları. V. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 04	04-07 Mayıs 2004	Çukurova Üniversitesi, Adana
6	Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları. VI. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 06	07-11 Kasım 2006	Muğla Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi, Muğla

İki yılda bir icra edilen bu bilimsel toplantılarda ilgili bilim adamlarını, merkezi ve yerel kamu yöneticilerini, uygulayıcıları, özel sektörü ve gönüllü kuruluşları bir araya getirerek, bir yandan çeşitli konularda yeni bilgi üretilmesinin özendirilmesi ve değişik kesimlerden gelen katılımcıların bilgi alış verisi yapmasının sağlanması, diğer yandan ülkemizde kıyı ve deniz yönetiminin durumu ve sorunlarıyla ilgili saptamalar yapma ve çözüm önerileri geliştirme olanağı oluşturması amaçlanmıştır.

Kıyı Alanları Yönetimi Türkiye Milli Komitesi, KAY Bülteni adıyla bir süreli yayın başlatmıştır. Kıyı Alanları Yönetimi Türkiye Milli Komitesi, kıyı yönetimiyle ilgili planlar, yasa ve yönetmeliklerle ilgili görüşler oluşturmuş ve bunları ilgililere basım yoluyla da kamuoyuna sunmuştur. Ayrıca çeşitli radyo ve televizyon programlarına katılmış, kıyıların akılcı kullanılması ve korunması için kamuoyunun bilinçlendirilmesine ve eğitimine katkıda bulunmuştur.

Kıyı Alanları Yönetimi Türkiye Milli Komitesi, HABITAT II Birleşmiş Milletler Konferansı için Ulusal Rapor'un hazırlanmasına katkı sağlamıştır.

Kıyı Alanları Yönetimi Türk Milli Komitesi, 2-9 Kasım 1993 tarihleri arasında Antalya'da, Akdeniz'in Kıyısal çevresi Birinci Uluslararası Konferansı (First International Conference on the Mediterranean Coastal Environment, MEDCOAST 93) adlı uluslararası konferansı düzenleyerek, uluslararası MEDCOAST girişiminin başlatılmasında önemli bir rol oynamıştır.

Kıyı Alanları Yönetimi Türk Milli Komitesi ayrıca, Avrupa Kıyı Koruma Birliği (EUCC) ve Bilim ve Teknoloji için Avrupa Kıyı Bölgeleri Birliği (EUROCOAST)'nin çalışmalarını yakından izlemiş ve katkıda bulunmuştur.

Kıyı Alanları Yönetimi Türk Milli Komitesi, ulusal düzeyde Çevre Bakanlığı'nın eşgüdümünde yürütülen, GEP Karadeniz Çevre Programı'nın Karadeniz'de Kıyı Yönetimi projesine destek sağlamış, danışmanlık yapmış, proje toplantılarına katılarak ve rapor yazarak katkıda bulunmuştur.

2. Akdeniz Kıyı Örgütü (MEDCOAST)

MEDCOAST bugün onbeş kayıtlı kuruluştan oluşan bir bilimsel kuruluşlar ağıdır. 1993 yılında Antalya'da düzenlenen bir uluslararası konferans ile MEDCOAST girişimi başlamıştır. Bir yıl sonra 1994 yılında Avrupa Topluluğu'ndan "Med-Campus Programı" çerçevesinde kazanılan bir proje desteği ile Akdeniz Kıyı Enstitüsü başlamıştır. 1995 yılında yine aynı destekle ikincisi düzenlenmiştir. Bu destek bittikten sonra, çeşitli ulusal ve uluslararası kurumlardan sağlanan küçük desteklerle enstitünün düzenlenmesi sürmüştür. Son iki toplantı da çift yıllarda (2002-2004) gerçekleşmiştir. Akdeniz Kıyı Enstitüsü dünyada bu konuda eğitim yapan ve en uzun süreli olan iki uluslararası eğitim programından biridir. Diğer ABD'de Rhode Island Üniversitesinde iki yılda bir "Yaz Enstitüsü" adıyla düzenlenmektedir.

MEDCOAST'ın üç tür etkinliği var. Bilimsel toplantılarla yayın üretmek, uluslararası eğitim programları düzenlemek ve bölgesel ölçekli araştırma ve uygulama projeleri gerçekleştirmek.

MEDCOAST girişiminin hedefi; Akdeniz ve Karadeniz ülkelerindeki kurumlar ve kişiler arasındaki bilimsel ve mesleki işbirliğinin geliştirilerek;

- a. Akdeniz ve Karadeniz'in kıyı ve deniz ortamında yer alan fiziksel, biyokimyasal ve ekolojik süreçleri, ve bunların insan etkinlikleriyle etkileşmesini anlamak,
- b. Bütünleşik kıyı ve deniz yönetiminin gerçekleştirilmesi doğrultusunda, bilimsel bilgilerin, verilerin ve çağdaş yönetim araçlarının kullanılmasına katkıda bulunmak,
- c. Başta Birleşmiş Milletler Çevre Örgütü Akdeniz Eylem Planı (UNEP MAP), UNESCO Hükümetlerarası Denizbilimleri Komisyonu (UNESCO-IOC), Küresel Çevre Programı (GEP), Karadeniz Çevre Programı (BSEP), Birleşmiş Milletler Çevre Örgütü

Karadeniz Stratejik Eylem Planı (UNEP BSAP) ve NATO programları olmak üzere, benzer amaçlara yönelik mevcut uluslararası çabalara katkıda bulunmaktadır (Özhan, 1997).

MEDCOAST'un bugüne kadar icra ettiği faaliyetler aşağıda belirtilmiştir:

a. 8 adet uluslar arası konferans düzenlenmiştir. Bunlar:

1. MEDCOAST 93, 2-5 Kasım 1993, Antalya, Türkiye
2. MEDCOAST 95, 24-27 Ekim 1995, Tarragona, İspanya
3. MEDCOAST 97, 11-14 Ekim 1997, Qawra, Malta
4. MEDCOAST 99, 9-13 Ekim 1999, Antalya, Türkiye
5. MEDCOAST 01, 23-27 Ekim 2001, Hammamet, Tunus
6. MEDCOAST 03, 7-11 Ekim 2003, Ravenna, İtalya
7. MEDCOAST 05, 25 - 29 Ekim 2005, Kusadası, Türkiye
8. Karadeniz ve Akdeniz'deki Rüzgar ve Dalga İklimi Çalıştayı, 27-30 Mart 1999, Antalya, Türkiye

b. 3 adet workshop icra edilmiştir. Bunlar:

2. Akdeniz ve Karadeniz'in sanat kenti Sarıgerme üzerine uluslararası bir çalışma (MED & Black Sea ICZM 96), 2-5 Kasım 1996, Sarıgerme, Türkiye
3. Akdeniz ve Karadeniz'deki havzaların kıyı kenarlarının yönetimi üzerine bir çalışma, 10-12 Nisan 2000, İspira, İtalya
4. Akdeniz ve Karadeniz kumsallarının ekolojisi, dinamikleri ve gelişmesi üzerine uluslararası bir çalışma, 24-27 Kasım 2002, Kusadası, Türkiye

c. Akdeniz ve Karadenizin Kıyı Alanları Yönetimi üzerine 7 adet eğitim programı palanlanarak icra edilmiştir. Bunlar:

1. MEDCOAST Enstitüsü 94, 22 Ağustos-14 Eylül 1994, Ankara, Bodrum, Türkiye.
2. MEDCOAST Enstitüsü 95, 28 Ağustos-15 Eylül 1995, Ankara, Marmaris, Kapadokya, Türkiye.
3. MEDCOAST Enstitüsü 96, 27 Ağustos-13 Eylül 1996, Ankara, Marmaris, Kapadokya, Türkiye.
4. MEDCOAST Enstitüsü 98, 25 Ağustos-11 Eylül 1998, Ankara, Marmaris, Kapadokya, Türkiye.

5. MEDCOAST Enstitüsü 99, 24 Ağustos-10 Eylül 1999, Ankara, Marmaris, Kapadokya, Türkiye.

6. MEDCOAST Enstitüsü 02, 3- 17 Eylül 2002, Dalyan, Ege Kıyıları, Türkiye

7. MEDCOAST Enstitüsü 04, 31 Ağustos-14 Eylül 2004, Dalyan, Ege Kıyıları, Türkiye.

ç. Kumsal Yönetimi üzerine 6 adet eğitim programı planlanarak icra edilmiştir.

1 Akdeniz ve Karadeniz kumsal yönetimine ilişkin ilk uluslararası eğitim programı, 7-12 Nisan 1995, Erice, İtalya.

2 Akdeniz ve Karadeniz kumsal yönetimine ilişkin ikinci uluslararası eğitim programı, 11-17 Mayıs 1996, Gozo, Malta.

3 Karadeniz kumsal yönetimine ilişkin üçüncü uluslararası eğitim programı, 4-6 Temmuz 1997, Varna, Bulgaristan.

4 Akdeniz ve Karadeniz kumsal yönetimine ilişkin dördüncü uluslararası eğitim programı, 13-17 Temmuz 1999, Valetta, Malta

5 Akdeniz ve Karadeniz kumsal yönetimine ilişkin beşinci uluslararası eğitim programı, 27 Haziran-2 Temmuz 2000, Mamaya, Köstence, Romanya

6 Akdeniz ve Karadeniz kumsal yönetimine ilişkin altıncı uluslararası eğitim programı, 9-15 Haziran 2003, Kusadası, Türkiye

d. 22-23 Kasım 1995 tarihleri arasında İspanya(Taragona)'da Kıyı Alanları Yönetimi konulu kısa süreli bir kurs icra edilmiştir.

3. Akdeniz Eylem Planı (MAP) :

1972 Yılında BM tarafından Stockholm'de düzenlenen İnsan-Çevresi konulu konferans ile çevre kirlenmesinin kapsamlı bir şekilde ele alınması sağlanmıştır. Bu toplantı sonuçları doğrultusunda Birleşmiş Milletler Çevre Programı "UNEP" ile bunu yürütmekle sorumlu bir örgüt oluşturulmuştur. Bir dizi toplantının ardından 1975 yılında Barselona'da düzenlenen bir konferans sonucu 16 Akdeniz ülkesi Akdeniz'in korunması için işbirliği yapmayı kabul ederek Akdeniz Eylem Planı'nı(MAP) onaylamıştır. Bu programa Türkiye, Cezayir, Kıbrıs, Mısır, Fransa, Yunanistan, İsrail, İtalya, Lübnan, Libya, Malta, Monaco, Fas, İspanya, Suriye Tunus ve Yugoslavya katılmaktadır. Akdeniz eylem planının amacı ise şunlardır:

- a. Kirlenmeyi izleme ve araştırma ağının kurulması, (Çevresel İnceleme Boyutu)
- b. Yasal bağlayıcılığı olan anlaşmalar hazırlanması, (Yasal Boyut)
- c. Çevre ile uyumlu sosyo ekonomik gelişmenin sağlanması için entegre bir planın yapılması, (Sosyo Ekonomik Boyut)
- ç. Mali ve hukuksal yapının geliştirilmesidir .

Bu dört çerçeveden önemli bir boyut olan yasal boyut ise Şubat 1976 yılında amaçlarına uygun olarak Akdeniz'in kirlenmeye karşı korunmasına ilişkin Barselona sözleşmesinin imzalanması ile başlamıştır. Bu sözleşme uyarınca daha sonraki yıllarda bir çok protokol hazırlanmıştır.

Diğer bir önemli boyut da çevresel irdeleme boyutudur. Akdeniz'in kirlilik boyutunun saptanabilmesi için MEDPOL adı verilen araştırma ve izleme programı başlatılmıştır.

Sosyo-ekonomik boyutu içeren program ise Mavi Plan olarak adlandırılmaktadır. Plan amacı Akdeniz'de kalkınma ile çevre arasındaki ilişkinin evrimini araştırırken, kültürel sosyo-ekonomik kalkınma hedeflerini dikkate alarak denizlerin ve kıyısız alanların korunması için uygulanabilir çözümler üretmektir. Mavi Plan çerçevesinde ülkemizde İskenderun Körfezinde bir araştırma projesi uygulanmıştır.

Son boyut olan mali ve kurumsal yapının geliştirilmesini amaçlayan, kısa vadede uygulanabilecek pratik yaklaşım önerilerini içerecek olan Öncelikli Eylemler Programı "PAP" Mavi Planla aynı zamanda başlatılmıştır. Bu program kapsamında;

- a. Kıyı bölgelerinin kapsamlı planlama ve yönetimi ile ilgili ilkeler ve araçlar,
- b. Tarihi merkezlerin yeniden düzenlenmesi,
- c. Su kültürünün geliştirilmesi,
- ç. Deprem bölgelerinde deprem riskini azaltacak arazi kullanım planlaması,
- d. Konut ve sağlık,
- e. Turizm ve çevre uyumu gibi konular ele alınmaktadır

(Eke, 1995; Özer, 1993 ve Özhan, 1997).

"Öncelikli Eylemler Programı" çerçevesinde, kıyısız alanlarda çevre uyumlu yönetim modellerini araştıran bir projeye Yunanistan, Suriye, Yugoslavya ve Türkiye (İzmir Körfezi ve çevresi) katılmıştır. Pilot bölge seçilen İzmir Körfezi çevresi projesinde körfez kirlenmesine karşı alınması gerekli yönetsel, mali, kurumsal, yasal ve planlama tedbirleri araştırılmıştır. (Eke, 1995)

4. Metap Kıyı Bölgeleri Yönetim Çalışmaları :

Çevre Bakanlığı ve Dünya Bankası tarafından ortaklaşa yürütülen proje turizm ağırlıklı kullanımların yoğunlaştığı, turizm dinamizmi ile aşırı bir gelişme gösteren Güney Batı Akdeniz kıyı alanları ile ilgilidir. Programın amacı; yörenin ekonomik ve fiziki refahını ve bölgenin hassas eko-sistemini giderek tehdit eden gelişmeyi olumlu olarak yönlendirmektedir. Projenin ilk boyutu su kaynaklarını, kanalizasyon ve katı atık sistemlerini geliştirmektir. Diğer boyutu ise kıyısal alanların sağlıklı yönetimi için politika, yasal mevzuat ve yeni bir örgütlenme önermektir. Projede çevresel korunma ön plana alınarak ulusal mevzuat, KAY için örgüt modelleri, planlamayı ve halk katılımını artırıcı yöntemler ve mali kaynak yatırımı konularında öneriler getirilmiştir. Bu çalışma ile Türkiye'nin çevre politikalarına bazı katkıları olmuş, turizm teşviklerinde çevre koruma tedbirlerine verilen önem artırılarak, kullanıcılardan alınmaya başlayan atık su bedeli, çöp vergisi ile belediye gelirlerine katkı sağlamıştır. Metap Projesi çerçevesinde KAY araştırmasının yanı sıra yönetilen diğer bir çalışma da hem kültürel hem de doğal açıdan değer tanıyan Patara sit alanı kıyısal bölgelerine aittir (Eke, 1995).

5. Karadeniz Kıyısı İle İlgili Ulusal ve Diğer Gelişmeler :

Karadeniz İşbirliği Projesi : Karadeniz'in kirlenmeye karşı korunmasına ilişkin sözleşmeyle Karadeniz'e sahili olan altı ülke tarafından imzalanmıştır. (21 Nisan 1992) Sözleşmenin amacı; Karadeniz'in deniz ortamının, kıyısal alanların korunmasıdır. Projeye UNEP, UNDP ve Dünya Bankası tarafından destek verilmektedir.

Karadeniz için önemli diğer bir uluslararası gelişme de 1992 yılında Küresel Çevre faaliyetleri (GEP) fonu tarafından oluşturulan "**Karadeniz'in İyileştirilmesi ve Korunması İçin Stratejik Eylem Planı**" adlı anlaşmadır. Bu anlaşma aralarında Türkiye'nin de bulunduğu hükümetlerce benimsenmiştir. 1993 tarihli "**Odessa Deklarasyonu**" da hükümetlerarası çabalardandır. **Karadeniz Ekonomik İşbirliği Anlaşması** ile (1997) serbest ticaret bölgeleri kurulması kararı alınmıştır (Özhan, 1997).

Karadeniz Çevre Programı (BSEP), Eylül 1993 yılında Karadeniz'e sınır olan altı ülke (Bulgaristan, Gürcistan, Romanya, Rusya, Ukrayna ve Türkiye) tarafından imzalanmıştır. 1994 yılında ilgili devletlerin Çevre Bakanlıkları'nca bir program Koordinasyon Ünitesi (PCU) kurularak, GEP'inde desteği ile çalışmalarına başlamıştır. Bu

program kapsamında altı aktivite merkezi belirlenerek iş bölümü yapılmıştır. Bu aktivite merkezleri:

- a. Acil önlem konuları için; Varna, (Bulgaristan)
- b. Kıyı ve su kirlilik izlenmesi; İstanbul,
- c. Çevre Kalite Standartları ve ekolojik hareketler; Odessa, (Ukrayna)
- ç. Koruma alanları; Batum, (Gürcistan)
- d. EKAY Programı metotları; Novorossisk (Rusya)
- e. Balıkçılık aktivitelerinde; Constanza (Romanya)

(Eke, 1998).

e. Akdeniz - Ege Turizm Altyapısı Kıyı Yönetimi (ATAK) Projesi :

Dünya Bankası tarafından karşılıksız teknik yardım kredisi olarak verilen 4,5 Milyon USD ile finanse edilerek 1989 yılında Ege ve Akdeniz kıyılarındaki çevrenin ve özellikle deniz ortamının kirlenmesine neden olabilecek altyapı yetersizliklerinin tespiti amacı ile Güney Anadolu Çevre (GAÇ) projesi adı altında başlatılmıştır. Halen ATAK projesi olarak sürmekte olan proje yürürlüğe konulmuştur. Proje kapsamındaki kıyı bandında içme suyu, kanalizasyon, atık su artıma ve katı atık depolama tesisleri gibi çevre korumaya yönelik altyapı sistemlerinin mevcut durum tespiti yapılarak 2020 yılına uzanan nüfus projeksiyonları yardımı ile 1998-2005 ve 2020 hedef yıllarındaki altyapı ihtiyaçları hesaplanmıştır.

Altyapı tesislerine ilişkin ön fizibilite ve fizibilite raporları hazırlanarak 100'den fazla belediye tek tek ele alınarak hizmet anlayışı içinde tüm belediyeler 25 havza olarak değerlendirilmiştir. Yöredeki turizm aktivitelerinin fazlalığı, altyapı aciliyeti ve kişi başına yatırım maliyeti gibi faktörler kriter alınarak 25 havzadan 10 tanesi öncelikli olarak seçilmiştir. İhtiyaç duyulan altyapı sistemlerinin sağlıklı olarak gerçekleşebilmesi ve işletilebilmesi için gerekli mali kapasitenin belirlenmesi, buna bağlı olarak idari yapının saptanabilmesi amacı ile "Belediyelerin Mali ve İdari Yapısının Tanımlanması Çalışması" yapılmıştır. Bu çalışma Ağustos 1994'te tamamlanmıştır.

DPT tarafından 6 Haziran 2000 tarihinde hazırlanan VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planında amaç bölümünde ATAK Projesi ile ilgili gerekli idari ve mali sorunların çözümleneceği belirtilmektedir.

6. Oluşan Diğer Girişimler :

Antalya'da yaşanan yoğun turizm patlamasının getirdiği problemleri çözebilmek amacı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yürüttüğü GATA projesinin parçası olan bir yapılanma modeli oluşturulmuştur. 1989'da Antalya Valiliği ve yerel yönetimler bölgede altyapı hizmetlerinin verilebilmesi için "Güney Antalya Turizmi Geliştirme ve Altyapı İşletme Birliği" (GATAB) oluşturmuşlardır. Bu proje ALTAŞ adlı yarı özel firma birimi ile yönetilmekte ve yürütülmektedir.

Kasım 1995 yılında İspanya'nın Alicante kentinde yapılan "Akdeniz Mimarlığı Günleri" (UMAR) etkinlikleri kapsamında "Akdeniz'de Turizm Mimarlığı" konulu bir kongre düzenlenmiştir. Kongrede, turizm hareketlerinin olumlu yanlarının yanı sıra, çevre için bazı riskler taşıdığı vurgulanarak; Akdeniz Havzası'nı paylaşan ülkelerin ortak sorumluluk çerçevesinde insani çevrelerini etkin olarak korumada katkıda bulunmak amacı ile bazı kararlar alınmıştır (Karabey, 1995).

- a. Akdeniz insanı ve doğal çevreden oluşan hazinesinin elbirliği ile korunmasını,
- b. Yapılı ve doğal çevre mirasının ortak bir miras gibi korunmasını,
- c. Ekolojik birim ve bütünün dengelerinin sınır tanımadan korunmasını,
- ç. Toplumsal-ekonomik ve fiziksel planların ele alınmasını,
- d. İlgili ve mimarların bu konuda özel olarak eğitilmelerini,
- e. Yöre yönetim ve insanların bu konuda duyarlılaştırılmasını destekleyen gelişme stratejileri gündeme getirecek bir ulusal-uluslararası siyasal iradenin oluşması gerektiğini belirtir.

Türkiye'de son yıllarda çevre sorunlarını çözmek üzere Çevre Bakanlığı'nın teknik desteği ve Dünya Bankası'nın finansman katkısı ile Devlet Planlama Müsteşarlığı tarafından yapılan Ulusal Çevre Stratejisi ve Eylem Planı (UÇEP) 8 Mayıs 1998'de imzalanan bir protokolle başlatılmıştır. UÇEP' in amacı sürdürülebilir kalkınma ilkelerini benimsemiş bir ülke olan Türkiye'nin uluslararası normlara taşınmasında önemli bir adımı oluşturmaktadır. Hazırlık sürecinde belirlenen hedefleri şöyledir: (Çevre Bakanlığı, 2002)

- a. Yaşam kalitesinin iyileştirilmesi,
- b. Çevre bilinç ve duyarlılığının geliştirilmesi,
- c. Çevre yönetiminin iyileştirilmesi,
- ç. Sürdürülebilir nitelikte bir ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişme sağlanmasıdır.

EK-IV

ANTALYA-LARA BÖLGESİNDE UYGULANAN ANKET SORULARI

Yaş:

1. Ailenizde kaç birey vardır?
a) 2 veya daha az b) 3-5 arası c) 6 veya daha çok
2. Eğitim durumunuz nedir?
a) İlkokul b) Ortaokul c) İlköğretim d) Lise e) Üniversite
3. İş durumunuz nedir?
a) Kamu b) Özel sektör c) Serbest d) Emekli
4. Aylık gelir durumunuz nedir?
a) 250-500 YTL b) 501-750 YTL c) 751-1000 YTL d) 1001 YTL
5. Ne kadar süredir Antalya'da ikamet etmektesiniz?
a) 1-3 yıl b) 3-5 yıl c) 5-10 yıl d) 10 yıl üzeri
6. Önceki konutunuzun durumu nedir?
a) Müstakil bahçeli ev
b) 5 kata kadar bir apartman dairesi
c) 5 kattan daha yüksek bir apartman dairesi
d) Hala ilk konutumda oturuyorum
7. Önceki konutunuzu değiştirme nedeniniz nedir?(Birden fazla şık işaretlenebilir)
 - 1) Orada kiracı idim burada ev sahibiyim.
 - 2) Ulaşım sorunu olduğu için(işe, okula, merkeze uzak)
 - 3) Gürültü ve hava kirliliği yüzünden
 - 4) Konut çevresinde kültürel ve sosyal alanların yokluğundan
 - 5) Konut çevresinde yeşil alanların yokluğundan
 - 6) Konutun eski olmasının yarattığı problemler yüzünden
 - 7) Konutun küçük olması sebebi ile
 - 8) Konut çevresinin nezih olmamasından
 - 9) Diğer(Tayin v.s.)
8. Mevcut konutunuzda ne kadar süreden beri oturuyorsunuz?
a) 1 yıl ve daha az b) 2-4 yıl c) 5 yıl d) 5 yıl ve üzeri

9. Oturduğunuz konutta ev sahibi misiniz kiracı mı?
a) Ev sahibiyim. b) Kiracıyım
10. Mevcut konutunuzu ne amaçla kullanıyorsunuz?
a) Yazlık b) Sürekli c) Arasıra, dinlenme maksatlı
11. Mevcut konutunuza taşınma sebepleriniz nelerdir?(Birden fazla şık işaretlenebilir)
1. Evin yönü ve manzarası
 2. Evin kullanışlılığı
 3. Kent merkezine yakınlığı
 4. Konut çevresinde sosyal, kültürel ve alışveriş merkezlerinin çokluğu
 5. Çevreniz daha yeşil ve bakımlı olması
 6. Nezih bir semt olması
 7. Yeni bina olması
 8. Bölgenin popüleritesi
 9. Diğer
12. Konutunuz kaç katlıdır?
a) 4-5 katlı b) 6-8 katlı c) 9-10 katlı d) 10 kat üzeri
13. Komşularınızla olan ilişkiniz nasıldır?
a) Sık sık görüşüyoruz b) Az sıklıkla görüşürüz
c) Görüşmeyiz d) Şahsen tanışırız
14. Konutunuzun çevresinde bulunan aşağıda belirten açık alanları değerlendiriniz.

Değerlendirilecek Açık Alanlar	Kaliteli	Orta Kaliteli	Kalitesiz
Sosyal Tesisler			
Yeşil Alanlar			
Yaya Yolları			
Alışveriş merkezleri			
Çocuk oyun alanları			
Spor alanları			
Oturma alanları			

15. Konut çevresindeki açık alanları ne kadar sıklıkta kullanıyorsunuz?

Konut çevresindeki açık alanların kullanım sıklığı	Yoğun kullanıyorum	Normal sıklıkta kullanıyorum	Kullanmıyorum
Sosyal Tesisler			
Yeşil Alanlar			
Yaya Yolları			
Alışveriş merkezleri			
Çocuk oyun alanları			
Spor alanları			
Dinlenme, oturma alanları			
Araba yolu			
Otoparklar			

16. Aşağıda belirtilen sosyal alanların yeterli olup olmadığını belirtiniz.

Sosyal Alan	Yeterli	Yetersiz	Yok
Sağlık Hizmetleri			
Alışveriş Merkezleri			
Postane			
Banka			
Eğitim Yapıları			
Rekreasyon, ortak alanlar			
Dini Yapılar			
Çocuk Oyun Alanları			
Otoparklar			
Yeşil alanlar ve parklar			

17. Konutunuzun çevresindeki yapı yoğunluğundan memnun musunuz?
a) Memnunum b) Memnun değilim
18. Konutunuzun çevresine yapılan yeni binalar konutunuzun görüşüne engel
olmakta mıdır?
a) Evet b) Hayır
19. Falezlerin bölgenize bir özellik kattığını düşünüyor musunuz?
a) Evet b) Hayır
20. Bölgenizde sahil şeridinin mesafesi minimum ne kadar olmalıdır?
a) 10-30m. b) 30-50m. c) 50-100m d)100m. üzeri
21. Bölgenizde çevre sorunlarına(kirlenmeye) yol açan etkenler nelerdir?
a) Konutlar b) İşyerleri c) Oteller d) Hepsi
22. Bölgenizde yürütülmekte olan “Falezler” projesinden ne derece haberdarsınız?
a) Projenin sadece adını duydum, detaylarını bilmiyorum.
b) Proje ile ilgili yeterli bilgim var.
23. Bölgenizde yürütülen bu tür projelere katılır mısınız?
a) Evet b) Hayır
24. Bölgenizde değiştirilmesini istediğiniz özellikler nelerdir?(Birden fazla şık
işaretlenebilir.)
1. Konumu(işe, okula, kent merkezine vb. uzak)
2. Çevredeki kültür seviyesi farklı insanlar
3. Spor Tesisleri
4. Yeşil alan ve peyzaj düzenlemeleri
5. Yoğun yapılaşma
6. Gürültü
7. Çevre aydınlatması
8. Dışarıya atılan çöpler
9. Diğer
25. Başka bir semtte yaşamak ister misiniz?
a) Evet b) Hayır

ÖZGEÇMİŞ

Doğum tarihi : 20 Mayıs 1979

Doğum yeri : Beyşehir/Konya

Lise : (1993 – 1997), Deniz Lisesi.

Lisans : (1997 – 2001), Deniz Harp Okulu.

Çalıştığı kurum (lar) : (2001-devam ediyor), Deniz Kuvvetleri Komutanlığı